

LAISVĖ

Š I A M E N U M E R Y J E :

- **REZOLIUCIJOMS REMTI KOMITETO ŽYGIO RĖMĖJAI IR TRUKDYTOJAI**
 - Dr. Antano Trimako ir prelato Mykolo Krupavičiaus pilnas pritarimas rezoliucijų žygiui — ● Vyskupo Vincento Brizgio atsisakymas įsijungti į Komitetą — ● Eugenijaus Bartkaus talka žygiui ir jo pasitraukimas iš to darbo — ● Leonardo Šimučio nenoras tą žygį remti — ● Kairiojo ir komunistinio elemento pragaištinga veikla
- **POLITIKA IR TEOLOGIJA**
Dr. Antanas Maceina
- **KONSTRUKTYVŪS IR DESTRUKTYVŪS POLINKIAI MŪSŲ VISUOMENĖJE**
Juozas Kojelis
- **VLIK-O KLYSTKELIAI**
Kazys Škirpa
- **VIENYBĖS LINKME**
Dr. Justinas Pikūnas
- **IDEOLOGIŠKAI ARTIMI VEIDAI**
Vytautas Volertas
- **POLITIKA IR TAUTINĖ ARCHITEKTŪRA**
Edmundas Arbas
- **PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS DARBAI IR ŽYGLIAI**
Pašnekesys su dr. Antanu Butkumi, PLB Valdybos vykdomoju vicepirmininku

Atnaujink “ LAISV ” žurnalo prenumerat 1970 metams!

- Jei nesate dar atnaujins “ LAISV ” žurnalo prenumeratos 1970 metams, padarykite tai kaip galima greičiau.
- Prenumeratos mokestis: \$5.00 (JAV-se ir Kanadoje); visur kitur — \$3.00.
- Prenumeratos mokestį siųskite žurnalo administratoriui. Jo adresas yra šis:

Mr. Aleksas Kulnys
1510 East Merced Avenue
West Covina, California 91790
U. S. A.

• • •

“ LAISV ” žurnalo platintoj d mesiu!

- “ LAISV ” žurnalo atskiro numerio kaina 2 doleriai.
- Visi platintojai prašomi atsiskaityti su administracija už išplatintus žurnalo numerius.
- Malonkite grąžinti neparduotus numerius administracijai.

• • •

Naujas “ LAISV ” žurnalo adresas

- Nuo kito numerio “ LAISV ” žurnalo redagavimą perima Juozas Kojelis, laikraštininkas, visuomenininkas ir iškilus Lietuvos Fronto Biūrių narys.
- Ateityje “ LAISV ” žurnalo reikalais rašyti:

“ LAISV ”
Post Office Box 34461
Los Angeles, California 90034

LEONARDAS VALIUKAS
Redaktorius / Editor
Post Office Box 75893
Los Angeles, Calif. 90005

ALEKSAS KULNYS
Administratorius /
Circulation Manager
1510 East Merced Avenue
West Covina, Calif. 91790

LIETUVI FRONTO
BI IULI VYRIAUSIOJI
TARYBA / BOARD OF
DIRECTORS OF THE
FRIENDS OF THE
LITHUANIAN FRONT

DR. ADOLFAS DAMUŠIS
Pirmininkas / Chairman of
the Board of Directors
25830 Forestview Avenue
Southfield, Mich. 48075

DR. KAZYS AMBROZAITIS
Chesterton, Indiana

KUN. VIKTORAS DABUŠIS
Paterson, New Jersey

DR. PETRAS KISIELIUS
Cicero, Illinois

DR. ANTANAS KLIMAS
Rochester, New York

DR. VYTAUTAS
MAJASKAS
Detroit, Michigan

PILYPAS NARUTIS
Chicago, Illinois

DR. PRANAS PADALIS
Detroit, Michigan

LEVAS PRAPUOLENIS
Chicago, Illinois

LEONARDAS VALIUKAS
Los Angeles, California

• • •

TURINYS

Laiškai redaktoriui	2
" LAISV " žanginiai	4
Laiko reikalavimai: — Vienyb s linkme (dr. Justinas Pk nas)	6
Aktyvieji frontininkai: — Edmundas Ar- bas ir dr. Bronius Radzivasanas	8
Gyvybiniai tautos reikalai: — Lietuvi Bendruomen s Tarybos nari kvalifika- cijos (K. Taujenis); Vasario 16-sios aukos (T. Reinsys)	10
Politika ir teologija (dr. Antanas Maceina)	14
Konstruktyv s ir destruktiv s polinkiai m s visuomen je (Juozas Kojelis)	22
VLIK-o klystkeliai (Kazys Škirpa)	30
Ideologiškai artimi veidai (Vytautas Vo- lertas)	36
Politika ir tautin architekt ra (Edmun- das Arbas)	42
Pasaulio Lietuvi Bendruomen s darbai ir žygiai (pašnekesys su dr. Antanu But- kumi, PLB valdybos vykdomuoju vice- pirmininku)	45
Rezoliucijoms Remti Komiteto žygio r - m jai ir trukdytojais	51
Darbai ir vykiai (laisv j ir pavergt j lietuvi darb ir žygi apžvalga)	62-96

" LAISV ", Lietuvi Fronto Bi iuli ketur-
m nesinis politikos žurnalas.

" LAISV " (TOWARD FREEDOM), Lithu-
anian magazine of politics, published three
times a year by the Friends of the Lithuanian
Front.

* Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde,
slapyvardžiu ar inicialais, neb tinais reiškia
ir redakcijos nuomon .

Studij savai i program negalavimai

• Puiku. kad neišcenz ravote V. J. Tauro ir Chicagos Bi iulio kritiškesni žodži lietuvišk studij savai i program reikalu. (Ži r. "Laisv" 1969 met spalio m nesio numeri, 82 ir 80-89 pusl. Red.). Ir frontininkai, ir ateitininkai, ir skautai, ir Europos lietuviai, ir kitos grup s serga ta pa ia liga. J studij savai i programos yra neaktualios, apie Lietuvos laisvinimo reikalus joses beveik n neužsimenama. Pra jusiais metais buvau užsuk s ir mokytoj studij savait . Ir ten ta pati pad tis! Mokytojai kalba apie šimtus vairiausi klausim , bet beveik n vienu žodžiu neužsimena kaip skiepyti vaikuose meil Lietuvai ir m s patriotin ms organizacijoms.

Vytautas Gražys

Chicago, Illinois

• Nebijokite pasakyti tiesos žodžio ir saviesiems! Frontinink 1969 met studij savait buvo ir ne domi ir savo programa neaktuali. Kas pasidar su frontinink vadovybe?

Juozas Rimkus

Detroit, Michigan

• Teisingai V. J. Tauras rašo (ži r. "Laisv" 1969 met spalio m nesio numer , 82 pusl. Red.), kad m s studij savait se paskaitininkai, kalb tojai ir kiti dalyviai kalb t , diskutuot , nagrin t ir daryt pasi lymus m s tautos deganiais klausimais. Priešingu atveju apgandin jame save ir kitus ir neatliekame tremties mums užd t pareig .

Petras Ra ius

Cleveland, Ohio

Naujieji ir senieji pranašai

• " Laisv " 1969 met spalio m nesio numeryje paskelbti Pijaus Grigai io ir Leonardo Valiuko laiškai yra ne tik vertinga medžiaga Amerikos lietuvi kovos d l Lietuvos laisv s istorijai, bet ir iš vis Amerikos Lietuvi Tarybos "vadovavimo" taktikai suprasti.

Dabartinis Amerikos Lietuvi Tarybos vykdomojo komiteto pirmininkas Eugenijus Bartkus, kaip skelbiama spaudoje, Los Angeles lietuviams pasak s, kad Lietuvos bylos patekimas Jungtines Tautos reikšt Lietuvos bylos pabaig ., nes Jungtin s Tautos nubalsuot Lietuv priskirti Rusijai. Gi dr. P. Grigaitis savo laiškuose pranašavo, kad Rezoliucijoms Remti "komiteto pastang nepasisekimas, kuris yra neišvengiamas, duos prog Lietuvos prieš propagandai skelbti, jog Amerikos kongresas Lietuvos nepriklausomyb s id j palaidojo". (Ži r. " Laisv ", nr.46/83, 53 pusl.). Grigai io pranašautas Rezoliucijoms Remti Komiteto pastang neišvengiamas nepasisekimas ir Lietuvos bylos palaidojimas JAV-bi Kongrese neišsipild . Neišsipildys ir Bartkaus pranašavimai. Tas tik parodo, kaip šie vyrai stengiasi siteikti, naudojant Vasario 16-sios proga pas mus kalb jusio K stu io Miklo išsireiškim , "dešimto ar dvidešimto rango pareig n liui užsienio reikal ministerijos kambariuke ar koridoriuje".

Amerikos lietuviai liko be politin s vadovyb s, nes ir Lietuvį Bendruomen ndr sta perkelti savo žag r s usnimis apž lus Lietuvos laisvinimo lauk .

E. Baškys

Detroit, Michigan

Redakcijos pastaba. Eugenijus Bartkus pasuko a. a. dr. Pijaus Grigai io keliu 1965 met pavasar . Rezoliucijoms Remti Komiteto žygio pra-

džioje jis buvo viso to darbo nuoširdus r m jas ir talkininkas.

Balk nas nusodino Skiri

• Kiek pastebiu, Antanas Skirius, laikraštuko "Lietuviai Amerikos Vakaruose" leid jas ir redaktorius, ir toliau užkabin ja frontininkus tame savo leidin lyje. Jums turb t nežinoma, kad jis VLIK-o seime band viešai pulti frontininkus. Prelatas J. Balk nas j nusodino.

Juozas Petrutis

New York, New York

Chicagos lietuvi opera

• Tikrai nereik jo duoti vietos Juliaus Tautvydo laišku (ži r. "Laisv" 1969 met spalio m nesio numer. Red.), kuriame jis neigiamai pasisak apie Chicagos lietuvi oper. Chicagos lietuvi operos 13 met veiklos laikotarpyje jos 39 spektaklius (j skai ius yra padid j s, nes šis laiškas buvo rašytas 1969 met pabaigoje. Red.) aplank virš 52,000 ži rov. Lietuvi visuomen šio vienetu veikl vertina. Kol visuomen š vienet rems, kol atsiras paj gi solist ir meno vadov, kol bus pasišvent li chorist ir valdyboms nari, tol opera gyvuos.

Kazys Skaisgirys

Chicago, Illinois

• Julius Tautvydas vertas aukso medalio! Jis tar atvir ir nuošird žod Chicagos operos reikalui. Chicagos lietuvi laikraš iai bijo tarti tuo reikalu atviresn žod. Julius Tautvydas pasak tai, k aš Jums jau seniai nor jau rašyti.

K stutis Daknys

Chicago, Illinois

• Chicagos lietuvi laikraš iai rašo iki kyrumo apie savo t oper, statomas operas, kompozitorius, solistus, dirigentus ir t.t, ir t.t. Juk tai yra iki aukšto laipsnio m g j darbas (neskaitant vieno ar kito iškiliesnio lietuvio solisto)! Amerikieiai m g jams skiria po vien ar kit eilut. Lietuviai gal t b ti kiek

dosnesni: skirti po vien ar por trump straipsneli.

Vytautas Tumas

New York, New York

Nulietuvintos jaunimo organizacijos

• Netenka užtikti nei spaudoje nei kur nors kitur, kad m s jaunimo organizacijos (ateitininkai, skautai ir kitos) atlikt kasmet bent po vien mažesn ar didesn darbel kovoje d l Lietuvos laisv s. Kartkart mis tenka užtikti žinutes apie t grupi ruošiamus vad kursus. "Vad ruošimas kam? Neveikiai? Jau spaudoje paskelbta Ateitinink kongreso programa. Iš tos programos neatrodo, kad ateitininkai suprast jiems tremties skirt pareig — kov d l Lietuvos laisv s!

Gediminas Barnius

Chicago, Illinois

Nesiliau satelininio statuso Lietuvai

• Turiu nurodyti vien klaid prof. St. Žymanto straipsnyje (ži r. "J Laisv" 1969 met birželio m nesio numeryje — "M stykime ir veikime iš naujo", 30 - 45 pusl. Red.), kur jis man priskyr pasi lym "apsiriboti satelininio statuso Lietuvai reikalavimu". To niekad nesiliau. Pilnai sutinku su prof. St. Žymantu, kad "pirmas, bes lyginis lietuvi reikalavimas turi b ti gr žinti Lietuvai jos valstybin nepriklausomyb".

Algimantas P. Gureckas

Oxon Hill, Maryland

Laiškai redaktoriui gali b ti pasirašyti ir slapyvardžiu, bet tuo atveju reikia duoti redakcijai ir savo tikr vard ir pavard. Skaitytojai kvieiami pasisakyti žurnale keliamais ir kitais aktualiaisiais m s klausimais. domesnius skaitytoj pasisakymus vienu ar kitu klausimu žurnalas paskelbs. Visi laiškai redaktoriui adresuotini: "Laisv", Post Office Box 34461, Los Angeles, California 90034.

NOBLESSE OBLIGE

Lietuva atgaus nepriklausomybę ir lietuvi tauta vėl bus laisva. Tušiai viliasi laisvą usurpatorius, manydamas brutalią fizinę jėgą persvara ilgam išlaikyti žmogaus prievartą žmogui. Žuvo visos tironijos, neži rint, kaip jos buvo didelis ir galingos, žūs ir rusiškoji. O kuo tas griuvimas toliau nusitęs, tuo jis bus skaudesnis ir kruvinesnis.

Bepasmėška laisvajai lietuvi išeivijai svarstyti klausimą, kokių nuostimiu ji galinti prisidėti prie laisvą Lietuvai atgavimo. Gal tas nuostimtis, palyginus su pasaulio likim lemiąn iomis j gomis ir pa ios lietuvi tautos pavergtame krašte vaidmeniui, ir nebus ypatingai didelis, bet tai neatleidžia jos nuo pagrindiną pareigą — kovoti už Lietuvos laisvą. Juk net milijoniną armijos atskiras karys negali pasitraukti iš fronto, neži rint, kad jo asmenišką našą iš tikro labai menkas. Kiekvien dezerter teisias karo lauko teismas. Mus laukia ne karo lauko, bet istorijos teismas, kurio sprendimai dažnai esti kietesni ir pasėkmą ilgiau išliekan ios.

Ne teisintis, kad mąs našąs kovoje negaląs bti lemiąn-

tis, o po to nieko neveikti, bet mums privalu rintis, kad lietuvi išeivijos visame pasaulyje intelektualinis, moralinis ir ekonominis potencialas pilnai ir racionaliai bti jungtas vykdymą pagrindini uždavini, kurie aptarti Lietuvi chartoje. Vadovaujan ios institucijos neisėvengs istoriną atsakomybę, jei lietuvišką veiklą žadintojus sumes vienaną krepšiną su tos veiklos ardytojais. Tuo tik pradžiugins Lietuvos laisvą priešus. Užgniauzti nauj ir veiksmingesni laisvą kovos keli iškojim, niekinti vadinamus partizaninius s j džiūs, tuo pa iu metu savinantis j atsiekimus, ir konservuoti sutr niju si, jokio veiklos svorio nebe pakelian i organizacin laisvinimo veiksmi strukt r yra žlibas trumparegiškumas, tegu ir remiamas patriotišku vienyb s vardu.

Visuomen turi teis ir pareig reikalauti iš veiksmi veiklos plan, pa ios veiklos ir darb ataskaitos. Tik politiškai apatiška, kult riškai nesubrendusi ir id jiškai nusigyvenusi visuomen nesidomi darbais t, kuriems vadovyb patik ta demokratiško proceso keliu ar kurie savanoriškai pasišov stov -

ti tos visuomenės priekyje ir jai atstovauti.

Noblesse oblige d snis teiktinas taip pat visuomen informuojančiai bei viešajai opinijai formuojančiai spaudai. Ši žinią informuoti apie atsakomybę prisi mus žmoniai ir institucijai darbus, priminti jų pareigas ir nurodyti klystkeliuos yra patriotinis lietuvių spaudos uždutis. Pareiga neatliekama, kai siaurum sumaišius su principingumu viskas sverinama sroviniiais ar asmeniškais ryšiais, o taip pat kai atsakius principingumo viskas pateisinama kompromisu, sugyvenimo, humaniškumo ir kitais gražiais skambaniais šiais.

Dar yra viena žmogaus ir vi-

suomenės klaidinimo, o dažnai ir prievartavimo priemonė, apie kuri paprastai niekas nekalba, — tai nutylėjimas. Tylėti tada, kai reikia pasakyti, yra taip pat nes žinoma, kaip ir rkti be reikalo.

Pasišaipant iš tautinio susiklausymo ir susidrausminimo prasmės, vienybės išlaikymo vardu teisinant neveiki, mandagių nutylėjimu dengiant darom ar padaryt laisvės kovos reikalui skriaud, tam tikr laik iki tam tikro laipsnio galima laimėti viešosios opinijos palankumą, bet istorijai mės darbus vertins kitais matais. Ir daugiau pareikalaut iš t, kurie didesnei atsakomybei buvo sipareijoj.

S KM S BI IULIUI KOJELIUI!

Šis "Laisv" žurnalo numeris yra paskutinis "mano rankose". Žurnalo redagavim perima Juozas Kojelis, laikraštiniškas, visuomenininkas ir tikrai iškilus lietuvių fronto biulienarys. Trumpai, žurnalas bus geros rankose. Linkiu jam puikiuos km s ir pažadu jam savo talk. Man jis tikrai daug talkino.

"Laisv" žurnalas 1965 ir 1966 metais kur laik nebepasirod. Nebuvo redaktorius. LFB specialioji konferencija, kuri vyko 1966 metų liepos pradžioje Chicagoje, dav dr. J. Kazickui ir man "sakym":

"Suraskite redaktori ar patys žurnal redaguokite". Mums nepavyko surasti redaktoriaus, ir tas darbas buvo užkrautas ant mano pei. Turint eil kit sipareigojim, žurnalo redagavimas buvo man tikra prabanga. Nemaniau, kad teks pakelti t naštet trejet met. Tikrai lengviau atsikvepiu, perleisdamas t darb kitam.

Nuoširdus d kvi visiems bendradarbiams, nes jie buvo patys didieji talkininkai. Puikiai savo darb atliko žurnalo administratorius Aleksas Kulnys. A i jam.

VIENYB S LINKME

DR. JUSTINAS PIK NĀS

Jau ketvirtis šimtmeio kaip gyvename išeivijoj, ir tiek pat met kai ryšiai su T vyne tapo geležin s uždangos nukirsti. Bet koks bendravimas su Lietuvoje likusiais, net ir su broliais ar seserimis, teb ra Soviet S jungos barbariškai suvaržytas. Tod l ar reikia steb tis, kad tautinio identiteto išugdymas jaunimo tarpe sunk ja. Baig si ir PLB skelbtieji Švietimo ir šeimos metai, kurie kaip tik tur jo sustiprinti tautin s moningum jaunoj kartoj. Ši švietimo met lietuvyb s stiprinimo pastangos netur t pasibaigti su 1969 met pabaiga, o tur t b ti pilnai naudojamos ir ple iamos ir ateityje.

Šeštadienin s lituanistin s mokyklos, vaik ir jaunimo organizacijos ir j spauda, Lituanistikos institutas, vasaros ir žiemos kursai — visa tai yra labai reikalinga, norint sustiprinti ir atbaigti tai, k šeima kvepia. Gyva jaunimo organizacij veikla turi nepamainomos reikšm s, lietuvišk j aplink kuriant jaunoje kartoje. Ši organizacij veiklos sustiprinimas yra tiesiogin vyresni j pareiga, nes tik jos sukurs lietuvi bendruomen ateities uždavinį vykdymui.

Ar gali vyresnieji atlikti ši vien iš savo pagrindini lietuvyb s ugdymo ir lietuviškos aplinkos suk rimo pareig , b dami pasidalin dešimtis srovi ir keliasdešimt organizacij , nekoordinuojan i savo veiklos; kai j tarpe yra dar daug asmen ir grupi , tebeardan i lietuviškosios visuomen s veiklos darn . Senieji konfliktai dar neišbl so, o nauji nesutarimai atsiranda dažnai d l visai nepateisinam priežas i . Daug kas nepažvelgia savosios grup s silpnybes, o kituose lietuvi veikniuose temato tik blogybes. Kartais išmetin jim ir kaltinim pagrindas t ra asmenin ambicija ar paranoiška galvosena. Vieni ir kitu atveju ši tarpusavio kova tiek kaisti, kad užmirš tami ir tikrieji Lietuvos ir lietuvyb s priešai. Tokia tarpusavio kova griauja ir mažus ir didelius projektus.

Nor dami pakreipti teigiama linkme išeivijos, o gal ir Lietuvos istorij , turime sigilinti ir pasisavinti jau vysk. M. Valan iaus skelbt "Lietuvio meil s lietuviui" id j . Tarsi naujieji vaizgantai turime ieskoti ir ugdyti savo vaik ir jaunimo talentus, j k rybingum ir j tautinio identiteto pajutimus, kokioms organizacijoms jie bepriklausyt . Labai sakmiai vienyb s troškim išreišk vysk. Pr. Brazys savo 1965-66 met kelion se po JAV bi lietuvi bendruomenes. Turime daug vienyb s skelb j , de-

DR. JUSTINAS PIK NAS, Detroit, Michigan (JAV), psichologas ir visuomenininkas. Aukštojo mokslo studijas pradėjo 1941 metais VDU, studijavo Muncheno (Vakar Vokietijoje) universitete (1945-1949), kur gijo filosofijos daktaro laipsn. Studijas gilino Paryžiaus universitete (1949-1950). Nuo 1951 metų studijavo psichologiją Detroito universitete (nuo 1961 metų klinikinės psichologijos katedros vedėjas). Aktyviai reiškiasi LB ir ateitininkuose. 1967 metais išrinktas Ateitininkų federacijos vadu.

ja, šios idjos atgarsiai dar nėra pakankamai sustiprę lietuvi visuomenės tarpe.

Kelio vienybė praplėtimui reikalinga, kad visa lietuvi visuomenė, organizuota ir neorganizuota, dažnai ir giliai pažvelgtų tuos pagrindinius tikslus, kurie mus visus jungia. Mūsų daugumai reikia nuosirdžiau stebėti, kas yra gero kituose veikiuose ir kitose organizacijose veikime. Neturime laukti, kad kiti būtų pirmieji. Patys darykime visa, kas lietuviškąją visuomenę ir veiklą jungt ir cementuot, kas užtikrint tautinės gyvybės sklaidimą si jaunosios kartos tarpe.

Laikas reikalauja jungtinės kovos išplėtimo už žmogaus pagrindinį teisių sugrąžinimą ir už pačios tautos laisvę bei suverenumą Lietuvoje ir kituose kraštuose. Reikia vis naujų žygių prieš rusifikaciją, kolonializmą ir religijos persekiojimą, reikia daugiau bendrą pastangą sutvirtinti lietuvių suklestėjimui išsivijoj. Visi turėtumėte pastangą ir žygių vaisingumą didinti dalimi priklausau nuo bendruomeninės jungties ir lietuviškųjų veiksmų organizuotos veiklos suderinimo tiek esminiuose siekimuose tiek ir pagrindini priemonių pasirinkime. Metas glausiti savas gretas, ieškoti su jungtinę kitą tautę eilėse ir sukurti ilgalaikę strategiją kovos su kmingumui laiduoti. Esame laisvoje šalyje ir galime vairiomis priemonėmis kovoti už Lietuvą ir lietuvių, bet tik kas kartą auganti bendruomeninė vienybė ir organizuotos veiklos darna didins šios kovos su kmingumu ir tuo pačiu pagreitins laisvės atgavimą Tvyneje.

Retas iš profesional paj gia suderinti savo darb su visuomenine veikla. Ne toks yra Edmundas Arbas. Jis yra vienas iš iškiliausi m s architekt , o taip pat aktyviai dalyvauja m s politin je ir visuomenin - je veikloje.

Edmundas Arbas (g. 1915.VI. 26 Karsok k., Ž sli vls., Trak aps.) baig Kaišiadori vidurin mokykl 1930, Kauno aukštesni j technikos mokykl 1936, architekt r studijavo Vienos (Austrijoje) ir Stuttgar-to (Vakar Vokietijoje) univer-sitetuose ir baig Lawrence technologijos institut (Detroit, Michigan, JAV) 1950. Atvyk s

JAV-bes 1947, gyveno su šeima Detroito mieste, v liau persik l Kalifornij ir sik r Santa Monica (Los Angeles prie-miestis) mieste. Dirba architek-t ros kompanijose ir ver iasi priva ia praktika.

Lietuvoje veik ateitininkuo-se ir šauliuose; 1940-44 buvo slaptame komitete r pintis nuo okupant nukent jusiais lietu-viais, priklaus K stu io vyr. štabui, organizavo materialin param pogrindžio spaudai.

Aktyviai dalyvauja amerikie-i ir lietuvi inžinieri ir architek-t veikloje. Aktyvus LB ir Respublikon partijos narys, spaudos bendradarbis. Edmun-das Arbas buvo vienas iš Re-zoliucijoms Remti Komiteto or-ganizatori ir yra nuo tos or-ganizacijos suformavimo pra-džios vadovyb s sekretorius.

EDMUNDAS ARBAS, Santa Monica, California (JAV), inžinierius-architek-tas, Rezoliucijoms Remti Komiteto sekretorius.

• • •

BRONIUS RADZIVANAS, M. D.,
Richmond Hill, New York (JAV),
JAV-biy LB Tarybos narys ir VLIK-o
Tarybos pirmininkas.

DR. BR. RADZIVANAS

Kiekvienoje lietuvi bendruomen je nuoširdži ir pagi darbuotoj skai ius yra labai ribotas. New Yorko miesto ir apylink s lietuviai gali didžiutis tur dami tame skai iuje dr. Broni Radzivan .

Dr. Bronius Radzivanas (g. 1907.VI.28 Vidiškiuose, Ukmerg s aps.) baig Ukmerg s gimnazij 1928 ir VDU medicinos fakultet 1937. Vert si priva ia praktika ir kartu buvo Kauno miesto savivaldyb s gydytojas. Pasitrauk s 1944 metais Vokietij dirbo kaip gydytojas vokie i ligonin se (Dresden ir Wangen miestuose), vert si priva ia praktika Wangen'e, dirbo kaip gydytojas UNRRA ir IRO žinyboje. 1949 atvyko JAV-bes ir gyvena su šeima Richmond Hill mieste (New Yorko priemiestyje). 1959 gijo medicinos ir chirurgijos gydytojo teises New Jersey steite ir nuo to laiko ten dirba. Be to, tais paiais metais gijo kvalifikuoto radiologo teises New Yorko universitete.

Nuo 1924 met ateitininkas: gimnazijoje, universitete (Korp! Gaja), tremtyje Europoje ir JAV-se. Gimnazijos laikais dalyvavo skaut veikloje. Aktyviai dalyvavo rezistencijoje. Šiuo metu yra aktyvus LB ir VLIK-o darbuotojas; neseniai buvo išrinktas Pasaulio Lietuvi Gydytoj S jungos centro valdybos sekretoriumi.

• • •

LIETUVI BENDRUOMEN S TARYBOS NARI KVALIFIKACIJOS

Jungtini Amerikos Valstybi Lietuvi Bendruomen s aktyvieji nariai išrinko savo vyriausį organ — JAV LB Taryb . Tiesa, New Yorko ir apylink s lietuviai d l tam tikr priežas i rinkimuose nedalyvavo. Reikia manyti, kad netrukus bus paskelbti special s New Yorko apygardai rinkimai, ir ten LB aktyvieji nariai išrinks savo por atstov .

Visi tie, kurie pilniau seka JAV-bi lietuvi gyvenim ir veikl , pažvelg išrinkt j , s raš , aiškiai pasteb s, kad dauguma naujosios LB Tarybos nari yra pilnai verti ir tos garb s ir tuo pa iu labai atsaking pareig . Vienas kitas iš išrinkt j , ypa iš jaunesni j tarpo, pateko LB Taryb , kaip žmon s sakyt , per apsirikim .

Iki šiol LB Taryb gali kandidatuoti kiekvienas lietuvis: jaunuolis ar jaunuol , pasiek 18 met amžiaus rib ; tam tikri lietuviai, visur ir visada tesiverži tik aukštus postus, bet nenor nieko konkretaus dirbti; net ir tie, kurie šmeižia LB ir jos vadovyb . Kaip taisykl , balsuotojai atskiria pelus nuo gr d . Esant pel gana gausokai rimt ir kvalifikuot kandidat tarpe, pa-

tenka Taryb ir elemento, kuriam gal netur t b ti vietos net ir LB apylinki valdybose.

M s jaunimo organizacijos (ateitininkai, skautai ir kitos) per vis tremties laik neparuoš pilna to žodžio prasme darbuotoj lietuvi visuomeninio ir politinio pob džio organizacijoms. Ant vienos rankos piršt b t galima suskaiityti at jusius iš ateitinink ir skaut tarpo jaunosios kartos darbuotojus, kurie yra pilnai kvalifikuoti užimti pirmaujan ius postus pagrindin se lietuvi organizacijose. Jaunimo darbuotoj tikroji mokykla yra j pa i organizacijos, LB apylink s ir apygardos. Už m pirmaujan ius postus savo organizacijose ir LB apylinki ir apygard valdybose, gal t tik tada pretenduoti LB vyriausi organ — Taryb . LB Taryba n - ra jaunimo darbuotoj paruošimo mokykla.

Nesu nusistat s nei prieš jaunim , nei prieš senim . Rinkdami asmenis LB Taryb , tur tum m visiškai pamiršti kandidat amži , o vis d mes skirti tu asmen kvalifikacijoms. Tur b t n vienas iš m - s neiname pas gydytojus ar advokatus vien d l to, kad jie

jauni amžiumi. Pasirenkame gydytojus, advokatus, architektus ir kit specialybi žinovus, kurie turi pakankamai patirties ir kurie gali mums tikrai padėti. Panašiai turėtume elgtis ir rinkdami asmenis pagrindini organizacij vadovaujančius postus. Tam tikrai jaunuoli išrinkimas LB Taryb yra tikras nesusipratimas. Ne vienas iš jų turėtų kartais dalyvauti viename LB apylinkų susirinkime ir kartais užimti savo posto valdybą ar net komisijose. Rimtose amerikiečių organizacijose toki pokšt tikrai nepasitaiko. Lietuvi Bendruomenė, apjungianti visus JAV-bius lietuvius, to ateišyje turėtų tikrai netoleruoti. Turėtų būti nustatytos bent minimalios kvalifikacijos kandidatams LB Taryb .

Paskutiniai LB Tarybos rinkimai nebuvo normalūs. ALT-bos žmonės "maiš rinkim vanden" visomis priemonėmis ir visais būdais, norėdami praveisti daugumą savo žmoni naujai Taryb ir viliu padiktuoti LB-nei "veiklos gaires". Visos altinink pastangos nuėjo vėjais, nes jiems tepavyko praveisti tik 4 ar 5 asmenis LB Taryb . (Žiūrėti šio "Laisv" numerio apžvalgoje apie LB Tarybos rinkimus. Red.).

Ne normalum nebus galima išvengti ir ateityje: jei ne altininkai, tai kuri nors kita grupė gali ateiti su savo "planais". Ši LB Taryba turėtų pasiruošti visiems netikėtumams ateityje.

Naujoji LB Taryba jau savo pirmoje sesijoje turėtų sudaryti specialią komisiją rinkim taisykloms paruošti. Rinkim taisykloms turėtų būti paruoštos rimtai ir iš anksto. Be kit klausimų, turėtų būti palieštas kandidat kvalifikacij reikalas. Jaunimui darys neturėtų būti uždarytos LB Taryb, bet jos neturėtų būti ir perplėšiamos. Balsavimo kortelėse iš viso neturėtų būti minimas kandidato amžius, o tik jo turimos pareigos LB apylinki ir apygard vadovybėse. Jei rinkimais nebūtų vykdomi apygardomis, gal viso krašto lietuviai pajęgt pilniau atskirti pelus nuo grūdų. Kandidatams rašas turėtų būti paskelbtas bent por mėnesių prieš rinkimus. JAV LB Centro Valdyba turėtų išleisti gerokai prieš rinkimus specialų leidinį, apibudindama kiekvieno kandidato veiklą ir atliktus darbus tik Lietuvi Bendruomenėje.

Didesnė pusė naujai išrinktos LB Tarybos nari yra ir pajęgi ir verta turėti pareigas. Tie asmenys, be savo tiesioginių pareigų, turėtų išvesti plačią uošius vieškelius ir tuos jaunuolius, kuri dalis tikrai neverta vietos LB Taryboje. Tie jaunuoliai bent metus turėtų tik klausytis k senieji "rabinai" kalbės ir svarstys, kaip kad daro JAV-bi naujai išrinkti senatoriai ar kongresmanai. Jie yra susodinami posėdžiuose salie paskutinėse vietose, ir pirmininkauj Senate ir Atstov R muose labai retai te-

VASARIO 16-SIOS AUKOS

Amerikos lietuvi kongreso Detroite 1969 met rugpiio m n. 30-31 d. d. dr. K. Šidlauskas, krikšioni demokrat lyderis, kalb damas Lietuvi Tautin s Sandaros vardu, teisingai pasteb jo, kad dabartin s kovos už laisv istorijoje Lietuvos bylai pagrindin s reikšm s tur jo Kersteno komiteto tyrim jimai ir JAV Kongrese H. Con. Res. 416 rezoliucijos pravedimas.

Galima pamiršti fakt , kad tas pats atstovas savo laiku žodžiu ir raštu kietai kovojo prieš H. Con. Res. 416 rezoliucij pravedus Rezoliucijoms Remti Komitet , ta iau iš traagiškos situacijos negalima nepasidaryti bent praktišk išvada .

Kersteno komisijos tyrim jimai — tai Amerikos Lietuvi Tarybos nuopelnas. Ta iau šis tikslas pasiektas be didesnį pastang , beveik pripuolamai. Be to, tuo metu Baltijos valstybi reikalui buvo labai palanki tarptautin s politikos laisvajame pasaulyje konjunkt ra, o JAV-bi užsienio politikai vadovavo John Foster Dulles, visoje Amerikos istorijoje Balti-

leidžia tiems "junior" senatoriams ar kongresmanams prasižioti.

K. Taujenis

jos valstyb ms draugiškiausiai nusiteik s valstyb s sekretorius.

H. Con. Res. 416 rezoliucij Rezoliucijoms Remti Komitetas praved po sunkios šešeri met . kovos, lauždamas nepalankias "tiltus" su sovietais statan ios krašto administracijos nuotaikas ir šalindamas kai kuri taking lietuvi ir laisvinimo institucij statomas kli tis. Finansiniai komiteto ištekliai buvo labai menki. N vienas laisvinimo veiksnys, išskyrus JAV Lietuvi Bendruomen , n centu Rezoliucijoms Remti Komiteto darbo nepar m . Šio s j džio darbuotojai ir talkininkai pinig tr kim kompensavo nepalaužiamu tik jimu, temp tu darbu ir lietuvišku entuziazmu.

Kalbant apie tolimesn laisvinimo veiklos finansavim , negalima iš aki išleisti fakto, kad H. Con. Res. 416 REZOLIUCIJOS ŠIANDIEN NETUR TUME, JEI 1961-1966 MET LAIKOTARPYJE AUKOTOJAI B T LAIK SI AMERIKOS LIETUVI TARYBOS DIREKTYV IR VISAS VASARIO 16 AUKAS KREIP TIK AMERIKOS LIETUVI TARYBOS IŽD .

Rezoliucijoms Remti Komitetas šiuo metu tyliai, bet ne mažesniu atkaklumu, kaip ir anksiau, vykdo antr j savo plano tiksl : išgauti JAV-bi vyriausyb s prielankum Kongreso

PARTIZANAS SU PROFESORIAIS — Julijonas B t nas (viduryje) su prof. dr. Z. Ivinskiu (kair je) ir prof. dr. Antanu Maceina (dešin je) prieš maždaug 20 met . Kaip visiems žinoma, žymusis laikraštiniukas Julijonas B t nas gr žo slapta iš tremties savo numyl t Lietuv ir ten, kovodamas partizan eil se, žuvo už j .

Vytauto Maželio nuotrauka

priimtai H. Con. Res. 416 rezoliucijai vykdyti, t. y., išskelti Baltijos valstybi byl Jungtinn se Tautose.

Yra žmonė , kurie to tikslo pasiekimu netik s, kaip netik jo ir rezoliucijos pravedimo galimumu. Jie tegu aukoja toms institucijoms, kuriomis labiau pasitiki. Kurie tiki Rezoliucijoms Remti Komiteto darbo prasingumu ir pasitiki tame komitete dirbaniais žmonėmis,

tegu Vasario 16 aukas skiria komitetui.

Kol tiesioginio atstovavimo ir visuotinio susipratimo keliu neturime sudarytos vyriausios Amerikos lietuvi politin s vadovyb s, prievartinis auk centralizavimas neturi jokio pagrindo ir prasm s. D l to nuostoli gal t patirti Lietuvos laisv s kova. Aukotojui turi b - ti palikta laisv .

T. Reinys

POLITIKA IR TEOLOGIJA

• Nepasaul ži rin s politikos teorija ir kova už j — • Kas esm je yra politin teologija? — • Kova prieš teologijos piktnaudojim politikos naudai — • Kas privers tikin iuosius neiti viešas pamaldas? — • Slapto klerikalizmo lindimas pro užpakalines duris — • Dvasiškuos esm bei jos pašaukimo iškreipimas — • Kada kunigas pakerta savo kaip sielovadžio darbo pagrindus?

DR. ANTANAS MACEINA

Savo jaunyst je šio straipsnio autorius kovojo prieš *teologin politik*, t. y., prieš toki politik, kuri valstybin mis (vad. prievartin mis) priemon mis (-statymais, sakymais, draudimais, parama ir t. t.) vien kuri pasaul ži r palaiko, o kitas arba slegia arba tik pakenia. Autorius reikalavo, kad politika visom pasaul ži rom teikt lygi teisi ir lygios laisv s, d t jom lygi pareig ir jas lygiai remt. Tai buvo vad. “nepasaul ži rin s politikos” teorija ir kova už j. Atrodo, kad ši kova bus pakrypusi autoriaus naudai. Antrojo Vatikano Susirinkimui paskelbus, kad “tik jimo laisv reiškia laisv nuo prievartos valstyb je” (Antrojo Vatikano Susirinkimo dokumentai, liet. vert. II, 289), vadinasi, kad “tik jimo srityje žmogui negali daryti prievartos kitas žmogus, visuomenin grup ar bet kokie žmoni vyresnieji” (II, 290); kad religini veiksm “grynai žmogiška vyresnyb negali nei sakyti, nei uždrausti” (II, 291-92); dar daugiau, kad valstyb “peržengia

savo ribas, jei užsimoja religinius veiksmus tvarkyti arba trukdyti” (II, 292); priešingai, “civilin valdžia privalo ži r -ti, kad teisin pilie i lygyb niekuomet nei viešai, nei slapta neb t pažeidžiama religini motyv ir kad neb t jokios diskriminacijos” (II, 295). Visa tai paskelbus, gin as, ar politika turinti b ti *pasaul ži rin*, bent katalikams yra baigtas.

N nai ta iau, sulaukus senatv s, autoriui tenka v l išeiti kovon; š syk prieš *politin teologij*. Kas ji esm je yra, šiandien dar nevisai aišku. Tai n ra *socialin* katalik doktrina, buvusi visais amžiais. Tai yra teolog angažavimasis visuomeniniam reikalui ir r -pes iam. Teoriškai šis angažavimasis grindžiamas tuo, es Bažny ia (ypa jos mokslo skelb -jai — kunigai ir teologai) negalinti stov ti šalia visuomen s; ji turinti ši visuomen eiti, jos klausimais dom tis, jos ligomis sirgti ir t.t. Teorinis Bažny ios angažavimosi pagrindimas yra toks aiškus, jog jis atrodo es s net banalyb :

Bažny ia juk niekad nestov jo *šalia* visuomen s; ji visados atsiliep jos reikalus ir r pesius. Tod l atrodo, kad politin teologija esanti tik naujas vardas labai seno dalyko; kad ji tik kartoja tai, kas Bažny ios buvo vykdoma vis laik . Prisiminkime tik socialin veikl bei socialin moksl pastar j popieži nuo Grigaliaus XIV ligi Pijaus XII. Prisiminkime taip pat Bažny ios naš Caritas, neišsivys iusiem kraštam, liginin m, jos pasisakymus taikos reikalu. Be abejo, galima visas šias Bažny ios pastangas vertinti vienaip ar kitaip, ta iau negalima teigti, es Bažny ia buvusi neveikli visuomenini r pes i ar negali bei pavoj atžvilgiu. Jeigu tad politin teologija nor t tik tai pabr žti, ji b t ne kas kita kaip truput padailinta seniena.

Iš tikro ta iau politin teologija siekia visai ko kito ir esm je yra visai kas kita negu tik sustiprinta visuomenin Bažny ios veikla. Šiuo nauju terminu norima išreikšti ne socialinis Bažny ios mokslas, ne socialinis jos veikimas, bet *atsikiro teologo (ar teolog grup s) angažavimasis partiniam reikalui ir sykiu praktin s pastangos š asmenin angažavim si išpl sti vis tikin i j bendruomen* . Pastaruoju metu Vokietijoje, kurioje, kaip atrodo, politin teologija yra gimusi (J. B. Metz) , jos tikrasis veidas ypatingai ryšk ja. Du pavyzdžiai gražiai atskleidžia š ryšk jim .

DR. ANTANAS MACEINA, Münster (Vakar Vokietija), žymusis lietuvi filosofas ir Lietuvi Fronto ideologas. Studijavo Kaune (1928-32) ir Šveicarijoje, Pranc zijoje ir Belgijoje (1932 - 1935). Daktaro laipsni gijo VDU už dizertacij "Tautinis aukl jimas", rašyt pas prof. St. Šalkausk. Profesorio Kauno, Vilniaus ir Freiburgo (Vakar Vokietijoje) universitetuose, nuo 1958 met profesoriauja Münsterio (Vakar Vokietijoje) universitete.

Dabartin je kat. Bažny ios Miši s rangoje yra vesta vad. tikin i j arba bendruomenin malda; tai prašymai, pritaikyti vietos bei laiko reikalams. Jie yra Dievui pateikiami prieš aukojim . Ryt Bažny ia juos turi savo liturgijoje, atrodo, nuo

pat pradžios. Vakar Bažnyia juos sived tik dabar. Tai prasminga malda, nes ji susieja tikinčiuosius su kasdiena. Ryt Bažnyioje šie prašymai yra pastovūs ir daugiau bendro žmoniškumo pobūdžio, panašūs mūsų Lietuvoje giedotas vad. 'suplikacijos'. Prašymai Vakar Bažnyioje kinta. Jie paprastai esti susstatomi klebono ar Mišias laikančio, kad tuo išreikštų tikinčiųjų *dabartinius* reikius. Ir štai, politinis teologijos atstovas kaip tik ir pradeda naudoti šį bendruomeninį Mišių maldos savam *politiniam* nusistatymui suliturginti. Atsiranda ne tik politinė teologija, bet jau ir *politinė liturgija*. Konkretus pergyvenimas. 1969 metų rugsėjo 21 d. šv. Bonifacijaus bažnyioje Muensteryje pamokslininkas tikintiesiems pateikė tokius prašymus (Fürbitten):

"... kad Kosyginas susitikimas su Chou En-lai turėtų pozityvų pasak;

... kad šiaurės vietnamiečiai susirastų Ho-Chi-Minh vertėp dienas;

... kad Vokietijos vyriausybė turėtų daugiau fantazijos megti santykiams su Rytimis ir atsakyti Sovietų jungos pasiūlymams atsakyti prievartos;

... kad Vokietijos rinkimai išeit pažangios partijos naudai".

Paprastai tokius prašymus tikintieji atsako "Tav prašome, išklausk mus, Viešpatie!". Šis sykas betgi gudrus pamokslininkas

paprastai tikinčiuosius an garsiai kalbam atsak išleisti, o *tyliai* savo sieloje už šiuos jo perskaitytus prašymus pasimelsti. Ar tikintieji meldsi, nežinia. Ar jie būtų garsiai atsakę, taip pat nežinia. Pamokslininkas, kuris šiuos prašymus tikintiesiems Mišių metu pateikė, yra ekumeninis teologijos katedros Kat. Teologijos Fakulteto asistentas Gottfried Fuchs. Po pamaldos šio straipsnio autorius patelefono Fuchsui ir pasakė: "Hochwürdigem, Jūs pamiršote šiandien vien prašymą", — "Kokį?" — paklaus nustebs. Atsakiau: "kad asistentui Gottfriedui Fuchsui būtų suteikta malona skirti dvasias, to Tav prašome, išklausk mus Viešpatie". Tyla. Jokio atsakymo bei aiškinimosi. Pridursiu, kad likimo ironija panorė, jog Mišias, kurių metu Fuchsas skaitė anuos prašymus, laikinai skaitė kunigas iš sovietų okupuotos Vokietijos zonos. Kas jo sieloje vyko, girsdint Fuchso politinę liturgiją, žino tik vienas Dievas.

Antras pavyzdys. Pastarasis minėto pamokslininko prašymas "kad Vokietijos rinkimai (jie vyko viena savaitė vėliau, bet 1969 metų rugsėjo 28 d.) išeit pažangios partijos naudai" atrodo esantis neutralus, nes kiekvienas gali savąją partiją laikyti pažangia. Tačiau koks turinys paties pamokslininko buvo dedamas šis prašymas, atsiskleidė po poros dienų. Vokietijos vyskupai leidžia ir finansuoja didžiulį savaitraštį "Pub-

lik". Žurnalistiškai šis laikraštis stovi aukštumoje. Krypties atžvilgiu labai modernus — visose srityse. Redaktoriai yra išsider j teis laikytis spaudos laisv s ir Bažny ios atžvilgiu, to d l šiame laikraštyje esama net organizuotos vyskup kritikos, nekaltant jau apie popiežiaus kritik . Visa tai betgi atliekama padoriai ir rimtai. Ir štai, šiame laikraštyje Vokietijos rinkim išvakar se pasirod didžiulis Vokietijos socialdemokrat partijos (SPD) apmok tas skelbimas. Kad rinkim metu visoki partij skelbimai dedami laikraš iuose, n ra nieko nuostabaus. Nuostabus yra šio skelbimo turinys. Štai jo žodinis vertimas:

"Prof. Dr. Petras Lengsfeldas ordinarijus ekumeninei teologijai kat. Teologijos fakultete Muensterio universitete: Aš tikiu, kad SPD rinkimus laim s, nes ši partija turi šiuo metu geriausi galv ir geresn politin program . Brandto vedama taikos politika mane tikino, kadangi ji yra realistin ir išlaisvina m s m stym bei veikim iš schemos 'draugas - priešas'. Ateinan io dešimtmeio pagrindin problema bus darbinink dalyvavimas (Mitbestimmung) socialin je ir kin je srityje, apie k ir popiežius yra kalb j s Ženevoje. Aš manau, kad SPD ši b tinyb yra geriau supratusi negu kitos partijos. Be to, valstyb s vadovyb s pakeitimas išeit demokratijos labui, ir demokratin s mon b t sustiprinta m s

šalyje. Tod l aš rinksiu SPD. Žinau, kad tai darys taip pat daugelis mano draug bei paž stam , dvasiški ir pasauliški . Kaikurie peik mane, kam aš kaip katalik dvasiškis užsiangažuoju politiškai. Bet atsakykite j s patys: argi nesama esminio skirtumo, kai Bažny ios atstovai, vykdydami savo pareigas, taigoja savo pavaldini s žin ganytojiškais laiškais arba pamokslais, ir kai aš kaip valstyb s pilietis bei rinkikas reiškiu politin savo paži r , grindžiu j politiniais argumentais ir agituojau už j . Žinoma, aš esu sitikin s, kad nei mano profesija, nei mano tik jimas nesipriešina šiam mano nusistatymui. SPD gali b ti šiandien vis renkama". Skelbimas papuoštas dviem Lengsfeldo fotografijom: viena vaizduoja j su *knyga* rankoje, kita — stovint prie pulto (atrodo teologijos seminaro metu) su *cigarete* rankoje.

Ryšium su šiuo skelbimu darosi aiškus ir ano prašymo, "kad Vokietijos rinkimai išeit pažangios partijos naudai", turinys: šio prašymo pateik jas, min tas pamokslininkas G. Fuchsas, yra prof. P. Lengsfeldo asistentas. Vadinasi, visa ekumenin s teologijos katedra kat. Teologijos fakultete Muensterij yra *kairiosios* krypties, agituoja viešai už socialdemokratius ir ši agitacij perkelia net liturgij , paversdami j tikin i j malda. Kaip seniau vad. teologin s (platesne prasme: pasaul ži rin) politika sa-

vas teologines paži ras perk l parlament ir statymais priedavartavo žmones vienos pasaul ži ros naudai, taip dabar vad. politin teologija savas politines paži ras perkelia bažnyi , liturgij , teologijos katedras bei paskaitas ir taip pat priedavartauja tikin uosius, taigodama juos melstis viešai už *partin* politik . Kaip pirmiau politika (parlamentas, ministrijos, statymai, policija) buvo piktnaudojama *teologijos* naudai, taip dabar teologija (Dievo Namai, liturgija, maldos, pamokslai) yra piktnaudojama *politikos* naudai.

Šiam modeminiam piktnaudojimui tad ir reikia dabar skelbti kov . Vienas Vokietijos vyskupas yra sp j s, kad jei dvasiškiai sav asmenin politin užsiangažavim m gins paversti tikin i j bendruomen s reikalui, tai tikintieji bus priversti trauktis privatin srit . Aiškiau kalbant, jie bus priversti arba neiti viešas pamaldas, o pasimelsti namie, arba organizuotis maldai mažais b reliais. Dabartin pastanga - traukti tikin uosius *bendruomenin* Viešpaties garbinim politin s teologijos bus ne tik paralyžuota, bet bus pasiekta kaip tik priešing vaisi . Ir tai visiškai suprantama! Juk malda už Ho-Chi-Minh arba už Kosygino susitikim su Chou-En-lai *skaldo* tikin uosius, nes už šios maldos stovi ne bendras žmogaus pavedimas Viešpa iui (vistiek ar jis b t stabmeldis ar komunistas), bet aiškus poli-

tinis užsiangažavimas už vien srov bei partij .

Kame gl di šios politin s teologijos ir politin s liturgijos klaida? — Teologin s arba pasaul ži rin s politikos klaida gl d jo *priedavartiniam* jos *po b dyje*. Juk jei viena kuri pasaul ži ra yra platinama bei globojama valstyb s priemonimis, tai esm je ji platinama bei globojama priedavarta, kadangi valstybin s priemon s ne tikin ja, o ver ia: kas statym nesilaiko, eina kal jim . Taip yra dar ir šiandien Ispanijoje, didele dalimi Italijoje bei Portugalijoje. Taip yra visuose komunizmo valdomuose kraštuose, kuri politika ypa ryškiai yra pasaul ži rin ir priedavartin . ia kinta tik pasaul ži rin s politikos *turinys* (vienur jis katalikiškas, kitur — marksistinis), bet ne šio turinio taikymo b das. Tai yra aišku, tod l ir teologin s arba pasaul ži rin s politikos klaida taip pat aiški. Ji yra beveik vis jau suprasta; tod l vis labiau m ginama ja nusikratyti (bent Vakaruose).

Surasti ta iau politin s teologijos arba politin s liturgijos klaid šiuo metu yra dar žymiai sunkiau, nes ia susipina daugyb visoki dalyk : savivališkas atskir dvasiški veikimas, nevienodas vyskup atoveikis ši kunig sauvai , tikin i j pasyvumas pritarimo ar nepritarimo atveju, m ginimas partin užsiangažavim pridengtū bendru krikš ionišku atlaidumu bei artimo mei-

le ir t. t. Nelengva tad vis ši pyn išpainioti. O vis d lto pamažu ryšk ja keletas dalyk , kurie yra b dingi politinei teologijai bei liturgijai ir kurie kaip tik pamažu atskleidžia jos ydas bei klaidas.

Vis pirma: kokia teise atskiras dvasiškis (min tu atveju asistentas G. Fuchsas)savo paties partin užiangazavim (tegu jis b t ir leistas) padaro tikin i j bendruomen s reikalui? Juk stov damas prie altoriaus, kunigas yra ne privatinis asmuo, o kaip tik šios bendruomen s atstovas Viešpaties atžvilgiu. Jis pateikia Dievui bendruomen s auk ir jos prašymus. Tod l jo paties asmuo ia nebyloja; per j byloja tikintieji. Tuo tarpu politin s teologijos bei liturgijos atstovai ši kunigo funkcij apver ia aukštyn kojomis. Politiškai užsiangažav s kunigas m gina bendruomen kreipti taip, kaip jis pats yra pakryps. Jis stengiasi, kad bendruomen pateikt jo prašymus Viešpa iui, kad ji virst *jo* atstov prieš Diev , jo talkinink , *jo* tarpinink , *jo* užnugaris maldoje. Politin je teologijoje ne kunigas yra tikin i j bendruomenė, bet tikin i j bendruomen yra kunigui erdv , kurioje jis sureligina sav politin užsiangažavim . Kokia teise? Kod l to neprivalo daryti pasauliškis?

ia kaip tik ir išeina aiškst n tai, prieš k šiandien vis (net ir dvasiški) kovojama, b tent: *slaptas klerikalizmas*.

Šiandien juk tiek keliamas aiškst n Dievo Tautos reikšm , tiek pabr žiamas pasauliškai subrendimas bei reikalas b ti lygiaveriais su dvasiškiais, kad — kaip esu savo metu raš s “Aiduose” — net kyla abejon , ar visa tai daroma tikru nuoširdumu. Politin teologija bei liturgija ši abejon kaip tik sustiprina. Jokiam pasauliškui n ra ir neb t leidžiama sav partin nusistatym sud styti tikin i j maldos pavidalu ir perskaityti prie altoriaus kaip bendruomen s prašym . Jis gali, be abejo, už savo partij bei srov melstis ir prašyti jai pergal s rinkim ar revoliucin s kovos metu. Bet tai gali jis daryti tik privaiai: savo sieloje ar savo kambaryje, bet ne prie altoriaus bažnyioje. Tuo tarpu dvasiškis, politiškai užsiangažav s, tai daro nebe privaiai, o *viešai* Viešpaties Namuose visos tikin i j bendruomen s vardu. Tuo jis parodo, kad jis vis d lto yra vyresnysis; kad jo privatinis sitikinimas n ra lygus pasauliškio privatiniam sitikinimui; kad jis gal s š asitikinim pakelti bendruomenin aukšt ir paversti j bendruomeniniu reikalu.

Tai mes ir vadiname klerikalizmu. Klerikalizmas vyravo pasaul ži rin je politikoje, nes dvasiškiai apsprend , kaip politikai tur elgtis ir kokius statymus jie tur leisti, kad b t valstybin mis priemon mis vykdoma tas ar kitas pasaul ži rinis bei teologinis j nusi - statymas. Antrajam Vatikano

susirinkimui pasisakius, kad valstyb neturinti pasiduoti tokiai dvasiški vadovybei, kad ji turinti visom religijom bei pasaulži rom b ti lygi, klerikalizmas *valstyb je* buvo pakirstas. Bet štai, jis dabar atsigauna politin s teologijos bei liturgijos pavidalu. Jis braunasi pro užpakalines duris ir v l m gina tikin uosius pavergti dvasiškio valiai: dvasiškio ne kaip Bažny ios atstovo, bet kaip *privataus asmens*, kuris savo privatiškum pridengia teologijos bei liturgijos pavidalu ir tuo b du tikin uosius suklaidina. Šie mano nusilenki Bažny iai kaip dieviškumo skleid jai, iš tikro gi jie nusilenkia dvasiškio žmogiškiem interesam bei pom giam. Prieš šitokias klerikalines užma ias tod l kaip tik ir reikia dabar pasisakyti. Tai kova ne prieš dvasiškij , bet kaip tik prieš dvasiškijos esm s bei jos pašaukimo iškreipim . Nes *klerikalizmas ir dvasiškio pašaukimas yra du vienas kit neigi dalykai*. Politin teologija ir politin liturgija yra klerikalizmo apraiškos ir tod l turi b ti kaip tokios pasauliški suprastos, jei jie nori b ti tikra Dievo Tauta ir tikri veik jai Bažny ios tarnyboje. Dvasiškiam reikia aiškiai pasakyti, kad, užsivilkdami liturginius drabužius, jie išsivelka iš vis savo privatini užmoj ir stoja prie altoriaus ne savo, o bendruomen s vardu ir veikia ne savo sitikinim , bet savo *šventim galia*, kuri yra Kristaus galia.

Ryšium su šiuo kunigiškuoju pašaukimu aišk ja ir antroji politin s teologijos bei politin s liturgijos klaida, b tent: *kunigo suskaldymas*. Min tame socialdemokrat skelbime eumenin s teologijos prof. P. Lengsfeldas skiria savo kaip kunigo-teologo ir kaip pilie iorinkiko funkcijas, sakydamas, “argi nesama esminio skirtumo” tarp Bažny ios atstov , vykdan i savo pareigas “ganytojiškais laiškais bei pamokslais” ir jo “kaip valstyb s pilie io bei rinkiko”, reiškian io politines savo paži ras ir agituojan io už jas. Esm je šis posakis teisingas. Iš tikro, kas kita yra rašyti ganytojišk laišk arba sakyti pamoksl ir v l kas kita agituoti rinkim metu už t ar kit partij . Tai žino kiekvienas krikš ionis. O vis d lto šis skirtumas nepašalina klausimo: ar kunigas, agituodamas už t bei kit partij , vadina si, užsiangažuodamas partiškai, nepakerta savo *kaip sielovadžio* darbo pagrind ? Kad jis pasilieka ir toliau liturgu, t. y. sakrament teik ju, savaime aišku. Bet ar jis pasilieka sielovadžiu? Ar jis gali vadovauti visiem, b damas partiškai užsiangažav s? “Partiškai” ia reikia suprasti ne tik grynai politin partij organizuotu pavidalu, bet ir tam tikras visuomenines sroves bei linkmes, kuri šiandien pilna pasaulyje ir kuriose kunigai vis labiau praded a reikštis (pav., rasin problema, vietiniai karai, partizanin s kovos, taikos s j džiai ir t.t.).

Juk visos šios srovės su srovėmis yra ne vis pripažįstamos bei remiamos. Daugelis kaip tik kovoja prieš jas arba bent prieš pasiūlas visus šiuos klausimus spręsti tokiu, o ne kitokiu būdu. Jeigu tad kunigas užsiangažuoja vienai kuriai srovei arba vienam kuriam būdui (pav., revoliucijai, sprendžiant socialinį klausimą), kaip jis gali vadovauti tiems, kurie yra priešingo užsiangažavimo? Anie devyni milijonai vokiečių, ištremti iš Sudet, Silezijos, Rytprūsiai gali klausyti prof. Lengsfeldo laikomus Mišius ir priimti iš jo rankomis komuniją; jie gali leisti jam krikštyti savo vaikus ir būti jo aprinti Paskutiniuoju Patėpimu mirties valandą. Tai jau koks spėjimas pasilikti šiuose ištremtuose žmonėse, jei prof. Lengsfeldas pradės agituoti už pripažinimą Oderio - Neiss sienos, kaip to reikalauja Vokietijos socialdemokratams? Kaip žinoma ir mes, lietuviai, tokiam kunigui, kuris agituoja Amerikoje už pripažinimą Lietuvos jungimo Sovietų Sąjungai *de jure*? Šis pripažinimas nesipriešint jokiai dogmai, ir todėl galimas būtų sakyti, esant jį derinasi su tokio kunigo tik jimu bei pašaukimu. Tai jau ar toks kunigas galėtų būti *lietuviams* sielovadžiu? Politinė teologija, reikalaujama užsiangažavimo konkrečiai politinei bei socialinei linkmei, sunaikina *visuotinę* kunigiškojo pašaukimo pobūdį ir tuo būdu pakerta jo ganytojavimui šaknis. Tai, kaip ir celibato panaikinimo atveju

(plačiau apie tai "Tada viškas Žiburiuose"), sunaikinama kaip tik tai, ko siekiama. Modernus kunigas šiandien pabrėžia sielovadavimą ypač stipriai, net stipriau negu liturginį - sakramentinį savo veikimą. Šiandien net mąginama paį kunigystės esmę regėti kaip tik sielovadinę tarnyboje (funkciną kunigystės sampratą). Betgi užsiangažodamas už vieną partiją ar vieną socialinį linkmą, kunigas kaip tik susiaurina šią tarnybtiek, kad jis virsta tik tos grupės sielovadžiu, kuri sutaria su jo užsiangažavimu. Visom kitom grupėm ar linkmoms jis pasilieka tik liturgas — daugiau nieko. Tad politinė teologija bei liturgija kaip tik sunaikina tai, ko ji siekia, būtent: *išplėsti sielovadinę kunigo veikimą*. Užtuoj išplėstus, ji iš tikro jėbe galo susiaurina ar net ir visai paraližuoja.

Kova tad prieš politinę teologiją šiandien yra iš vienos pusės kova prieš pasiliktą klerikalizmą, besibraunant pro užpakalines duris, iš kitos pusės kova už kunigystės visuotinumą, kad kunigas iš tikro būtų ganytojas visiems, o ne tik savos grupės bei srovės tikintiesiems. Šiandien vis labiau aiškėja, kad *teologija ir politika yra tokios sritys, kurios išskiria vieną kitą*. Teologijai iš politikos išskyrus Antrasis Vatikano Susirinkimas, drausdamas valstybei religinius veiksmus globoti ar jiems kliudyti. Politikai iš teologijos turime dabar išskirti mes patys, aiškiai pasisakyda-

KONSTRUKTYV S IR DESTRUKTYV S POLINKIAI M S VISUOMEN JE

JUOZAS KOJELIS

1964 metais "Draugo" premijai laimėjusio Juozo Kralikausko romano "Mindaugo nužudymas" vienas veikėjas, kriv Visaginas, taip kalba:

"K tik žmogus bedaro, jis arba stato arba griauja, taiso arba gadina" (40 p.).

Štai, ia ir turime antraštėje formuluotus polinkius, kurie kryžiuojasi atskirame žmoguje, o dar aštriau — visuomenėje. Toliau sekt klausimas,

kokiomis priemonėmis tie polinkiai objektyvuojasi gyvenimo konkretybėje. V l gr žkime

"Mindaugo nužudymo" puslapis ir pažiūrime, kaip literatūra rinėja plotmėje t klausimsprendžia rašytojas Kralikauskas. Vienoje vietoje užtinkame dialogą, kur veda tryliktojo šimtmečio lietuvis kaimietis Kentra su kietu senj tradicij gynju rikiu Daumantu. Kai Daumantas Kentros s -

mi prieš visus tuos užsiangažavusius dvasiškius, kurie š savo užsiangažavim paveria *dalinium*, t. y., partiniu, užsiangažavimu ir tuo būdu susikerta su j atstovaujamos Bažnyčios visuotinumu. Prieš Kunigystės sakramentą, žmogus niekad niekur negali kalbėti ar veikti taip, tarsi jis nebūt kunigas. Nuo vieno sakramento negalima pasiimti atostog; n vienas sakramentas neteikia laisvalaikio. Tai tinka ir Kunigystei. Ir kunigas yra visados "sacerdos" in aeternum — ne tik tuo, kad jo pavardė yra spausta neišdildoma žymė, bet ir tuo, kad jis kiekvien savo

žingsniu atlieka kaip Bažnyčios pašvęstis vis tikinčių tarnybą. Jei politinis teologijos bei liturgijos atstovas tai pamiršta, tai mes, pasaulieji, uždavinys yra š kunigiškąjį charakterį jiems priminti. Nes kunigystė yra ne asmeniniam reikalui, bet tikinčių bendruomenės tarnybą. Todėl visa, kas ši tarnyba siaurina, iškreipia ir Kunigystės pobūdį. Politinis teologija bei liturgija, bendama esmėje partinis dalykas, esmiškai nesiderina su Kunigystės visuotinumu. Todėl ji neturėtų rasti vietos dvasiškijos apsisprendime, o ypatingai dvasiškiuos religiniuose veiksmuose.

n pavadina avinu, senis atsa-
ko:

Kentra: "Geriau avin lis, ne-
gu piktadarys. Jis išmokyta nepa-
kelti rankos ir prik sti liežu-
v".

Daumantas: "Eik tu trimpop
su tokiais mokymais!"

Kentra: "Taip, viešpatie. Gi
visa, kas pikta, tik iš rank arba
liežuvio".

Taigi, žmogus k rybiškus ir
griaunamuosius veiksmus atlie-
ka savo dvasin mis galiomis ar-
ba fizine j ga.

Skirtingi žvilgsniai

Yra žinoma tiesa, kad vai-
ri revoliucij , kult ros desin-
tegracijos ir vertybi perkaino-
jimo laikotarpiuose išskyla ašt-
r s konfliktai ir d l pa i ver-
tybi ir d l m s nagrin jam
polinki vertinimo. Tai, kas vien-
nam atrodo konstruktyv s dar-
bai ir pastangos, antri tai lai-
ko destrukcija. Rašytojas Krali-
kauskas šia prasme "Mindaugo
nužudyte" problem teisingai
pastat , liudydamas savo, kaip
rašytojo, k rybiškum .

Pagoniškos kult ros gyn jai
— Daumantas, Treniota, kri-
v s — Mindaugo politik lai-
k destruktyvia. Leiskime kal-
b ti jau m s paž stamam kri-
vei Visaginai, kur gal tume pa-
vadinti gan nuosaikiu:

"O k Mindaugas daro? - —
kalba jis. — Ugi visk vert
ir griov . P t si, nieko negai-
l damas. K l si apsižav j s pui-

JUOZAS KOJELIS, Los Angeles,
California (JAV), laikraštininkas ir
visuomenininkas. Aukštojo mokslo
studijas prad jo VDU ir baig Vil-
niaus universitete 1940. Jo studij
šaka — klasikini filologija. Lietuvo-
je ir tretyje — gimnazij mokyto-
jas, vicedirektorius ir direktorius.
Aktyviai reiškiasi LB, ateitininkuose,
frontininkuose ir respublikonuose.
1961 vienas iš Rezoliucijoms Remti
Komiteto organizatori ir jo vadovy-
b s narys iki pat šiandien. Rašo patri-
otini je lietuvi spaudoje. Artimas
" Laisv " žurnalo bendradarbis. Juo-
zas Kojelis perima žurnalo redagavi-
m : Jo pirmasis " Laisv " žurnalo
suredaguotas numeris išeis spalio
pradžioje.

kybe. Vai nutvers j Dievaitis
dešini ja už iupros. Atiteka
jam diev bausm , lyg vanduo.

Atseka jo kaltybes, lyg diena nakt" (40 p.).

Dabar pažiūrime, kokiais motyvais savo politiką grindžia Mindaugas. Jis savo darbo pozityvumu šventai tiki. Mindaugo sėkmingas Replio "mintyse tebeidėjęs" žodžiai. Argi mums užsidiarius ir užsisklendus, kovoti ir kovoti prieš visus? Pliektis ir pliektis visus keturias šalis, iki išseks kraujas? Kovoti prieš visus, iki mūsų šalis galop dykra pavirs.

Ne viskas bloga, kas išsveituri. Ir ne viskas brangenybė, kas sava... Mums negalima užšalti, užkietėti ir likti nelankstiems, lyg kaului... Krivės ir žyniai tik atgal temato, bet visiškai mažai priekin. Jie kušli, baisiai kušli. Gi valdovas turi pirmyn žvelgti. Jis turi pramatyti, kad Lietuvai labai pavojinga ilgiau pasilikti pagoniška. Lietuva jau iš vis pusiapsupta krikščionių. Jeigu ir žemaičiai būtų apsikrikščiję, tai grobuonims vokiečių riteriams nebūtų kaip Žemaitijos brautis, neva Kristaus žodskelbiant... Būtinai ir kokią greičiau reikėtų išseiti iš apsupimo.

Tad ir aš padariau likiminą pok... (106-107 p. p.).

Štai, kaip ir susidaro didžioji mūsų pasirinktosios temos problema: kaip laikyti konstruktyviu, o kaip destruktivių polinkiu? Kalbant apie Mindaugą ir jo oponentus krives, kas anais laikais atstovavo konstruktyvi, kas destruktivi kovos pusė? Praėjo daugiau negu 700 metų

Mindaugo nužudymo, o visus patenkinančio atsakymo nerasta iki šios dienos. Tiesa, mūsų istorikai sutaria, sakydami, jog pavilintas krikščionys - vedimas Lietuvai buvo likimiskai nuostolingas. Tačiau taip pat prisimintinos rašytojo V. Alanto "Pragaro pašvaistė" ir t. "pašvaistė" pažadintas brelis rašė ir kalbėjo, kurie aistringai tikino, kad krikščionys kalta dėl dabartinės Lietuvos nelaimės.

mūsų dienas

Iš 13-tojo amžiaus per mūsų dienų visuomenę, pastebime daug panašių situacijų. Antrojo pasaulinio karo ir pokario metais moksluose atsiekė dideli laimėjimai stipriai palietė ir visas kitas gyvenimo sritis. Prasidėjo tradicinių vertybių patikrinimas ir kova prieš ir už jas. Taigi, mokslinė revoliucija, sukūrusi bangas visoje žmonijoje ir visose žmogiškoje reiškimosi formose, neaplenkė ir lietuviškosios visuomenės.

Antra priežastis, taigavusi ir taigojanti mūsų reiškimosi pabėgimą, yra pasitraukimas iš savo krašto ir jo pasekmės, perduotos mūsų vaikams. Tryliketame amžiuje senosios tvarkos desintegracija vyko, palyginamai, labai išlyt. Dvidešimtajame amžiuje mes naujas gyvenimo sąlygas buvome perkelti staiga. Per vieną dieną tapome esmiškai atpalaiduoti nuo daugelio teisių ir formaliai - nuo daugelio pareigų. Tad n

minties negalima prileisti, kad tokios stiprios permainos nebūt paliet m s k rybišk ir destruktvyvi polinki ir neb t paaštrin kontroversijos t polinki vertinimo poži riu.

Jei tos dvi priežastys taip stipriai paliet m s polinkius, tad b t domu atsakyti klausim , ar buvome past m ti k - rybiškumo ar destrukcijos kryptimi? Ieškant atsakymo š klausim , tekt prisiminti sen j lotyn posak , kad tie, kurie persikelia per j ras, pakeikia tik dang , o ne siel . Dang , bet ne siel pakeit ir ta lietuvi visuomen s dalis, kuri prieš daugiau negu šimtmeio ketvirt paliko gimt j krašt . Mes likome tie patys. Ties , mes iš jome iš mus supusios ir m s reiškim si stimuliavusios ar slopinusios aplinkos; daugeliui nesugr žimo pad tis pakeit socialin status , atpalaidavo nuo tarnybin s kompetencijos ir sais iusios atsakomyb s. Tam tikra prasme pasijutome tarsi laisvesni. Laisv ar sudaryta laisv s iliuzija kai kuriuos žmones veikia lyg alkoholis. sig r s žmogus dažniausia išlieka tas pats, nors gal daugiau praveria save ir daugiau parodo savo vid . Taip ir lietuvi visuomen tremtyje ir išėivijoje parod daugiau savo tikrojo veido. Lietuvos nelaim s sudar prog stipriau išryškinti konstruktyviems ir destruktvyviems polinkiams, kurie logiškoje slinkyje kraštutin se situacijose išsivyst herojizm ir išdavimus.

Žvalgantis, domi pavyzdži b t galima užtikti vairose grup se, profesijose, luomuose. Paimkime kad ir lietuv mokytojų . Lietuvoje visi mokytojai buvo patriotai, atliek pa i kilniausi misij — šviesti ir aukl ti savo taut . Šalia tiesiogini pareig , ir visas kitas j reiškimasis visuomen je buvo labai pozityvus. Mokytojas Lietuvoje visur buvo gerbiamas ir, ypa provincijoje, mylimas. Tam tikras mokytojų skai ius d l patriotizmo, ypa jei jis lygiavosi su valdan ios partijos linija, aukštokai kop ir karjeros laiptais.

Daugelis mokytojų ir už Lietuvos rib išliko konstruktyvaus idealizmo aukštumose. Daugiausia senieji mokytojai dar vis tebedirba mokyklose, teberašo vadov lius, teberuošia li-tuanistin ms mokykloms mokytojus. Toki , žinoma, yra didel dauguma. Ta iau rasim nemaža ir toki buvusi nepriklausomos Lietuvos mokytojų , kurie patys atmet idealus, kuriuos kadaise skiepijo savo mokiniams, ir su savim nusived savo vaikus. Mat, iš patriotizmo šiuo metu nei duonos valgyti nei karjeros daryti nebegalima.

Dar domesni pavyzdži b t galima rasti tarpe t , kurie profesijas buvo pasirink kaip pašaukim , ir pašaukimo idealams buvo sipareigoj šventomis priesaikomis.

Ar tuos žmones pakeit naujo gyvenimo s lygos, ar juos "sugadino" materialistin Amerika? Ne. Jie buvo oportunistin s dvasios žmon s anks iau, tokie likosi ir dabar. J reiškimosi krypt lemia tie patys oportunistiniai impulsai. Nors j pasirinktas kelias šiuo metu atrodo skirtingas nuo anks tyvesniojo, ta iau jis ir tada buvo ir dabar teb ra oportunistinio žmogaus kelias.

Kai kuri nepriklausomoje Lietuvoje buvusi aukštose pozicijose žmon i reiškimasis iš-eivijoje dažnai yra veik nesu-prantamas. Atrodo, kad ia jie yra tap kiti žmon s. Ta iau jiems suprasti ne kart pakan-ka pasiskaityti vien memuarin s literat ros. Staiga svetim orbit išmest žmon i vid gan autentiškoje šviesoje pristato Aleksandras Merkelis "Antano Smetonos" monografijoje. Jis ten parodo k tik Lietuvos sien per jusius aukštus pareig nus, vaizduoja j nuotai-ka, r pes ius, skelbia kai kuri asmeniškus laiškus. Nesunku pasteb ti, kad pas kai kuriuos asmeniškai r pes iai už-temdo r pes ius Lietuvos rei-ka-lais. Stasio Ylos "Žmon s ir žv rys diev miškuose", iš ant-ros pus s, duoda gausiai pavyz-dži , kad daug idealizmo ir po-zityvios dvasios kai kas sten-g išlaikyti ir Stutthofa pra-gare.

Min ti pavyzdžiai gan tiki-nan iai liudija, kad aplinkyb s žmogaus polinki esmiškai ne-

kei ia, o tik sudaro s lygas jiems ryškiau pasireikšti.

Destrukcijos kriterijai

Rašinio pradžioje buvo kel-tas ir neatsakytas klausimas, kas laikytina konstruktyviu, kas destruktiviu polinkiu.

Ar Mindaugo politika buvo konstruktyvi, ar destruktivi?

Ar Lietuvi Nacionalist Par-tijos pu as prieš Laikin j Lie-tuvos vyriausy b 1941 metais Kaune buvo konstruktyvus, ar destruktivus veiksmas?

Ar frontinink ir tautinin-k iš jimas iš VLIK-o 1952 me-tais buvo konstruktyvus, ar de-struktivus žingsnis?

Ar Rezoliucijoms Remti Ko-miteto veinkl skirti konstruk-tyvios, ar destruktivios veik-los kategorij ?

Ar 1966 metais Californijos universitete suorganizuota lie-tuvi liaudies meno paroda konstruktyviai, ar destruktivy-čiai pasitarnavo lietuviškiems interesams?

Visi tie klausimai savu lai-ku buvo labai kontroversiški. Kai kurie kontroversiški teb ra ir dabar. Kas vieniems konstruk-tyvu, kitiems — destrukcija. Taigi, ar galima pravesti lin-rij tarp konstruktyvi ir de-struktivi polinki reiškimosi ir ar galima surasti kriterij konstruktyvioms ir destruktivy-vioms apraiškoms charakteri-zuoti?

Klausimas, žinoma, yra labai

sunkus, ir kiekvienas pasi-lytas atsakymas taip pat taps kontroversiškas. Kontroversiškas žvilgsnis vairias gyvenimo apraiškas visada paliks. Antidestrukcini vaist, lyg Salk skiep, suradimas panaikint blog iš gyvenimo. Tai yra negalima. Ta iau tai nereiškia, kad atsakymo nereikia ieškoti. Iešk s žmogus atsakym sau gali surasti. Tiesa, jis bus subjektyvus, bet jei s žiningai išieškotas, art s prie objektyvios tiesos.

Ieškodami pastatytus klausimus atsakym, pirmiausia atsikreipkime literat r, nes k r jas gilesne intuicija dažnai pagauna gyvenimo esm ir k - rybin mis formomis išreiškia koncentruot ties. Juk veik vis kryp i ir srovi k r jai pripaž sta, kad melas — tai k - rybos paneigimas.

Gr žkime prie "Mindaugo nužudymo". Prieš Mindaugo politik jo ir kriv s, ir Treniota, ir Daumantas, ir Vygr, ir daugelis kit šiame romane pristatyt veik j. Jei Mindaugo nužudym laikysime destruktivių veiksmu, tai pamatysime, kad destrukcij iki pilnutinio išsipildymo durklo sm giu prat s rikis Daumantas. Treniota ir žyniai irgi s mokslavo prieš Mindaug, ta iau j kova r m si id jniais motyvais. Peil Daumanto rankas - spraud asmeniškas kerštas už tariamai patirtas asmeniškas nuoskaudas. Mindaugo s nui Repliui sp stus pareng Vygr, meil pakeitusi išdavim .

Gal tie faktai neatitinka istorin s tiesos, ta iau jie yra psichologiškai pagr sti, ir tai sudaro jau ir eilinio literat ros m g jo vertinimu literat rin tikrov ir nurodo destrukcijos kriterijus.

Kaune, Reutlingene ir Los Angelese

Iš trylikto amžiaus Lietuvos v l persikelkime 1941 met vykius Kaune. Grup vyr suorganizavo pu nuversti Laidin j Lietuvos vyriausyb. M s nuomone, tokiu metu lietuviams su Lietuv okupavusi vokie i pagelba organizuoti pu prieš lietuvi tautos valia pastatyt vyriausyb buvo destruktivus veiksmas. Kokiais motyvais vadovavosi pu ininkai? Kod l jiems pasitik jim rod vokie iai?

Lietuvi Aktyvist Fronto vyriausio štabo viršininkas Levas Prapuolenis viename 1964 met " Laisv " numeryje pasakoja, kaip gestapas pu inink vadams dav asmeniško atpildo pažadus. Taigi, Prapuolenis liudija, kad pilnos destrukcijos - vykdymui gestapas ieškojo žmoni, kurie "visk grindžia asmeniškais interesais". Jei pu ininkai b t vadovav si Lietuvos laisv s siekiais, gestapai b t buv nepriimtini, nors ir b t siek t pa i tiksl — vyriausyb s nuvertimo.

Dr. Ad. Damušis tas destruktivias j gas dar konkre iau aptaria savo prisiminimuose, pa-

skelbtuose " Laisv " 1955 m - t nr. 7 (44):

"Mums buvo dabar aišku, kad štai ia (t. y. pa iame gestape) yra destrukcijos židiny s. Iš to gestapinio židinio jo instrukcijos Laikinosios Vyriausy b s darbui trukdyti ir aktyviai Lietuvos nepriklausomybei sabotuoti bei gundyti lietuvius klas ta traukti vokie i karo uždavinius".

Chronologine tvarka prisimintinas ir 1952 met frontinink iš jimas iš VLIK-o sud ties. Frontininkus po kurio laiko pasek ir tautininkai. Nebekeliant iš naujo savo laiku tuo klausimu buvusios kontroversijos, reikia tik priminti, kad iš jusieji savo iš jim teisingo id jiniai s motyvais (nepataisomai VLIK-e kritusios politin s moral s siveisimu), o ši grupi priešininkai ši grupi vadus kaltino egoistišk interes ir asmenišk os ambicijos aps dimu.

1961 metais Los Angeles, Californijoje, susiorganizavo Rezoliucijoms Remti Komitetas, kuris per kelerius metus pasiek tam tikr laim jim Lietuvos kovoje. Šio s j džio priešininkai per eil met Rezoliucijoms Remti Komiteto organizatorius ir darbuotojus kaltino garb s troškimu ir noru Amerikos lietuvi politin vadovyb paveržti iš Amerikos Lietuvi Tarybos rank . Jei tie kaltinimai b t buv teisingi, tai jie irgi patvirtint m s išvadas d l destrukcini veiks-

m motyv (šiuo atveju destrukcija b t remiama ir valdžios troškimu), gi jei jie ne teisingi ir garb trošk etiket šio s j džio veik jams lipdyta be pagrindo, vis tiek jau savo pastangomis kaltintojai destrukcij riša su egoizmu ir tuo pritaria destrukcijos motyv išvadam s. Toki "valdžios pagrobimo" kaltinim Rezoliucijoms Remti Komiteto žmon ms dar ir dabar pasirodo, nepaisant fakto, kad kaltintojai visais b dais band pasisavinti kaltinam j atliktus darbus.

Viešai spaudoje ir priva iai labai kontroversiškai buvo paži r ta ir Californijos universitete (Los Angeles) 1966 metais surengt lietuvi liaudies meno parod . Kritikai destruktyvius prasilenkimus su tiesa ži r jo visoje eil je moment , k. t.: parodos sal je išstatytas Ryt Europos žem lapis buv s suklastotas Lietuvos okupanto naudai; parodos literat ra ir ek sponatus aiškin parašai klaidin parodos lankytojus tokiais teigimais: a) Lietuvoje ir dabar tebestatomi kryžiai, b) vokie i kareiviai karo metu "dievukus" naikin , o dabartin valdžia juos globojanti, c) lietuvi religinis liaudies menas išplauk s ne iš krikš ioniškos, bet iš pagoniškos dvasios, d) dar XX amžiuje Lietuvoje buv švent medži , kuri nevalia buv kirsti ir t.t. Priva iai buvo interpretuojama, kad ia buvusi pateikta sovietiška lietuvi liaudies meno interpretacija. Kod l taip padaryta —

tai pa ios parodos organizator s paslaptis.

Parodos gyn jai visus tuos momentus suignoravo ir lietuvi liaudies meno parod Californijos universitete gyn tokiais motyvais: parod aplank daug žmoni , apie j raš amerikie i laikraš iai ir iš vis es s pozityvus darbas tokias parodas organizuoti.

Šiuose vertinimuose irgi sukryžiuoja egoistini ir idealistini polinki motyvacija.

Išnagrin ti pavyzdžiai duoda pakankamai stipr pagrind formuluoti, atsakym klausim , kas laikytina konstruktyviu, kas destruktiviui polinkiu. *Literat rin s ir gyvenimo tikrov s faktai rodo, kad yra kriterijai, nustat rib tarp konstruktyvi ir destruktivi polinki reiškimosi: visuomenin je veikloje konstruktyvius polinkius akcij stumia idealistiniai, destruktivius — egoistiniai motyvai.*

Kitas pagrindas

Yra dar vienas destruktin s veiklos pagrindas: liguista s mon . Toks žmogus griauna veik visa, kas pasipainioja po koj , kaip toje dainel je: “Ak las gaidys šien pio v , k su tiko, t nupiov ”. Griauna, net netur damas speciali oportunistini tiksl . Prisimename, prieš kiek met New Yorko geležinkeli ir požeminio susisiekimo stotyse bei kitose viešose vietose kas tai pad davo ir

išsprogndindavo namuose padarytas bombas. Kaltinink policijai pasisek nustatyti tik po ilgo laiko. Tarp kitko, jis buvo Amerikos lietuvis. Pasirod , kad tas žmogus vykd keršt už kažkada jam kažkieno padaryt neteisyb . Jis keršijo ne tikriesiems ar tariamiesiems kaltininkams, bet visai žmoni giminei. Ir tas žmogus nebuvo psichinis ligonis.

Ir lietuvi visuomen je turime gaidži , apakint liguistos neapykantos, kurie ištvermingai, lyg anas bomb pad j jas, metai iš met švaistosi destruktijos botagais. Bet ia pat reikia pažym ti, kad tokie žmon s gan greitai išsišifruoja ir j griaunan ioji akcija pasidaro nebeapvojinga.

Destrukcijos akivaizdoje

Pri jus išvados, kad naujos gyvenimo s lygos už gimtojo krašto rib m s iš esm s nei pagadino, nei patais ir aptarus destruktivios ir konstruktyvios veiklos kriterijus, galima eiti prie sekan io teigimo: destruktin s veiklos m s visuomen je yra mažiau, negu mes esame prat jos matyti. Pati destruktija negali sudaryti rimtesn s gr sm s k rybiškoms m s visuomen s pastangoms. Didesn r pest kelia šiaip jau pozityvios visuomen s dalies “neutralus” laikymasis destruktijos akivaizdoje.

“Sau žmogus” buvo Vid no skelbiamas idealas. Dalis m s visuomen s vietoje “sau žmo-

VLIK-O KLYSTKELIAI

KAZYS ŠKIRPA

Paskutin nepriklausomos Lietuvos vyriausyb (A. Merkio) buvo sugniuždyta 1940 metų birželio mėnesį, kai sovietai siveržė Lietuv ir ją okupavo. Lietuvos diplomatai, likusi vakar pasaulyje, pagrindinis rėpėstis tuo metu buvo kokiū nors būdu atkurti krašto vyriausyb užsienyje. Buvo savaimė aišku, jog be savo vyriausybės mės diplomatijai bus nemanoma sėkmingiau apginti Lietuvos nepriklausomybės reikalą santykiuose su kitomis valstybėmis.

Lietuva, kilus Antrajam pasauliniam karui, paskelbė neutralitet ir tuo pačiu nesusirišė su bet kokia kariaujančių valstybių grupe. Todėl nė viena iš kariaujančių valstybių nėmatė ir nėrado praktiško intereso - sileisti pas save kažkoki *post-factum* užsienyje susidariusi nebeegzistuojančių valstybės vyriausyb. Nė ir JAV-būs (tuo metu kare dar nedalyvavo) sutiko išduoti a. a. A. Smetonai važiavimo vizit tik tada, kai jis davė JAV-bi ambasadoje Berlyne šį pasižadėjimą :

nėmis" tampa "žmonėms kitiems". Jie savo veiksmus reguliuoja nė pagal savo vidinius sitikinimus, bet pagal draug ar vadinam "prieš" užimtas pozicijas. Mēs pasitraukėme iš savo krašto, o šia kai kada imame bėgti patys nuo savės. Mēs tampame patys sau svetimi. Pabėgimai nuo savės, nėži - rint, kaip jie bėtė reti, suformuoja tuštumas, kurias visada stengsis užpildyti destruktivini sė jėgos. "Neutralumas" lietuvi visuomenės darbuose ar gailėstingas rikiavimasis su savo draug užimtomis pozicijomis kaip tik ir yra tos dvasinės tuštumos, kurios dažnai atneša di-

desni nuostoli nėgu tiesiogin destruktin veikla.

Bet tokios destruktijos aki vaizdoje lietuviškos veiklos lauke pozityviosios jėgos turėtviriau jungtis, labiau susiderinti, nėpabėgti susikirsti, reikalui iškilus, su savo draugais ir suartėti su savo priešininkais. Bet kokia destruktija, nėži rint, iš kur ji beateitė, iš draug ar iš priešėpusės, turėtėbėtė sutikta su tvirtu "NE" nė tiek žodžiais, kiek veikla. Tėsyk ir patiems bus lengviau kopti lietuviškėideal kaln ir bus padr sinti tie, kurie stovi ir dejuoja, nėgalėdami apsisprėsti, kuria kryptim pajudėti.

"While I am in the U. S., I shall not be considered as the head or a member of any government ..

Diplomat konferencija Romoje

1940 met rugs jo m nesio antroje pus je buvo sušaukta Romoje Lietuvos pasiuntini ir ministeri konferencija. Jie iš savo tarpo sudar *Lietuvos tautin komitet*, kurio tikslas, remiantis paskutin s nepriklausomos Lietuvos vyriausyb s suteiktas galiojimais pasiuntiniams ir galiotiems ministeriams užsienyje, buvo : "... atstovauti Lietuvos valstybei, kalb ti jos vardu ir ginti jos nepriklausomyb bei saugoti jos interesus užsieny". Be to, šis komitetas buvo pasiryž s derinti vis lietuvi pastangas nepriklausomai Lietuvos valstybei atstatyti ir, kol Lietuva lieka svetimos šalies okupuota, r pintis Lietuvos valstyb s ir tautos reikalais.

Konferencijos dalyviai neapsiribojo jokia specifine Lietuvos laisvinimo koncepcija: nesiryžo imtis sp lojim , kuri pus kar laim s; nesurišo komitetui rank politiniam manevravimui, prisitaikant prie aplinkybi , nuo kuri faktinai pareit galimumas atgauti Lietuvai valstybin suverenum . Konferencijos dalyviai pramat naci ir soviet susid rim ir prad jo ruoštis t prog išnaudoti Lietuvos nepriklausomyb s atstatymui.

KAZYS ŠKIRPA, Washington, D.C. (JAV), Lietuvos generalinio štabo pulkininkas, diplomatas, Laikinosios vyriausyb s ministeris pirmininkas. Kazys Škirpa baig Mintaujos gimnazij 1915, studijavo Komercijos institute Petrapilyje, karo mokykl baig Peterhofe (Rusijoje). Nepriklausomyb s laikais karinio mokslo studijas gilino Šveicarijoje ir Belgijoje. 1937 per jo diplomatin tarnyb : Lietuvos atstovas prie Taut Sjungos (1937-38), Lietuvos ministeris Lenkijai (1938) ir Lietuvos ministeris Vokietijai (1938-40).

1941 met sukilimo laim jimai

D ka planingo pasirošimo ir tautos ryžto, 1941 met birželio m nesio sukilimo dalyvi buvo atstatytas Lietuvos suverenitetas ir sudaryta krašto vyriausyb . Lietuvos konstitucijos poži riu, tas sukilimas nekvesti-

jonuojamas, nes pagal jos 1 str. Lietuvos valstybės "suverenumas priklauso paiai Tautai". Lietuvi tauta t savo suverenumą ir pademonstravo su ginklu rankoje 1941 met birželio mėnesio sukilime didiejiems savo kaimynams, o taip pat ir visam laisvajam pasauliui.

Be vis kit 1941 met birželio mėnesio sukilimo rezultatai, pirmoje vietoje pažymėti šie:

1. Tuo savo didvyrišku aktu Lietuvos valstybės atsilaikavo nuo jai komunist užkergto inkorporavimo Sovietų Sąjungai ir atgavo tarp tautininkų teisėtą požiūrį nepriklausomos valstybės statusą. (Reikia pažymėti, kad didelis dalis laisvojo pasaulio krašte Lietuvos inkorporavimo Sovietų Sąjungai nebuvo pripažinusi ir iki šiol nepripažįsta).

2. Buvo atkurta Lietuvos vyriausybė, kurios mės diplomatija buvo taip pasigedusi ir kurios jai taip reikėjo nuo 1940 met birželio mėnesio 15 dienos.

3. Lietuvos vyriausybė buvo atkurta ne kur nors užsienyje iš svetimų malonų (kaip koks egzistencinistų) ir ne pagal kokią atsitiktinę politinę grupę (jos metu neegzistavo!) priimtą popierinę rezoliuciją prie žaliųjų stalo, bet geriausi joms tautos nariai pasiaukojimu ir kraujo auka paioje taryboje — Lietuvoje.

4. Taip atsikūrusios Lietuvos vyriausybės tautiniai moraliniai pagrindai neturi sau kito lygiaus. Tokio Lietuvos suvereniteto atstatymo nebuvo ir nebus galima jokiais argumentais sugriauti.

Laikinoji Vyriausybė nelikvidavosi

Naujoji Lietuvos Vyriausybė išsilaikė pusantrų mėnesių, nors trukdymai iš nacių ir kitų elementų pusės teko pakelti nepaprastai daug. Bet visa tai nepalaužė Vyriausybės narių, kuriems sukilimas buvo pavadęs atsakingas ministeriai pareigas. Slaptame geštapo biuletenyje ("Ereignismeldung", Nr. 40, 1941 m. rugpjūčio mėn. 1 dienos) prisipažįsta ir patys naciai: "Tačiau iki šiai dienai ji (sukiliminė vyriausybė — K. Š.) nėra formaliai pasitraukusi (mano pabrukta — K. Š.) ir palaiko nuolatinį ryšį su Škirpa, esančiu Berlyne". (Mikrofonas T175/233/2721740 -).

Naciai bandė Lietuvos Vyriausybę sugniuždyti intrigomis ir grasinimais. Jiems tai nepavyko. Tada Reich'as griebėsi į jos aktą: prieš Lietuvos valdžią užkrovė kraštui "Zivilverwaltung", praktiškai pašalindamas sukilimo vyriausybę. Esant tokiai padaliai, Lietuvos Vyriausybei nebebuvo kitos išeities, o tik pareikšti Reich'ui (per generalkomisar von Renteln) formalų protestą prieš tokį nacių arbitrarinį aktą. Lietuvos minis-

teri kabinetas padar tai 1941 met rugpi io m nesio 5 dien , teikdamas von Renteln'ui memorandum ir paprašydamas š naci pareig n t dokument pasi sti Vokietijos vyriausybei Berlyne. Be to, t pa i dien Lietuvos ministeri kabinetas, susirink s pos džiui, užfiksavo pos džio protokole, kad Lietuvos Vyriausyb buvo j ga priversta suspenduoti savo veikim . Protokole akcentuote akcentuojama, kad tai padaryta prieš vis vyriausyb s nari (visi ministeri kabine to nariai t protokol pasira š) ir lietuvi tautos vali .

Tokiu savo nusistatymo formulavimu Lietuvos Vyriausyb paryškino, jog ji sav s nelikvidavo, o tik buvo Reich'o fiziškai sukliudyta toliau vykdyti jai patik tas lietuvi tautos krašto valdymo bei Lietuvos valstybinio suverenumo vykdymo pareigas. Tarptautin s teis s poži riu, tokia Lietuvos Vyriausyb s laikysena buvo be priekaišto. Naci vykdytam Vyriausyb s nušalinimui nebuvo galima teikti jokios juridin s galios, panašiai kaip jokios juridin s galios nebuvo galima teikti prieš metus vykdytam soviet smurtui prieš paskutin konstitucin (A. Merkio) Lietuvos vyriausyb . Skirtumas tarp t smurto akt yra tik tas, kad Merkio vyriausyb buvo sovietinio okupanto netik nušalinta, bet ir fiziškai sunaikinta (tik pora jos nari pasitrauk Vokietij), o tuo tarpu 1941 me-

t sukilimo Vyriausyb s nariai teb ra dar gyv j tarpe ir gyvena laisvajame pasaulyje (neskaitant vieno mirusio ir vieno gr žusio soviet pavergt j Lietuv).

Lietuvi Aktyvist Frontas ir jo laim jimai

Politiškai buvo nat ralu, kad pirmoji organizacija, kuri per jo intensyv pasipriešinim naciškajam okupantui, buvo Lietuvi Aktyvist Frontas, prieš tai suorganizav s ir praved s 1941 met birželio sukilim ir suformav s Lietuvos Vyriausyb . Reaguodamas Vyriausyb s nušalinim , LAF 1941 met rugs jo m nesio 20 dien teik Reich'ui (per Feldkomendant r Kaune) motyvuot rašt , kuriame buvo išryškintos vokie i Zivilverwaltung'o prad tos daryti lietuvi tautai skriaudos — žalojimas krašto kio ir kiti neteis tumai Lietuvai. Šis raštas buvo pasirašytas LAF 30 veik j . Rašto nuorašai buvo paskleisti LAF nari tarpe visame krašte, kad jie gal t orientuotis, kaip jiems toliau laikytis naci atžvilgiu.

VLIK-o pradžia

Palaipsniui atgijo seniau veikusios lietuvi politin s partijos ir grup s ir jos sijung rezistencin veikl prieš naci Vokietijos paverg jus. Akivaizdoje art jusio Lietuvai sovietinio pavojaus pasikartojimo, 1943 met lapkri io pradžioje

lietuvi politin s grup s apsi-
jung taip vadinam *Vyriausis*
Lietuvos Išlaisvinimo Komitet
(VLIK-), prie kurio
suformavimo teko prisid ti ir
šio straipsnio autoriui.

Eil kart buvau praš s naci
vyriausybs leisti man aplankyti savo krašt ir artimuosius. Reich'o atsakymai b davo vis neigiami. Pagaliau naciai leido man 1943 met spalio mnesio pabaigoje aplankyti sunegalavusi mano senut motin Lietuvoje.

Vykdamas t višk n ir gr ždamas Berlyn , buvau užsuk s Kaun . Tai buvo rizikingas žygis, nes Reich'o vadovyb man to leidimo nebuvo davusi. Už tai naciai atlygino man antru areštu ir internavimu iki karo pabaigos. Tai vyko 1944 met geguž s m nes , kai naciams pavyko suimti dal VLIK-o nari ir iš j sužinoti apie mano vizitus Kaune ir tuo pa iu mano pasisakymus Reich'o atžvilgiu.

T mano vizit Kaune pa-
geidavo ir katalikišk ir liberališk pakraip grupi atstovai. Su jais teko išsikalb ti apie tarptautin pad t ir iš naujo gresiant pavoj Lietuvai iš Ryt . Vis m s nuomon s sutiko, kad lietuvi politin ms grup ms reik jo apsijungti vien vienet ir ruoštis manomam Lietuvos gelb jimui. Tikrai džiaugiausi, kai maždaug už savait s, man gr žus Berlyn , gavau iš Kauno žini , jog Lietuvoje sudaryta vieninga poli-

tin vadovyb . Reikia manyti, kad mano intervencija ia tur jo takos. Kas svarbiausia, buvo galima tik tis, jog gresi s Lietuvai naujas pavojus iš soviet pus s neužklups krašto be autoritetingos vadovybs ir tuo pa iu santykiuose su Reich'u lietuviai paj gs nutiesti konstruktyviškesn politin linij .

VLIK-o svajon s liko svajon mis

Deja, teko greitai nusivilti lietuvi politini grupi vieningos vadovybs veikla. VLIK-as paslydo savo pirmoje pagrindin je deklaracijoje, kuri buvo paskelbta 1944 met vasario m nesio 16 dien . Šia deklaracija VLIK-as tur jo pareikšti Reich'ui griežt protest t d l 1941 met sukilimo suformuotos Vyriausybs pašalinimo ir pareikalauti Vokietijos vyriausybs , kad tuoj b t atšauktas Zivilverwaltung'as ir Lietuvos valdymas gr žintas sukilimo Vyriausybei. Priešingai, VLIK-as savo deklaracija pasuko klaidingu keliu, pareikšdamas, jog "Respublikos Vyriausybs , laikui at jus, bus sudaryta Vyriausiajame Lietuvos Išlaisvinimo Komitete koaliciniu pagrindu politini grupi sutarimu".

Tai buvo tipingas "wishful thinking." Kaip dabar matome, tas Komitetas nesulauk tinkamo laiko "Respublikos Vyriausybei sudaryti VLIK-e" paskutiniais naci okupacijos m nesiais Lietuvoje, bet ir iki šiol

jau per 25 metus nuo tos vilkinių grupių sąveikos. VLIK-o pasigyrimas sudaryti kažkoki kitą vyriausybę pakenkė Lietuvai, pažeisdama 1941 metų sukilimo Vyriausybės taisyklas ir tuo pačiu, kad ir nesmoningai, pradžiugindama nacius, kurie, kaip jau buvau dokumentavęs, buvo labai nepatenkinti, kad minėti Vyriausybė *nebuvo formaliai pasitraukusi*. Didelė negerovė Lietuvai buvo padaryta tam tikrų vilkinių grupių, kurios sukilimo 1941 metų sukilimo pastatytai Vyriausybei tuoj po karo prisistatė jai laimėjusiems didžiosioms demokratijoms. Tada VLIK-as pasidavė kitai iliuzijai: savo Vykdomo Tarybą arbitrariniu, tarptautiniuose nuostatuose neleistinai paversti Lietuvos vyriausybe tremtyje, o pat VLIK-ą padaryti Lietuvos seimu. Tai buvo nesiskaitymas su jokia teise.

“Kybart aktai” ir jų negerovės

Min tos negerovės buvo dar labiau padidintos, kai St. Lozoraitis, konkuruodamas su VLIK-u pasidaryti “valdžia”, buvo susigundęs pats ją pasidaryti, pasiremdamas taip vadinamais “Kybart aktais”. Norėdamas paslaptis, kad tie aktai buvo a. a. A. Smetonos sudaryti po kelių mėnesių po jo pasitraukimo užsienį. Antra, kilo visiems stipri abejonė ar jis (A. Smetona) begalio bėti

laikomas Lietuvos prezidentu. Juk jis pabėgė iš Lietuvos, nedavęs jokio sakymo Lietuvos kariuomenei bent vienu ar kitu būdu pasipriešinti prieš rusų agresiją. Stasys Lozoraitis mėgino tuos “aktus” savo vieno nuožura teikti eilės valstybių vyriausybėms ir gauti šiuo biurokratinio būdu sau pripažinimą kaip einančio Lietuvos prezidento pareigas ir naujuoju jos ministru pirmininku. Jis, kaip visiems žinoma, tokios Lietuvos vyriausybės niekad nebuvo sudaręs nei krašte nei užsienyje.

Nei iš VLIK-o užmačiau nei iš St. Lozoraitio kombinacijų su “Kybart aktais” nieko gero neišėjo. Priešingai, tie veiksniai ir asmenys susikompromitavo santykiuose su kitais kraštais vyriausybėmis ir tuo pačiu mūsų politiniai galvojančiai visuomenai akys.

Nebuvau ir nesu joks VLIK-o priešas. Priešingai, pripažįstu jį naudingum Lietuvoje. Bet negaliu susilaikyti nepasitebėjus, jog iš jo reikalaujama ne vien propagandinė akcija Lietuvos reikalui, bet žymiai daugiau — didelio apdairumo veikiant politiškai užsienyje. Nedovanotina, kai VLIK-as sugriovė tai, kas jau buvo atsiekta Lietuvos sukilimo auka.

1941 metų sukilimo Vyriausybės tebeegzistuoja

Klysta, ir labai klysta visi tie, kurie mano, kad 1941 metų sukilimo Vyriausybė jau pa-

IDEOLOGIŠKAI ARTIMI VEIDAI

VYTAUTAS VOLERTAS

Vienas, paprastas užrašas?

Žmonės, kuri mintys bet kokių atžvilgiu sutampa, savo tarpe jau yra šilum, glaudum.

Artimų veidų yra daug. Net išvardinti negalima. Tai jau galima, kad ten kartais nerandi tu, kuriuos nori sutikti. Aš pats pasigendau pažintį iš piemenystės, kai drauge staugdavom dėl suskilusių kojų skausmo. Tačiau ksta mokslo draugai, su kuriais pusbadži laikotarpiais,

dalindavom skėniais. Nėra daugelio studijų kolegų. Nematau ateitininkų, kartu vogiomis keliavusių susirinkimus, nematau skautų iš bendrosueigių. O kur būriai buvusių mokinių? Rodosi, tada jie visi nestokojo idealizmo. Kur didžiama žmonija, su kuriais sekmadieniais renkamės bažnyčion? Tokie jie rimti, padors. Dar rimtesni yra tautiečiai, tik prieš didžiąsias šventes išpažinčiai lietuviškon parapijon

laidota. Jau galėtume pakeisti tik kitas lietuvių tautos sukilimas arba konstituciniai kompetetingas atsikurios Lietuvos valstybinis organas, bet ne koks politini grupi junginys tremtyje, neatsižvelgiant iš kiek grupių ar atstovų jis besusiduria.

Tenka labai apgailestauti, kad nuo VLIK-o 1944 metų vasario mėnesio 16 dienos deklaracijos buvo nueita politikos klystkeliais, kuriuos esu paryškinau. Jei jie būtų buvę išvengta, tai būtų mums turėjusi ir turėtumėm užsienyje Lietuvos vyriausybę. Tuo atveju mūsų diplomatinė tarnyba būtų visai

kitoje ir žymiai pajęgnėję padėtyje, o taip pat būtų išėjusi ir išėit VLIK-ui didelė naudė. Šis veiksnys turėtų kuo bažuotis savo efektingesnei propagandinei veiklai siekiant Lietuvos išlaisvinimo, jei šiai mūsų politinei kovai būtų lemta nusidėsti dar ilgiau, negu kad ji yra jau nusidėlususi.

Tiems, kurie tas klaidas padarė, nuoširdžiai patariu imtis reikalingų žygių jas atitaisyti, o ne gaisėti laiką ir vis labiau slinkti savitarpį nesutarimus bei naujas negeroves, kurių norime ir turėtumėm išvengti "vardan tos Lietuvos..."

atvažiuoj ir, žinoma, taip žemai Dievui besilenkia, jog malonu žirti. Kur jie?

Net giminės ne visi tarp artimų veid.

Bet ten yra labai retai ir tik kart ir niekad nesutikt asmen. Ten yra daug jaunesni, yra daug vyresni.

Nusiteikimus lemia ne giminyšt, biulyst, religija, ryšiai ar organizacija, bet individo apsisprendimas. Žmogaus tapdinimas su žinomos formos ar apibržt stat grupe labai mažai kalba apie jo siekius. Taigi, ir apie artum. Paprastu užrašu negalima apib dinti jokio asmens. Tik poelgiai, tik darbai apie j garsiai byloja.

Tiesa, kartais yra sunku išvengti taigoj imu, kylan i iš ryši. Mums patiems, pasauly išbirusiems, nepažstam minioje visada patiks lietuviu veidas, jei nieko kito nežinosime, tik jo tautyb. Tarp svetim j protestantas daugiau pasitik s protestantu, katalikas — kataliku. Ir, priešingai, nežinomoje mas je arabas gr šis nuo žydo, socialdemokratas ilgai nepasikliaus tautininku arba krikš ioniškos pasaul žvalgos partie iu.

Bet ši taigoj imu poveikis, šaltai svarstant, netur t t stis ilgai. Realusis gyvenimas juos greitai ištrina, kartais net prirenkdamas tuos, kurie jais tik jo.

Nustembant ir nusig stant

Iš tikr j, su paprastais užrašais asmenims dera b ti at-

VYTAUTAS VOLERTAS, Delran, New Jersey (JAV), rašytojas, laikraštininkas, visuomenininkas. 1939 prad jo aukštojo mokslo studijas VDU, jas t s JAV-se, 1954 metais gaudamas Pensilvanijos universitete magistro laipsn matematikoje. Studijas gilino Marylando universitete, kur 1961 gavo MSEE. Aktyviai reiškiasi LB ir ateitininkuose. V. Volertas buvo trejus metus JAV-biy LB Tarybos prezidiumo pirmininkas (1964-1967).

sargiems. Laikas, nuolatos skalaudamas gyvenim iš vis pusi, atskleidžia netik t vaizd, kuri fone pasikei ia ne vienas veidas. Tenka maloniai nustebti, tenka ir nusig sti.

Kartais neatsigroži žmogaus rimtumu, lygsvara, geru tikimu aplinkoje. Iš tokio neišgirs-

ti per šiurkštaus, per linksmo ar per pikto žodžio. Net jei kas m gina žėisti, jis nesišoka, ne-užsiliepsnoja, bet pasitraukia šalin. Be saiko negeria, bet dirbtinai nesipurto nuo pirmo kokteilio stiklo. Nematai jo sudribusio, nesiskutusio. R bas visa da švarus, truput tur s mados žymi , ta iau vos truput , — kiek dera rimtam, bet ne konservatyviai atsilikusiam pilie-iui. Jis nesibaido priva iuose pob viuose moteris užimti, ne-b ga nuo bažny ios. Net dailiai apr dytas atžalas atsiveža. Tok gerbdamas, prieini ir užkalbini jo vaikus. Jie nustebinti prasižioja ir ži ri akis. T velis paragina:

— Sakykite ponui: labas. Vaikai sako. Vos vos pasako, ir net nesupranti. O t vas patei-sina:

—Sunku jiems lietuviškai.

— Tai kaip lituanistin je mokykloje sekasi?

— Nelanko. Tolokai gyvena-me, vien paleisti negalim, o vežioti neturime laiko.

Aiškina mandagiai, tikinan-iai, oriai. Kaip visur ir visados. Net malonu klausytis. Bet, vis d lto, žinia nug sdina.

Kit kart nety ia kur pob -vy sutiksi vos vos paž stam tautiet . Net pasigail si, nesp -j s išsilenkti, nes jis t kš kie-tai per pet :

— Na? Kur maišaisi? Svei-kas!

Kr ptelsi, o jis, jau raustel -jusi kakt išvert s, pro žmo-nes temps prie baro:

— Einam. Po vien .

Eisi, kaip n j s, ir eidamas pagalvosi: žmogaus keln s ne-laidytos, kaklaraištis padrib s. Jis garsiai pasakos, tu sukin -si akis, nes nežinosi, pritarti ar prieštarauti.

— Tas klubo pirmininkas . . . — šauks lyg ty iomis, kad visi gird t . — Pagalbos paprašyti moka, bet sal s parengimams neduoda. Ir Bendruomen s val-dyba! Pataikauja jam, bijo tie-siai pasakyti.

Bet nustebsi, t piliet užti-k s lituanistin s mokyklos nau-dai rengiamiems pietums sku-tant bulves. Nustebsi, j išgir-d s gražiai lietuviškai su savo vaikais kalbant . Ir, iš tikr j , jau labai steb siesi, j pamat s keikto klubo parengime už ba-ro stovint ir žmon ms tarnau-jant .

Visai nesvarbu, kokius moks-lus iš j s pirmasis ir antrasis. Visai nesvarbu, ar jie dz kai ar žemai iai. Visiškai nesvarbu, k tiki, kaip tiki. Ta iau pirmasis man n ra artimas.

S lygos kartais sunaikina di-džiausias pastangas, saugojant dukr ar s n nuo mišri ve-dyb . S lygos pražudo troški-mus, kad vaikai nuo lietuvyb s neatsitraukt . Bet jei kieno sveika mergait ar sveikas ber-niukas, gal dešimties gal vie-nuolikos met , nemoka t v kalbos, tegul bala tokio kult -ring laikysen , inteligentišk išvaizd , stiling r b , tegul bala jo buvim vienos ar kitos organizacijos nariu!

O tas antrasis ... J pažin s, ne tik užkalbintas nesisukin - si, bet net pats jo pasižvalgyti.

Garsas ir herojai

B dami negaus s, paž stame daug savo tautin s grup s žmoni , ypa toje pa ioje šalyje gyvenan i . Artina suvažiavimai, švent s. Padedu laikraš iai. Tai suprantama, normalu. Tarp tautines žinias, kurios sklinda vikriau, kaip bet kuris m s dienraštis, daugiausia imame iš bendrosios spaudos, o savus leidinius paliekame artimesniems reikalams. Visai nesistebime, skaitydami apie vestuves, gimimus, jubiliejus, kitas šeim šventes. Tarp vairi m s reikal , svarstym , pasisakym ir an žini labai reikia, nes jos mus riša. Kas d l j nervinasi, tas nepastebi vieno iš svarbesni m s spaudos uždavini — jungties. Net stambiausieji amerikie i laikraš iai, pasieki didžiules skaitytoj mases, turi skyrius, skirtus pavien ms vietov ms, kurie lie ia tik apylink s gyvenim , neišjungdami šeimynini vyki .

Ir labai gaila, kai prie lietuviško laikraš io nepripranta jaunas žmogus. Kol jis neišena iš jaunimo stovykl amžiaus arba kol dar prisimena j nuotaikas, turi ar jau ia ryš su didesniu skai ium sav žmoni . Bet kas v liau? Kas v liau j glaudina su m s tautine šeima, ar bent su jo vienamžiais, su buvusiais artimais bi iuliais, su mokslo draugais, tos

pa ios jaunimo organizacijos nariais? Lietuviško laikraš io atsisakymas — pirmas žingsnis tolyn. Toly n kažkur, tolyn bespalvio, egoistinio, grynai materialistinio individualizmo mišk .

Vis d lto, m s spaudos stengim si (ir jos pareig) b ti arti visuomen s retkar iais palai kome dirbtinu garsi žmoni k rimu. Pagalvojame: pasaulyje yra milijonai žymi asmenybi , apie kurias negirdime, o štai apie savuosius, vos vos kokia menka smulkmen le minioje išsiskirian ius, kalbame ir kalbame.

Kartais šitokie išsireiškimai pasprunka tod l, kad užmirštame savo laikraš io paskirt . Kartais juos sukelia steb jimas: va, žmogus met metais suprakitav s daužosi, ir apie j nei žodelio nesigirdi; anas tik pasisukin ja, tik galv parie ia, ir jau pilna žini .

Toki dalyk pasitaiko. Ir gaila, j visai neišvengsime. Bus dirban i , bet arti j nebus rašan i j , ir redakcijos apie šiuos herojus nežinos. Bet kur yra apstu spaudos darbuotoj , ir jei kas šalia kruopštesnio korespondento moka truput pasistiebt ar garsiau pasakyti žod , jis neliks pamirštas. Nelieka pamiršti tie, kurie stiepiasi, kalba ir patys korespondencijas rašo. Nelieka pamiršti vien apie didesni s kuri besilaik . Net piktesnis žodis, užgaulingesnis mostas ar destrukcija atkreipia daugiau d mesio

už rami , apgalvot , logišk mint , už b tin , bet kasdienin darb .

Šitokius atvejus galime su mažinti, bet yra ne manoma j visiškai atsikratyti. Ta iau garsas bl sta greitai. Daug ilgiau byloja darbai.

Pavyzd liai

Miela skaityti apie dideli organizacij žygius, valdyb nari keliones, memorandumus. LB, VLIK-o, BALF-o ir ALT-bos pirmininkai atstovauja visuomenei, j vardai simboliškai rišasi su mumis visais, apie juos reikia rašyti. M s vis atstovavimas j žodžiams teikia daugiau svorio, tad ir j žygi vaisiai yra stambesni. Bet tai dar nereiškia, kad j asmenin auka yra pati didžiausia, kad veikla pati sunkiausia.

Pasižvalgykime po vietoves, kur yra šimtas, du ar trys šimtai m s šeim , dr siai lietuviams prisipaž stan i . Steb kime j laikysen . Ateis geras koncertas, ir beveik visi dalyvaus, Jei kas pavaikš ios ir auk paprašin s, dauguma duos. Kai prireiks išrinkti LB apylink s valdyb , kuri tuos koncertus organizuoja ir aukas renka, kas sutiks?

Bet, žinoma, beveik visada atsiras vienas ar du pareigin-gesni ir nuolaidesni pilie iai. Gudresnieji juos priprašys, -stums darban. Jie plūšis vienus metus, kitus, tre ius — ir penktus — ir be galol! Laikraš iai ra-

šys apie j suburtuose rengi-niuose dalyvavusius solistus; skelbs j aplankyti , j prikalbint aukotoj pavardes; atmuš j apylink je buvojusi , pas juos nakvojusi , j veišint , j vežiot , j visuomenei pristatyt ir j geležinkelio stot ar aerodrom se nu Fordu nugabent centrini organizacij žmoni nuotraukas; bet *Šitas* bitel s bus šeš li užstotos.

Ir, vis d lto, tie nematyti veidai yra patys artimiausi! Jie sk sta minios maišatyje, slepiasi užnugariuose, paskutin se salli eil se. Nežinau j nusiteikim , pasaul žvalgos, ta iau jie visi yra mano ideologijos žmon s.

O gal tai pasaka? Gal kalbame apie neegzistuojan ius asmenis?

Yra j . Yra. Kiekvienoje vietov je bent po kelis išvardinsime. Labai daug j paž sta ir vis m s centrini organizacij valdybos, nes jie suka visus ratus.

Kiek skait me apie Juli Šilgal ? O jis gyvena. Gyvena Baltimor je, neša dideles naštas. Be jo b t sunku su LB apylinke, sunku su kitais samb riais. Kukli pajam šeima duoda auk , priima iš toliau atvykusius LB ir kit organizacij žmones, globoja juos, vežioja, nes kitus prisiprašyti yra labai sunku.

O Vincas Šal i nas? Toks taip pat yra. Delran'e. Amerikon atvyko su maž vaik gausia šei-

ma. J išaugino, išmok , pats gijo high school diplom , stojo universitetan, buvo atžymtas, kaip vienas iš trisdešimties pažangiausi student , su žmona ir vaikais nuo neatmenam laik dainuoja choruose, tur jo laiko vaikus vežioti keliolika myli šeštadienin n mokyklon, užteko pinig juos leisti vasaros stovyklas ir dalyvauti beveik visuose ir vis organizacij renginiuose, mok jo kontaktuoti amerikie i laikraštius, j žymiose vietose prakšiti daug m s gyvenimo žini (ne tik trump laiškel redakcijai, kuo kartais net m s institucijos pasididžiuoja!), — tai kaip ia yra su garsu?

Yra toki keist žmoni . Kiek mes žinome apie darbšius šeštadienini mokykl ved jus? Kiek girdime apie BALF-o skyri valdybas? Apie LB apylinki pirmininkus? O be j priekin per žingsn nepajud tume.

Tik silpnyb s

M s daugumos šiandienin ideologija supuola. Ji yra paprasta, be pamokslavim lengvai suvokiama, apimanti vos kelis principus: išlikti supranta ma, suprantan ia, neužsikonservavusia tautos dalimi; pad ti krašto siekiuose d l apsispren-

dimo teis s, išsaugant m s turimas asmens laisves; šviežia mintimi siekti pažangos, blaviu žvilgsniu stebint aplink , teisingu matu vertinant savo ir mus supan i j k rybinius rezultatus.

ia viskas yra. ia yra Lietuvi Bendruomen ir išeivijos visuomen . ia eina r pėstis lietuviška parapija, spyrimasis prieš nulietuv jus klebon , kova už savas kapines ir savas apeigas jose. ia apimamas d mesys lietuviui, jo vargui, jo džiaugsmui ir k rybai tiek krašte tiek išeivijoje. ia jungtas bendravimo klausimas, ia jungta pagarba žmogaus religijos, gyvenimo b do, pasaul žvalgos laisv ms.

Bet ia n ra Vatikano klausim . Juos pavieniai sprendžiame. ia n ra pataikavim nei valstyb ms, nei filosofijoms, nei žmon ms, kurie ty iomis ar nety iomis mus dusina vienoje ar kitoje pus je. ia n ra tarpusavio stumdymosi, niekinimo, generacij siaubo, melo, gin o visuomenininko ir kult rininko svarba bei pirmumu.

Suskai iuokime šios ideologijos veidus. J bus daug. Tai kod l pas mus gin ai dažni?

Silpnyb s. Silpnyb s ir nereikalingai didelis d mesys, joms atiduodamas.

POLITIKA IR TAUTIN ARCHITEKT RA

EDMUNDAS ARBAS

*Tautin architekt ra tai n -
ra pripuolamas stilius ar
emocinis liaudies simboliz-
mas, puošias konstruktyvin
element . Architekt ra priva-
lo augti ir formuotis savo in-
dividualioj išraiškoj su gyve-
namojo laiko tautos techno-
logine bei kult rine pažanga,
išreiškian ia tautos bei išėivi-
jos id jinius siekimus.*

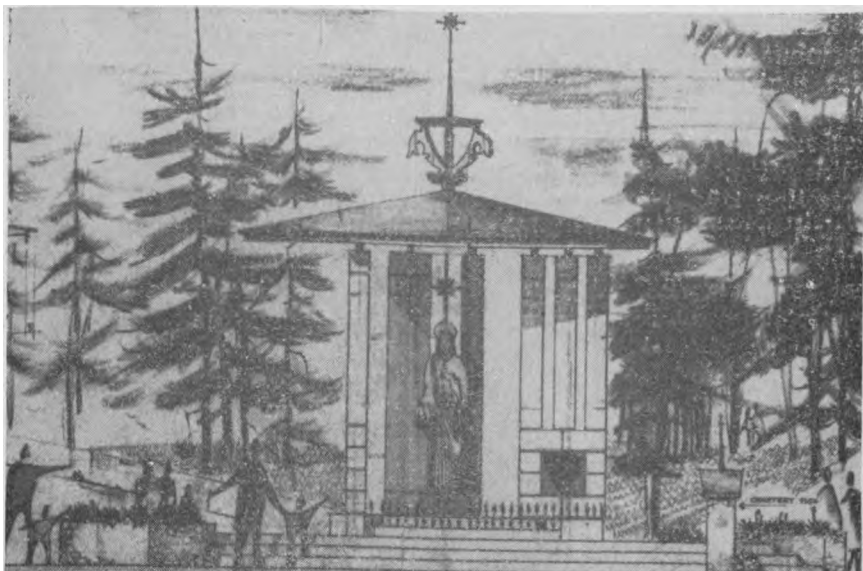
Ne vienam iš m s yra ki-
lusi mintis, kok vaidmen tau-
tin architekt ra gali tur ti po-
litin je plotm je, taip pat, tau-
tin je išėivijoje. Gyvenant sa-
vame krašte, architekt rinis
klausimas n ra toks opus, kaip
kas esant išėivijoje. Savam kraš-
te kalba, tautiniai papro iai,
dainos, gamtin aplinka bei kli-
matin s s lygos, praeities isto-
rija ir, tuo pa iu, ateities už-
daviniai formuoja k r jo jaus-
m . Architekto uždaviniai pro-
jektams išplaukia iš tos pa ios
prigimtos aplinkos ir charakte-
rio užsakytoj , su kuriais ten-
ka bendradarbiauti.

M s istorija turi didel 700
met praeit , gausi herojiškais
karais, gyvenimo b du ir sa-
vais papro iais. Taip pat, lietu-
vi kilm s gentis turi aukšt
proistorin kult r , k liudija

Šventosios iškasenos: gintaro,
žuklininkyst s rankiai, dviej
metr aukštumo medinio j r
dievo statula, siekianti 3-4 t kst-
tan i met prieš Krist ; kiek
v lesnio amžiaus — akmens,
molio, žalvario meniški išdirbi-
niai. Lietuva taip pat tur jo ir
savit istorin architekt r : so-
dyb , kunigaikš i pili išpla-
navimai, panaudojimas vietin s
statytin s medžiagos, jos suri-
šimas ir meniškas apipavidali-
nimas, prisitaikant vietin ms
s lygoms. Lietuvoje paplitus
krikš ionybei, kai kurios bažny-
ios, didik r mai, miest ir
miesteli išd stymas buvo ori-
ginalus, o k kalb ti apie liau-
dies men , kaip koplytstulpius,
pakeli kryžius, kra iams skry-
nias, sekly i dur išpuošimus
ir t.t.

Nepriklausomyb s laikotarpy-
je Žem s kio R mai vairau
dydžio sodyboms buvo sudar
tipiškus projektus, kurie dar la-
biau b t išryškin lietuviškos
sodybos ir gamtovaizdžio cha-
rakter . Tos architekt rin s ir
menin s formos skyr si nuo kai-
mynini valstybi . Steb josi
tuo sve iai turistai ir net Lie-
tuvos okupantai.

Viduramžiais visur stipriai
reišk si tautiniai nacionalin

LAUKO KOPLYT L S PROJEKTAS

Projektas architekto Edmundo Arbo

architekt ra. Žinoma, kad ir tas pats stilius, kaip barokas, gotikas ar renesansas Italijoje, Prancūzijoje, Anglijoje, Vokietijoje ar Belgijoje sudaro tą kraštą, tipinę architektūrą.

Čia, kaip ir komunistinė Rusija, yra varžoma ir varžoma šviesos stilių importavimas krašte. Hitleris Vokietijoje neleido statyti pastatų plokščiais stogais, kad negadintų miestų ir sodų. Vokietijoje priimto nacionalinio charakterio. Dėl to šiandieniniai pasaulinio garso modernistai architektai Vokietijoje "Bauhaus" kūrėjai, kaip Walter Gropius, Brauer ar Ludwig Mies Van der Rohe paliko savo kraštą, norėdami neįveikiamai išreikšti savo architektūrinį charakterį.

Pastaraisiais laikais irgi vedama stipri politinė kova už tautinį išraišką modernioje architektūroje. Ypač tai ryškiai Jungtinėse Amerikos Valstybėse ir Sovietų Sąjungoje tarptautinėse parodose. Ne vienas, turintis, esame matę JAV-bi ir Sovietų Sąjungoje paviljonus Briuselyje, New Yorko mieste ar Montrealyje. Matysime tai 1970 metais Tokyje mieste, Japonijoje. Visos valstybės, o ypač didžiosios, stengiasi sutelkti parodose savo krašto geriausias architektūras, inžinerines ir meno pajėgas, kad sukurtų tautiniam stiliuje kuo imponantiškesnius paviljonus. Tai atitinkamoms valstybėms labai reikšminga ir politiniu ir ideologiniu atžvilgiu. Išorinis charakte-

ringas tautinis stilius patraukia ži ro v , kritik ir spaudos d - mes , iššaukia parodoj išstatytiems gaminiams didesn d mes ir susidom jim pa iu kraštu. Technikos, meno bei kult riniai laim jimai yra dideli politikos rams iai.

Išivijoj savo krašto laisvei ateities plan , kuriems b t angažuota ir jaunoji karta, kaip ir neturime. Norisi klausiti, ar turime savo kalendoriuje kult rinio derliaus manifesto dien , kuri mus, lietuvius, tautoje ar išivijoje vidiniai jungt vienam ir bendram tikslui — savo krašto laisvei?

Turime per daug neveiksmin g veikni . Per gausyb organizacij potencialin energij išliejame atgyvenusi dalyk liaupsinimui. Bereikalingais min jimais, pagerbimais ir kitais vykiais aliname energij ir finansin paj gum . O kai kilnioms institucijoms reikia specialist ar profesional , kvie iame kitatau ius, pasikliaudami, kad tik kiti mums gali sukurti maldai pastoges, vienuolynus, jaunimo stovyklas, sales ir t.t.

Vienos rankos pirštais galime suskai iuoti tuos pozityvius kult rinius žibur lius, kurie savo energija stengiasi gyvendinti lietuviškum naujai statomose bažnyiose, koplyiose ar sal se. Lietuviškiems židiniam planai, atrinkti konkurs keliu, susilaukt daug didesnio susidom jimo plaioj visuomen j. Tuo b t paskatinta ir jaunesnioji karta sijungti, si-

gilinti ir pastudijuoti savo tautin s architekt ros principus. Tikriausiai tai ir ia duot teigiam rezultat , kaip kad roman , noveli ar muzikos konkursuose. Tie pastatai b t daug mielesni lietuviuo širdžiai ir b t atrakcija gyvenamoj aplinkoj, gal patraukt ir profesin spaud , kaip kad vyko su Lietuvos pasiuntinyb s Brazilijoje konkursu.

Kod l mums nerengti min jim , banket ar politini su jim savo tautin se, tautiniu stilium išpuoštose sal se? (J neturime. Red.). Ketviriais milijon doleri surenkam rengimui maž koplyt li , kurios ne daugelio lankomos ir matomos. Ar galime taip prabangiai konkuruoti su laisvomis ir didelmis tautomis, disponuojan iomis savo krašto bilijoniniais biudžetais. Ar negalime panaudoti t energij ir tak k rimui tautini šventovi gyvajai tautai, k. t., jaunimo centr ? Tai b t tikrai dideli lietuvyb s židiniai.

Kiekviena tauta siekia išsiryškinti savo gyvenimo b du ar gaminiais. Pranc zai žinomi pasauly savo pirmaeile kosmetika, g rimais; Anglija — techniš instrument , mašin pavarumu bei preciziškumu; Vokietija — chemine, optine ir sunki ja industrija; Olandija — pieno gaminiais, gyvulininkyste; Švedija — puikiu kristalu, keramika; Šveicarija — laikrodžiais ir t.t. K mes, lietuviai, turime pirmaeilio, kad gal tume identifikuotis tarptautin j

PASAULIO LIETUVI BENDRUOMEN S DARBAI IR ŽYGLIAI

- Lietuvi Bendruomen s vieta lietuvi visuomen je — • Mažos dalies JAV-bi lietuvi visuomen s noras uzurpuoti visumos teises ir primesti daugumai savo vali — • Veiksni integracijos planas —
- PLB politin s komisijos organizavimo reikalas — • Lietuvi atlikti didieji darbai laisvajame pasaulyje

Pašnekesys su dr. ANTANU BUTKUMI, Pasaulio Lietuvi Bendruomen s Valdybos vykdomuoju vicepirmininku

— *Jau keliolika met pra jo, kai veiksniai vairiose reguliariose, nepaprastose ir proggin se konferencijose ir susitikimuose vis bando suderinti ir išbalansuoti vis lietuvišk veikl . Ar pažangos šia prasme padaryta? Jei padaryta, tai kur ji reiškiasi, jei ne — kod l?*

— Lietuvi veiklos suderinimui JAV-se skiriama daug laiko ir reikšm s. Dažnai tvirtinama, kad reikia lietuvi vienyb s, reikia veiksnii veiklai pritarimo, reikia, pagaliau,

veiksniui remti veiksn ir l.l. VLIK-o pirmininkas 1967 met ruden veiksnii konferencijoje Washingtone pasi l steigti ryšinink , institucij , kad b t išvengta šioje veikloje nesusipratim bei atliktin darb nereikalingo pasikartojimo. Tokie ryšininkai, kaip žinote, veikia tarp PLB Valdybos ir VLIK-o. Po III-jo PLB seimo naujoji PLB Valdyba kreip si VLIK- tarpveiksminio susitikimo reikalui, si lydama bendrai daryti kviestin j s raš . Tuoj

plotm j, kaip kult riškai savaimingas, progresuojantis vienas?

Nenustebinsime muzikos kritik "Fausto" ar panaši oper pastatymais, svetim autori deklamacijomis, ar tautin se šventov se atk rimu baroko ar renesanso. Tie reiškiniai gali tik suklaidinti svetimtaui, kad mes neturime savo identišk

ko kult rinio veido, kur gal t suprasti kitos tautos, nemokan ios m s kalbos.

Lietuvyb s išlaikymas ir identiš kumo išreiškimas n ra vien pasišventusios grupel s darbas. Tam tur t b ti sujungtos pastangos visos lietuviškos išeivijos, kuri stipriau gal t atsiremti ir m s politiniai troškimai.

po to spaudoj pasirod žinia, kad ALT-ba ir VLIK-as ruošia veiksmi konferencij . Prajo v rš pusantr met , o planuojamo susitikimo vis n ra. Privaiai aiškinama, kad tam susitikimui šiandien n ra palankios s lygos . . . Tad, atsakant J s klausim , man atrodo, kad pažangos, palyginus su d tom pastangom, per mažą. Iki šiol vis bandoma tik skyles užlopyti. Susitinkama tik reikalui veriant, o ne aptarti iš anksto paruošt plan , kuriame aiškiai b t nusakyta atliktin darb pasiskirstymas, darbo j gos mobilizavimas bei jam resurs telkimas.

— *PLB "visuomen s veiklos gairi " deklaracijoje buvo pasteb ta ir paskui Bendruomen s vad stipriai akcentuota, kad "at jo metas skirti Lietuvi Bendruomenei laisvojo pasaulio lietuvi gyvenime t viet , kuri jai iš esm s ir paskirties priklausu". Ar logiškai šio pareiškimo netur t sekti aiškus ir konkretus aptarimas "tos vietos", kuri Bendruomenei priklausu ir nurodymas t kli i , kurios neleidžia Bendruomenei jai teis tai priklausanios vietos užimti?*

— "Visuomenin s veiklos gairės" PLB Valdyba pri m pirmiausia savo nari nuomonei suderinti ir j tuo reikalu paskelbti išėivijos lietuvi d mesiai. A i lietuviškai spaudai, tos gair s buvo plaiai pagarsintos. PLB Valdyba tik josi platesni pasisakym tuo reikalu

iš lietuvi visuomeninink bei žurnalist tarpo. M suose, de ja, priprasta: jei nesibara, reiškia pritaria. "LB-n s vieta", man atrodo, savaime suprantama. Ji pagaliau ir Lietuvi Chartoje aiškiai nusakyta. Tai tautos dalis, atsid rusi už Lietuvos rib : jauni, seni, organizuoti ir organizacijoms nepriklausu lietuviai. Vieni iš j neseniai iš Lietuvos, kiti ia gimnet kelintoje kartoje... Daugelyje laisvojo pasaulio krašt LB r užima ši viet . Ten lietuviškas veikimas bazuojasi LB strukt ra, nes ten n ra organizuot vienet , pretenduojanti kalb ti viso to krašto lietuvi vardu. Tai, žinoma, nereiškia, kad tenai n ra parapij , kurios apima katalikus ar protestantus. Ten yra skaut ir kit , kurie veikia savo organizacij vardu. Tiesa, ten ir bendr j lietuviyb s darb dirba ne vien LB valdyb nariai. Ne, yra ir ten lietuvišk darb dirbant i , kurie, nors ir ne LB valdyb nariai, neskaito sav s nei šalia, nei virš LB. De ja, kito kia pad tis yra JAV-se. ia dalis partini šul laiko save nepriklaus LB ir paneigia LB-nei j atstovavim viešais pareiškimais. Tie partiniai veik jai vis dar nurodin ja kokiose srityse LB-nei galima dirbti, kuriose ne. Atseit, mažą dalis uzurpuoja visumos teises ir primeta jai savo vali . Tas, mano supratimu, daugiausiai kenkia JAV LB-nei užimti jai iš esm s (prigimties) priklausan i viet t .

— *Neangaužodamas savo turimos pozicijos PLB valdyboje, o tik reikšdamas savo privai nuomon tuo klausimu, ar sutiktum t tok aptarim pada- ryti?*

— J s pateiktus klausimus reiškiau tik savo asmeni- n nuomon . Savo, kaip PLB Valdybos nario nuomon , drauge su kitais valdybos nariais, pareišk me *visuomenini gairi* deklaracijoje.

— *J s turite veiksnii inte- gracijos plan . Kas Jus paska- tino ta linkme planuoti?*

— Mano si lomos mintys n - ra veiksnii integracijos, o tik JAV LB Tarybos prapl timo projektas. J paruošti paskatino dabartin j JAV lietuvi veikloj pasireiškian ios tampos, trukdan ios darbo metod suveiks- minim . Esu LB Tarybos narys. Džiaugiuosi jos atliktais dar- bais, bet kartu ir sielojuosi jos negalavimais. Pritariu spaudoje pasirodžiusiom pastabom, kad nuo pat CV rinkim šios Tary- bos sesijose susidar “tamos”, kurios trukd jos darb . Gi proced rin se “kautyn se” pasi- reišk ne tik asmeniškai, bet ir sroviniai antspalviai.

— *Kelet kart “Laisv ” žurnale pastaraisiais metais veiksnii persiorganizavimo ir integracijos klausimai buvo svarstyti. 1969 met pradžioje tie klausimai buvo paliesti LFB Los Angeles samb rio suorga-*

DR. ANTANAS BUTKUS, Cleveland, Ohio (JAV), mokslininkas ir visuomenininkas. Studijavo žem s kio akademijoje Dotnuvoje (1939-1942), baig agronomijos studijas Hell je (Vokietijoje) 1943 metais. Studijavo Bonnos universitete (1946-1948), kur gijo agronomijos daktaro laipsn . 1949-1962 gyveno Naujojoje Zelandi- joje ir ten vadovavo LB. 1962 persi- k l JAV-bes ir dirba Clevelande Clinic Foundation riebali skyriaus ved ju. JAV-bi LB Tarybos narys ir PLB valdybos vykdomasis vicepirmi- ninkas.

nizuotame politini studij sa- vaitgalyje. Kokie b t J s plano pagrindiniai principai?

— Si lau prapl sti dabarti- n s Tarybos sud t : šalia 37 tie- sioginiai rinkti nari , vesti pil- nateisiais nariais LB apygard

bei apylinki valdyb ir centri-
ni (grupini) organizacij at-
stovus. J skai i tur t nu-
statyti LB Taryba, susitarusi
su t organizacij galiotiniais.
Tarybai vadovaut sutartina
prapl stas Prezidiumas. Jam
talkininkaut specialiems užd-
aviniams sudarytos komisijos,
kurios išklausyt vis Tarybos
nari pageidavimus, formuluo-
t uždavinius bei ruošť ilgalai-
kio pob džio darb projektus.
LB darb vykdyt Krašto val-
dybos bei kitos sutartos centri-
n s institucijos. Darb finan-
suot *Bendras finans fondas.*

— *Ar su J s plano princí-
pais yra susipažin kit veiks-
ni veik jai? Kokios j pirmi-
n s reakcijos?*

— Su šiuo projektu trumpai
supažindinau spaudos ir radijo
atstovus Tabor Farm'os susiti-
kime. J si lysiu LB Tarybos
Prezidiumui traukti ateinan-
ios Tarybos sesijos darbotvar-
k . Ieškau progos su tuo planu
supažindinti centrini orga-
nizacij valdybas ir gauti j
pritarim . Prašysiu ir spaudos
t reikal diskutuoti. Žinau, kad
bet koks pakeitimas lietuvi
veikloje yra sunkus, nes jinai
per daug asmenin : pakeitime
bijomasi prarasti savo tapaty-
b s. Iš kitos pus s jaunesn s
kartos su pagrindu reikalauja
metod suveiksminimo, bei
veiklos bar prapl timo. Tikiu
lietuvi idealizmu ir manau,
kad tai pavyks padaryti be di-
delio "kraujo praliejimo", nes

iš esm s aš nieko naujo n ne-
si lau, o tik kompromis tarp
dabartinio (LB) modelio, su-
sidedan io iš tiesioginiai rink-
t atstov ir senojo (ALT-bos)
organizacij deleguot atstov .

— *Ar, remiantis praeities pa-
tirtimi, b t realu galvoti, kad
galimas bet koks progresas in-
tegravimosi kryptimi, ypa prie
dabartinį ALT-bos ir VLIK-o
strukt r , kur "daugumos" va-
li gali lemti mirusios sielos?*

— VLIK-as gim rezistenci-
n se s lygose Lietuvoje, kai
tuo metu politin s partijos nu-
tar atid ti partinius skirtumus
šal iki Lietuva bus išlaisvin-
ta ir prad ti veikti sutartina
VLIK-e. Lietuva teb ra oku-
puota, tad nepartin politin
veikla lygiai teb ra aktuali ir
šiandien. Panašiu principu anuo-
met susik r ALT-ba JAV-se,
ir j sudaran ios grup s sutar
r , kad lietuvi politin veikla
JAV-se turi b ti nepartin . Ne-
susipratimai ir "tampos" pa-
sireiškia tuomet, kada pavie-
niai šulai, nors j atstovai ir
dalyvauja VLIK-e ir ALT-boje
— atseit pripaž sta nepartin s
politikos reikšm — šalia ALT-
bos ir šalia VLIK-o veda parti-
n politik užkulisyje, kartais
net viešai pasisakydami prieš
LB.

— *JAV-se turime ALT-b ,
VLIK- , LLK-t ir kitus viene-
tus, kurie daugiau ar mažiau
reiškiasi Lietuvos vadavimo
darbe. Kituose laisvojo pasau-
lio kraštuose min t veiksmi*

n ra, ir visas laisvinimo darbas turi būti atliekamas Lietuvi Bendruomenės. LB krašt valdybos pasigenda direktyv, nurodym, patarim bei talkos iš PLB valdybos. Jau seniai kalbama apie suorganizavim politin komisijos prie PLB valdybos. Kod l PLB valdyba to iki šiol n ra vykđžiusi?

— PLB valdyba, kaip min jau, siekia veiksmi konferencijos, kurioje tur t b ti aptarta konkre i darb pasiskirstymas bei j finansavimas. Ji yra pasisakiusi už bendr finans fond ir bendr informacijos tarnyb. Pastaroji, gerai organizuota ir finansuota, gal t atlikti J s keliamus klausimus. Laukdami šio pasitarimo, politin komisijos steigimo prie PLB valdybos nesvarst me.

— *Ar gal tum t išvardinti Lietuvos vadavimo sritis, kuriose nei veiksniai nei kiti vienetai nieko nedaro. Kas, J s nuomone, tur t imtis to darbo?*

— Man atrodo, kad dabartin se s lygose efektingiausias ginklas Lietuvos vadavimo srityje yra ilgalaikis s moningos ir lietuviškiems reikalams jautrios išėivijos išėaikymas. Ilgalaik je perspektyvoje reik s nauj vad. Per mažai kreipiama d mesio jaunesni j kart jungim bei joms tinkamesn darbo s lyg sudarym. Tam tikslui didesn se lietuvi bendruomen se reik t steigti LB jaunimo sekcijas ir jas nariais

kviesti vis jaunimo organizacij atstovus ir suinteresuotus individus. Jas skatinti imtis konkre i darb vykdyimo.

— *Veiksniai (ALT-ba ir VLIK-as) "šauda iš vis pab kl" taip vadinamus partizaninius vienetus, kurie atlieka vien ar kit darb Lietuvos laisvinimo žygyje. Ar, J s nuomone, tokia veiksmi laikysena yra tiksli? Kas kaltas d l t partizanini vienet atsiradimo? Ar veiksniai netur t b ti tiems vienetams d kingi už atliekam darb ?*

— Nei Lietuvos laisvinimo, nei lietuviyb s išėaikymo darbe netur t b ti per daug darbo rank. Abejose srityse atliekamas darbas b t našesnis, jei jis b t bendrai planuojamas bei koordinuojamas.

— *Nuo Lietuvos pavergimo 1940 metais Lietuvos bylos reikalas laisvajame pasaulyje juda labai l tu žingsniu. Ar gal tum t suminti vien ar kit didesn ir reikšmingesn darb, atlikt šiame laisv s žygyje? Kas ateityje tur t b ti akcentuojama Lietuvos laisvinimo darbe?*

— Šie atlikti darbai yra ir reikšmingi ir kartu dideli:

a) Išėivijos lietuvi susiorganizavimas Pasaulio Lietuvi Bendruomenė ;

b) JAV Kongrese H. Con. Res. 416 rezoliucijos pravedimas;

c) Kersteno Komiteto tyrinėjimai.

Siektina ilgalaikio ir s moningo išeivijos lietuvi išsilaikymo bei paramos Lietuvoje pasilikusiems tautie iams.

— *Yra nemaža bals lietuvi darbuotoj tarpe, kad LB (vair s jos padaliniai) ruošia perdaug dain festivali, perdaug tautini šoki šven i, perdaug taip vadinam lietuvi dien ir pan. Anot t darbuotoj, visos tos pastangos ir visa ta energija b t galima nukreipti kita linkme, atnešan ia daugiau naudos Lietuvos laisvinimo darbui. Kokia b t J s nuomon šiuo klausimu?*

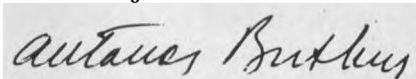
— Dain bei tautini šoki švent s yra viena iš akivaizdžiausi priemoni parodyti saviems ir svetimiems, kad esame gyva tautos dalis. Ši šven i proga ar nevert t pravesti dar didesn propagand svetim j taking sluogsni tarpe, kad tuo susilauktume žymiai didesn s naudos Lietuvos byloje.

— *Visa LB (vairi padalini) veikla yra pasidariusi perdaug uždara, parapin, skiriama tik saviesiems. Kaip, J s nuomone, gal t lietuviai su vísais savo parengimais pasiekti pla i sias amerikie i, kanadie i, australie i ir kit savo gyvenam j krašt visuomeni mases?*

— Nemany iau, kad didžiulis Lietuvi Bendruomen s parengimus, kaip tai Jaunimo kongres, atvežus 124 jaunuosius lietuvius iš už ri, galima laikyti parapijine veikla. Aukšto lygio kult riniai parengimai, kaip dain švent s ar tautini šoki festivaliai, d jus dar daugiau pastang, gal t pasiekti gyvenam j krašt mases. Tai liudija Liudo Sagio *Grandin I*, kurios pasirodymais g risi apie 50 proc. svetimtau i ži rov. Pagaliau III- ijojo PLB seimo metu iurlionio ansamblio koncertas New Yorke susilauk labai palankaus svetimtau i - vertinimo. Ar nevert t panašaus lygio kult rinius vienetus daugiau išreklamuoti bei pad ti jiems prasimušti svetimtau i tarp? Tam deja, vien LB valdyb nari rank neužteks. Reikia vis, ypatingai jaunesni j talkos.

D koju “ Laisv ” žurnalo redaktoriui už patiektus klausimus ir suteikt prog pasisakyti JAV-bi lietuvi veikl lie ian iais klausimais. Pasaulio Lietuvi Bendruomen aktyviai siekia dialogo. Atviram dialoge išryšk s dabartin pad tis, išskystalizuos atliktini darbai. Turint konkret darbo plan, bus lengviau ir išteklius, ir darbo rankas sutelkti.

Su gilia pagarba ir geriausiais link jimais,

REZOLIUCIJOMS REMTI KOMITETO ŽYGIOR M JAI IR TRUKDYTOJAI

• Dr. Antano Trimako ir prelato Mykolo Krupavi iaus pilnas pritarimas rezolucij žygiui — • Vyskupo Vincento Brizgio atsisakymas sijungti Komitet — • Eugenijaus Bartkaus talka žygiui ir jo pasitraukimas iš to darbo — • Leonardo Šimu io nenoras t žyg remti — • Kairiojo ir komunistinio elemento pragaistinga veikla

Nem ginome ir nem ginsime rašyti Rezolucijoms Remti Komiteto žygio istorijos. Tai padarys kiti ateityje. Rezolucijos (**H. Con. Res. 416**) pravedimas JAV-bi Kongrese Lietuvos ir kit Pabaltijo krašt bylos reikalu — tai milžiniškas laim jimas kovoje d l Pabaltijo krašt laisv s. Pra jusiame “ **Laisv** ” numeryje (1969 — Spalis — Nr. 46/83) pažad jome duoti daugiau medžiagos rezolucij žygio klausimu. Savo pažad vykdomė.

Redakcija

Komiteto ryšiai su VLIK-u

Eil VLIK-o nari vienu ar kitu b du talkino Rezolucijoms Remti Komitetui. Didelio nuoširdumo ir pritarimo rezolucij pravedimo žygiui ro d a.a. dr. A. Trimakas, buv s VLIK-o pirmininkas. Duodame trejet ištrauk iš jo eil s rašyt laišk Rezolucijoms Remti Komiteto vadovybei.

“ .. .Kartoju, Kuchel-Lipscomb rezolucija yra tikrai pozityvus našas Lietuvos byl . J tur tum m visi remti ir daryti visa, kad Kongresas j priimt , šiandienis s politin s s lygos jai n ra palankios, bet tai nereiškia, kad tur tum m nuleisti rankas ir nieko nedaryti. Jei ji ir neb t priimta, vien jos garsinimas kelia Lietuvos vard ir tai turi teigiamos propagandin s reikšm s. Dar kart linkiu s km s . . (š dr. A. Trimako laiško, rašyto 1961 met rugs jo m nesio 8 dien).

“ .. .Gerai žinodamas Tamstos nuošird sielojim si Lietuvos laisv s reikalais, maloniai kvie iu atsilankyti Sesij (VLIK-o seim ! **Red.**) ir pasikeisti mintimis, kaip geriau sustiprinti Lietuvos laisvinimo darb . Jei d l bet kuri priežas i atvykti negal tum t, didžiai vertinsime sulauk Tamstos min i raštu...” (Iš dr. A. Trimako laiško, rašyto 1962 met spalio m nesio 16 dien).

“ .. .Sesija vertino J s atliekamus žygius Lietuvos vardui ir jos bylai kelti JAV Kongrese. Su tuo JAV vyriausyb neabejotinai turi skaitytis ir pad ti m s byl išlaikyti bent gyv” (Iš dr. A. Trimako laiško, rašyto 1962 met lapkri io m nesio 23 dien).

VLIK-o buv. pirmininkas prelatas M. Krupavi ius sijung Rezolucijoms Remti Komitet ir t žyg r m konkre iai ir nuoširdžiai, štai, vienas iš jo laišk , rašyt Rezolucijoms Remti Komiteto vadovybei:

“Gerbiamasai Pirmininke,

Siun iu pinigin auk J s rezolucinei veiklai paremti. Ne daug, bet siun iu, kiek išgaliau. M s lietuviškoji padang labai aptemdyta. Gal niekad tokia tamsi nebuvo. Prie dabartin s Vašingtono politikos ji gali greit nušvisti. Iš Kenedžio nesulauksime pagalbos rankos nei užtariamam žodžiui. Daroma mums pavergtiesiems skaudžiausia nenupelnyta skriauda. Tie politiniai vadovai pamina teisingum ir savo garb . Bet

juo didesnis pavojus, juo daugiau turime šaukti ir veikti, stipriai susibrandaudami vienybės ratą, kad neparodytumėm savo tylą sutikimo su kupiavoju kitais laisvės. Yra "naujienu" (ia prelatas, be abejo, turi galvoje "Naujienu" dienraštį! Red.) ir "senienu", kurie kaišios pagalius Jis ratas. Teisingu lietuvišku keliu eikit, nors ir nra vilties iš to darbo susilaukti teigiama vaisi. Patims gyva reakcija, pats skriaudžiamaj balsas turis savo reikšmę. Tepadede Jums Dievas. Jis, M. Krupavičius. 1963.VIII.10."

Komiteto ryšiai su ALT-ba

Senatoriaus Tom Kuchel rezoliucija (S. Con. Res. 12) ir kongresmano Glen Lipscomb rezoliucija (H. Con. Res. 153) buvo neštos Senat ir Atstov Rmus 1961 metais prieš pat Vasario 16-sios minėjimus visame krašte. ALT-bos vykdomasis komitetas, jo terminologija, "užgyr" tas abi rezolucijas, pranašavo j greit pravedima JAV-bi Kongrese ir kviet krašto lietuvius jungtis rezolucij pravedimo žyg. Kai ALT-bos vykdomasis komitetas patyr, kad abi rezolucijos buvo neštos JAV-bi Kongres ne Marijos Kizytis (ALT-bos ryšininkas Washingtone), o Kalifornijos lietuvi veik j pastangomis, tas veiksnys tuoj nutilo. Tuo metu ALT-bos vykdomaj komitetas sudar "keturi didieji": L. Šimutis, dr. P. Grigaitis, M. Vaidyla ir E. Bartkus. Dr. P. Grigaitis su savo "Naujienu" išjo kov prieš rezolucijas ir lietuvi pastangas jas pravesti, šaip si iš viso to darbo ir M. Vaidyla su savo "Sandara". Tvai Marijonai buvo už m aiški linij už rezolucijas ir j pravedim, ir L. Šimutis negal jo nieko rašyti "Drauge" prieš t žyg. Jis Rezolucijoms Remti Komitet nesijung ir band atkalbinti savo pažstamus (Wm. T. Kvetk ir kitus), kurie planavo prisiditi prie to darbo. Wm. T. Kvetkas L. Šimuiio "patarimo" nepaklaus ir sijung Rezolucijoms Remti Komitet.

Su dideliu entuziazmu rezolucij

j pravedimo žyg sijung E. A. Bartkus, tuometinis ALT-bos vykdomojo komiteto vicepirmininkas. Jis ir jo žmona Danguol tikrai nuosirdžiai ir visomis išgal mis talkino Rezolucijoms Remti Komitetui iki maždaug 1965 met gegužis m nesio pradžios. 1965 met gegužis m nesio ALT-bos vadovyb s nariai (j tarpe buvo ir E. Bartkus) tur jo pasitarim su latvi ir est veik jais Washingtone. Tos trys grup s pasisak nepalankiai rezolucij žygio reikalu. Rezolucijoms Remti Komiteto vadovyb kviet E. Bartk, jei jis prie to pabaltie i pareiškimo neprisidjo, viešai pareikšti spaudoje. Jis nebeatsak Rezolucijoms Remti Komiteto vadovyb s laišk ir savo atskiro pareiškimo spaudoje nepaskelb. Atrodo, kad jis tuo metu pasuko L. Šimuiio, dr. P. Grigaiio ir M. Vaidylos keliu. Po maždaug m nesio rezolucija (H. Con. Res. 416) buvo priimta Atstov Rmuose. Reikia manyti, kad E. Bartkus v liau gailjosi prisidj s prie rezolucij pravedimo žygio trukdytojų grup s.

Nuo 1961 met rugs jo m nesio 13 dienos (ži r. jo laiškas; jis savo staigoje netur jo lietuvi s sekretor s — laiškais rašytas angl kalboje.) iki maždaug 1965 met pavasario ir Eugenijus Bartkus ir jo žmona Danguol tikrai daug pad jo Rezolucijoms Remti Komitetui: jis kl savo bals ALT-bos vykdomojo komiteto posdžiuose; dar viešus pareiškimus spaudoje; dalyvavo Rezolucijoms Remti Komiteto organizuojamose delegacijose Washington lankyti senatori ir kongresman; r m t darb piniginiai.

Dr. P. Grigaitis raš dešimtimis kart "Naujienuose", kad ALT-bos vykdomasis komitetas neberemis rezolucij, nešt JAV-bi Kongres. Eugenijus Bartkus padar š pareiškim spaudoje:

"ALT-ba rezolucijas teberemia

"Naujienu" apžvalgoje buvo neseniai pareikšta, kad ALT-bos vykdomasis komitetas rezolucij, nešt JAV-bi Kongres, neremia. ALT-bos

Eugene A. Bartkus

300 W. Washington
Suite 710
Chicago 6, Ill.

September 13, 1961.

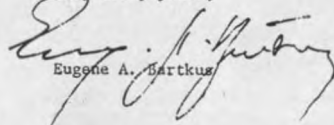
Mr. Leonard Valiukas, Co-ordinator
Americans for Kuchel-Lipscomb Resolution
902 West 34th Street,
Los Angeles 7, California.

Dear Leonard:

Thank you very much for your invitation to join Americans for Kuchel-Lipscomb Resolution Committee. I always thought that the people in Chicago who actually should be pushing this resolution have failed completely and besides that they are acting as a stumble block in a very important matter. Unfortunately, I am connected with this group and control only 1/4 of the total vote and the other 3/4 are acting against the resolution. I think that you fellows out there in California have started a very good movement and I am more than happy to accept your invitation and act in any capacity I could be most helpful.

I understand that you have been trying to locate me at various addresses. Now I have settled down for good and you can find me here or in Beverly Shores, Indiana, P. O. Box 286. Thank you for your regards to the members of my family. I regret to say that Danga is pretty badly banged up and still should be considered to be on a very sick list. She is already home in Beverly Shores after 5 weeks stay in the hospital. The convalescence will take place for quite a long time.

Very truly yours,

Eugene A. Bartkus

BARTKUS SIJUNGIA REZOLIUCIJ PRAVEDIMO ŽYG — Eugenijus A. Bartkus, tuometinis Amerikos Lietuvi Tarybos centro vykdomojo komiteto vicepirmininkas (dabar — pirmininkas), mielai sijung rezolucij pravedimo žyg. Laiške pažymi, kad kiti trys vadovyb s nariai yra priešingi rezolucij pravedimo darbai. Laiškas rašytas angliškai, nes savo staigoje netur jo lietuvis sekretorius E. Bartkus taip pat užsimena apie tur t automobilio nelaim , kurios metu jo žmona (Danga-Danguol) buvo sunkiai sužeista.

vykdomasis komitetas savo pareiški mo, padaryto 1961 met vasario m - nes rezolucij r mimo reikalu, n ra atšauk s. Tame pareiškime mes, ALT-bos vykdomasis komitetas, raginame visus geros valios lietuvius bei orga nizacijas remti tas rezolucijas visomis išgal mis ir kovoti už j pravedim . Tas ALT-bos vykdomojo komiteto pareiškimas tebegalioja, žinut s ir pareiškimai "Naujienose", kad ALT-bos vykdomasis komitetas rezoluciji

j neberemia, neatitinka tiesai ir yra tik dr. Pijaus Grigai io nuomon .

Puiku, kad šiuo metu turime JAV-bi Kongrese Lietuvos bylos reikalu net 9 rezolucijas. Savo vardu kvieiu visus geros valios lietuvius ir visus lietuvi vienetus š žyg visomis išgal mis remti.

EUGENIJUS A. BARTKUS
Amerikos Lietuvi Tarybos
Vykdomojo Komiteto
Vicepirmininkas

Chicago, 1962.V.25."

("Darbininkas" š E. Bartkaus pareiškim paskelb savo 1962 met geguž s m nesio 29 dienos numeryje, o "Draugas" — geguž s m nesio 31 dienos numeryje.).

Buvo pakviestas sijungti Rezoliucijoms Remti Komitet ir Leonardas Šimutis. Duodama ištrauka iš jam tuo reikalu rašyto 1961 met rugpi io m nesio 27 dien laiško:

"... Iki šiol komitet yra jau sijung daug lietuvi darbuotoj ... But gera, kad ir J s eitum t š komitet . Esu sitikin s, kad J s rezoliucijoms pilnai pritariate ..."

Rezoliucijoms Remti Komiteto vadovyb visad steng si painformuoti Leonard Šimut apie savo veiklos planus ir atliekamus darbus. Jam buvo parašytas gana ilgokas laiškas 1961 met rugs jo m nesio 24 dien . Leonardas šimutis atsiliep rugs jo pabaigoje. Duodame ištrauk iš to laiško (1961.IX.30):

" Tamstos pirm j laišk neatsakiau, nes jau iau, kad ir be atsakymo žinojote, jog aš Tamst komitet negal siu eiti...."

Po geros savait s L. Šimutis savo laiške (1961.X.11) kviet Rezoliucijoms Remti Komitet nukreipti savo veikl kita linkme:

".. .Sovietinio kolonializmo k limas Jungtin se Tautose yra labai svarbus reikalas. Tai yra ruošimas dirvos kitiems konkretesniems žygiams d l Lietuvos ir kit pavergt j taut išlaisvinimo. Jei ten nebus tinkamai paruošta dirva, b t net rizikinga kelti tai, k mes norime. Tod l many iau, kad b t naudinga ir J s komitetui sijungti sovietinio kolonializmo k limo darb J.T. ..."

Ištrauka iš Rezoliucijoms Remti Komiteto vadovyb s atsakymo (1961. X.14) L. Šimu iui:

"...šiandien tur jome pasitarim su kongresmanu Glen Lipscomb. Nuodugniai išdiskutavome vis rezoliuci-

j reikal . Anot kongresmano Lipscomb, mes tur kovoti, ir laim jimas b si s m s pus je.

Šis komitetas suformuotas specifiniam tikslui. kitus darbus, kaip komitetas, nesijungsimė.

Be abejo, sovietinio kolonializmo k limas JT-se yra labai svarbus reikalas. Puiku, kad ALT-ba šio žygio imasi. Kuchel-Lipscomb rezoliucijos k limas ir kova už jos pravedim Jums š darb tik palengvins. Mano supratimu, mes, lietuviai, tur tum m eikvoti savo laik ir pinigus truput konkretesniems darbams. Komiteto supratimu, Kuchel-Lipscomb rezolucija yra konkretesnis žygis, negu kad bendrai sovietinio kolonializmo k limas JT-se ...

Tas ALT-bos vykdomojo komiteto planas planu ir teliko. Neteko gird ti, kad ALT-bos vadovyb k nors konkretesnio tuo reikalu b t dariusi.

Nei ALT-bos vykdomasis komitetas nei VLIK-o vadovyb rezoliucij pravedimo žygio n vienu centu nepar m . Pinigin s paramos buvo pra-

(Nukelta 56 pusi.)

BARTKAUS TALKA REZOLIUCIJOMS REMTI KOMITETUI (ži r. kitame puslapyje) — Rezoliucijoms Remti Komiteto organizuot delegacij Washington nariai po kelet kart aplank senatorius ir kongresmanus 1961-1966 met laikotarpyje, kviesdami juos remti neštas JAV-bi Kongres rezoliucijas Lietuvos bylos reikalui. Po vizit pas senatorius ir kongresmanus grup ms vadovav asmenys užpildydavo specialiai paruoštus blankus, duodami pašnekesi su legislatoriais santraukas. Eugenijus Bartkus dalyvavo min tose delegacijose ir vadovavo 2-3 asmen grup ms, kurios lank senatorius ir kongresmanus. Duodamas E. Bartkaus pranešimas po jo vadovautos grup s vizito pas kongresman Edward A. Garmatz (D.-Md.).

*** Date: THURSDAY, JUNE 13, 1963

*** Time: 12:00 NOON

*** Room: 1231 (LONGWORTH HOUSE
OFFICE BUILDING)

1. Senator's or Congressman's name -

REP. EDWARD A. GARNATZ (D.-MD.)

2. Senator or Congressman was represented by -

Rep A. GARNATZ
(Please give his or her name and title)

3. Our visit with Senator or Congressman lasted for

15 minutes

4. Please give a summary of your conversation with Senator or Congressman -

Congressman told me that
he has a law file of
mail on the subject. He will
see Dr. Morgan Selby and
ask extra copy of memorandum
which he wants to give to
Dr. Morgan

5. Other comments - Friendly

Signatures:

1.

2.

E. A. BARTKUS

REZOLIUCIJOMS REMTI...

(Atkelta iš 54 pusi.)

šyt eil kart iš ALT-bos vadovyb s. Po rezolucijos (H. Con. Res. 416) pravedimo Atstov R muose, Rezolucijoms Remti Komiteto vadovyb v l kreip si ALT-bos vykdom j komitet , prašydama skirti bent por t kstan i doleri tos rezolucijos pravedimui ir Senate. Komiteto prašym atsiliep (1965.VIII.5) L. Šimutis, ALT-bos vykdomojo komiteto pirmininkas:

"A i už laišk . Su jo turiniu supažindinau vis Alto centro valdyb . Tamstos prašymo skirti Rezolucij komitetui \$2,000.00 negalime patenkinti, nes m s šiuo metu Alto biudžetas neleidžia..."

Garb s komiteto formavimas

Rezolucijoms Remti Komitetas buvo nuomon s, kad be žymesni ir -takingesni amerikie i talkos ir paramas visas tas žygis bus ne manomas. Tuoj (1961 metais!) buvo prad tas formuoti **garb s komitetas**, kvie iant j visus žinomesnius ir -takingesnius amerikie ius ir vien kit ir iš pabaltie i : JAV-bi Kongreso narius, steit gubernorius, miest burmistrus, dvasiškius, laikraštininkus, visuomenininkus ir iškillesnius asmenis kitose profesijose. Visas šis užsimojimas nebuvo lengvas, nes tuo metu buvo tik viso žygio pati pradžia ir dar nesimat apiuopiam darbo rezultat . T žymesni ir takingesni amerikie i gretos nuolat did jo (ir yra vis didinamos!). Šiuo metu Rezolucijoms Remti Komitetas savo nari tarpe turi **JAV-bi prezident Richard M. Nixon**, **JAV-bi viceprezident Spiro T. A g new**, eil legislatori , steit gubernatori , miest burmistr , laikraštinink ir dvasiški . Iš žinomesni dvasiški pamin tini: **vyskupas Edward E. Swanstrom** (New York, New York); **prelatas Raymond J. Swords**, S.J., Holy Cross kolegijos prezidentas (Worcester, Massachusetts); **kun. Daniel Lyons**, S. J., knyga autorius,

laikraštininkas, katalik savaitraš io Twin Circle redaktorius; ir kiti.

Rezolucijoms Remti komitetas neaplenk ir m s vyskupo Vincento Brizgio. Jis nesutiko sijungti Rezolucijoms Remti Komiteto **Garb s komitet** . Duodami ištisai tuo klausimu trys laiškai. Laišk kalba neatsyta.

Los Angeles, 1961 met lapkri io m n. 10 d.

Jo Ekscelencijai
Vyskupui Vincentui Brizgiui
6727 South California Avenue
Chicago 29, Illinois

Ekscelencija,

Esu tikras, kad J s Ekscelencija remiate Kuchel-Lipscomb rezolucij . Maloniai kvie iu Jus, Ekscelencija, sijungti šio vieneto garb s komitet . Lauksime J s Ekscelencijos teigiamo atsakymo.

garb s komitet esame pakviet kelet žymi ir žinom amerikie i . Iki šiol sutikimus yra dav Chicago burmistras Richard Daley ir Illinois gubernatorius Otto Kemer. Laukiame teigiam atsakym iš kit pakviest amerikie i . Iš lietuvi garb s komitet kvie iame tik J s Ekscelencij .

Su aukšta pagarba,
(pas.) **Leonardas Valiukas**

Priedas: Kuchel-Lipscomb rezolucijos teksto nuorašas.

Chicago, m., lapkri io 13 d. 1961

Gerbiamam P. Leonardui Valiukui,
Kuchel-Lipscomb Rezolucijos
Komiteto Koordinatoriui.
Los Angeles.

Gerbiamas ir Malonus
Ponas Leonardai.

Vis m s tautie i patrijotin veiki ir gerbiu ir remiu. Man kaip vyskupui ta iau negalima oficialiai d tis betkokius politinius kolektyvus. Taip, aš negaliu b ti nei ALTo

nei VLIKo nariu, nebent lik iau be joki pareig — kaip vyskupas pasi-trauk iau is darbo ir gyven iau pri-vataus asmens gyvenimu. Tuo atve-ju man vistiek bent neder t to-kius junginius eiti, nes kaikas gal t netinkamai tai suprasti.

J s veiks ir kilusi polemika se-ku su d mesiu. Duok Dieve jai ger vaisi . Vistiek ta iau mes patys turi-me labai bud t . Jeigu panaši rezoliucija b t atvesta arba Amerikos atstov r m ar ia laim jusi b t atvesta UN, tuo atveju m s politi-nis pralaim jimas b t labai didelis. Esu nuomon s, kad šiuo metu UN nuotaikos mums dar n ra palankios. Visuomen be reikalo to nepasteb jo, o prieš kelis metus tos r šies pralai-m jim atstov r muose esame iš-gyven . Tai ir yra pretekstai mums nepalankiems dr sti kalb ti, kad mes esame tradicin s Rusijos dalis.

Vieni kitiems link kime ir tik ki-m s, kad J s ir kit nuoširdžios pa-stangos išeis tik gera.

Su nuoširdžia Jums pagarba.

(pas.) **Vysk. V. Brizgys**

Los Angeles, 1961 met lapkri io m n. 18 d.

Jo Ekscelencijai
Vyskupui Vincentui Brizgiui
6727 South California Avenue
Chicago 29, Illinois

Ekscelencij ,

D koju Jums, Ekscelencija, už ma-lon 1961 met lapkri io 13 d. laišk ir malonius Ekscelencijos pareikštus žodžius mums visiems.

Gaila, kad Ekscelencija nesutin-kate sijungti šio vieneto garb s komitet . ALT-ba ir VLIK-as yra poli-tini grupi junginys, gi šis viene-tas n ra susiriš s n su viena politi-ne grupe. š vienet jungiasi visi geros valios lietuviai, latviai, estai ir kiti amerikie iai, trokšt kaip gali-ma greitesnio laisv s ryto Lietuvai. Ekscelencija, J s turite savo nusi-statym , ir aš, žinoma, jo nepakeisiu.

Eil vyskup ir net kardinol labai aktyviai dalyvauja krašto politinia-me gyvenime. ia prisimena man kar-dinolas Joseph Frings. Jis po karo oficialiai stojo vokie i krikš io-ni demokrat partij ir ragino vi-sus kitus dvasiškius aktyviai eiti po-litin veiks .

Lietuviuose yra visad daug baim s. Dažnas vis klausia: "Ar laim sime? Jei ne, tai neverta n prad ti." Ne-seniai teko kalb tis su senatoriumi Tom Kuchel. Savo pašnekesyje mes paliet m ir t taip vadinam baim s reikal . Jis dav labai ger pavyzd . Abraham Lincoln gyvenime pralaim -jimas sek pralaim jim , bet jis ran-k nenuleido ir pagaliau tapo net krašto prezidentu. Anot senatoriaus Tom Kuchel, mes nieko negalime pra-laim ti, o tik laim ti. Anot senator-riaus Tom Kuchel, mes, lietuviai, ir dabar jau daug laim , gaun daug "publicity", laim nauj draug Lie-tuvos reikalui.

J s, Ekscelencija, daug keliaujate ir gerai paž state lietuvi nuotaikas. Ta iau noriu labai trumpai užsimin-ti apie nuotaikas m s žmon se, ku-rias šis komitetas patyr nuo 1961 met rugpi io pradžios, kai šis viene-tas prad jo savo veikl . Esame ga-v šimtus laišk . Lietuvį mas s n -ra patenkintos apsn dusia ALT-bos veikla. Anot daugelio lietuvi , tai n -ra vadovavimas, o tik sekimas vi-suomen s. Gana charakteringas vie-no patrioto lietuviu pareiškimas: " .. .Arba ALT-ba turi imtis tikro ir rimto vadovavimo ir darbo, arba uždaryti savo kromel"

Šis vienetas, Ekscelencija, neturi joki kovos kirvi nei prieš ALT-b , nei prieš pavienius jos narius. Mes si lyte si lome jiems imtis darbo už Kuchel-Lipscomb rezoliucijos prave-dim . Kiek teko patirti iš pa i ALT-bos žmoni , dr. Pijus Grigaitis už-vetavo. Mes manome, kad b t di-džiausia tautin nuod m nekovoti už min t rezoliucij . Anot kongresma-no Glen Lipscomb, mes tur kovoti visomis legaliomis priemon mis už ši rezoliucij . "Jei lauksite vis 'tin-kamo momento' ", kaip kongresma-

nas Lipscomb pažymį jo, "jo iš viso galite nesulaukti".

Priimkite m s vis geriausias sveikinimus ir link jimus.

Jus gerbi s,

(pas.) **Leonardas Valiukas**

Rezoliucij žygio trukdytojai

Rezoliucij žygio trukdytoj buvo dvi grup s: vieni veik tik lietuvi tarpe (apie juos buvo užsiminta jau pra jusiame ir šiame " Laisv " numeryje); kiti band eiti amerikie i tarp . Apie juos lietuviai mažai težino.

Beveik kiekvienoje lietuvi bendruomen je JAV-se (ir Kanadoje) yra taip vadinamos raudon j lietuvi grupel s. Joms priklauso (su mažomis išimtimis) senosios išėivijos lietuviai ir vienas kitas iš j vaik , gimus i ir augusi šiame kontinente. Visiems tiems lietuviams maskoliams rezoliucij žygis buvo tikrai ne prie širdies, ir jie iš jo kov prieš š Lietuvos laisvinimo darb . Jie atakavo legislatorių Washingtone laiškais ir telegramomis, bandydami " rodyti", kad Lietuva esanti ir laisva ir nepriklausoma. Legislatoriai tuos raudon j lietuvi laiškus ir telegramas persi sdavo Rezoliucijoms Remti Komiteto vadovybei, štai, vienas iš t laišk :

"May 5, 1961

American Lithuanian Workers Literary Association
102-02 Liberty Av .
Ozone Park 17, N. Y.

Senator Thomas H. Kuchel
Rep. Glenard P. Lipscomb
Washington, D.C.

Dear Sirs:

Only recently the fact came to our attention that you submitted to the Congress of the United States a joint resolution (Buvo nešta **concurrent resolution**. Raudonieji neskiria **concurrent resolution** nuo **joint resolution**. Red.) dealing with the Baltic stat s — Lithuania, Latvia and Estonia. In

your resolution, among other things, you allege that the governments of those republics 'did not come to power in legal or democratic processes', and that 'the Soviet Union took over Lithuania, Estonia and Latvia by force of arms'.

Your assertions are incorrect. It seems to us that you have been misled by a handful of refugees, followers of the old fascist regimes which existed in those countries before the World War. The facts are as follows:

On June 17, 1940, according to the requirements of the old constitution of Lithuania, a new, provisional government of Lithuania came into being. This provisional people's government immediately promulgated rules for the election of a new parliament. In those rules we find that:

'All citizens of Lithuania at the age of not less than 21 have the right to vote', and

'that every citizen at the age of not less than 21 has the right to be elected as a people's representative'.

The election by a secret ballot took place July 14-25, 1940. 1,386,569 citizens of Lithuania voted, and elected a new parliament of 78 members. The composition of the new parliament by nationality was as follows: Lithuanians — 67, Jews — 4, Poles — 3, White Russians — 2, Russians — 1 and Latvians — 1.

The new parliament met July 21, 1940, and on July 22nd unanimously adopted a declaration making Lithuania a Socialist Soviet Republic. On the same day it also decided to request the Soviet Union to accept Lithuania into the Soviet Union. The Supreme Council of the USSR August 4, 1940, granted the request of the parliament of Lithuania, and ever since Lithuania has been, by the will of her people, part of the USSR.

By the same legal processes also two other Baltic countries — Latvia and Estonia — became Soviet Republics and members of the USSR.

In the light of these facts your proposed resolution is an insult to those three countries.

CLASS OF SERVICE This is a fast message unless its deferred character is indicated by the proper symbol.	<h1 style="margin: 0;">WESTERN UNION</h1> <h2 style="margin: 0;">TELEGRAM</h2>	SYMBOLS DL = Day Letter NL = Night Letter LT = International Letter Telegram
W. P. MARSHALL <small>CHAIRMAN OF THE BOARD</small>	R. W. MCFALL <small>PRESIDENT</small>	
The filing time shown in the date line on domestic telegrams is LOCAL TIME at point of origin. Time of receipt is LOCAL TIME at point of destination.		
257P PDT OCT 22 55 LC258 CTA227 WF230 WW SNA108 GOVT PD SNWASHINGTON DC 22 4370EDT LEONARD VALIUKAS 3015 SEVERANCE LOSA H CON. RES. 416 UNANIMOUSLY PASSED BY SENATE TODAY. BEST WISHES. THOMAS H KUCHEL, UNITED STATES SENATOR. (20).		

DŽIAUGSMINGA ŽINIA — Senatoriaus Thomas H. Kuchel telegrama Rezoliucijoms Remti Komiteto vadovybei, kuria jis praneš, kad ir JAV-bi Senatas pri m garsi j rezoliucij (H. Con. Res. 416). Atstov R mai t rezoliucij buvo pri m 1965 met birželio m nesio 21 dien, o Senatas j pri m 1966 met spalio m nesio 22 dien .

A great majority of the Lithuanian Americans see no justification whatsoever for the policy of our government to continue the recognition of the so called "ambassadors" of the old fascist regimes of Lithuanian, Latvia and Estonia who absolutely represent nobody. It is time for our government and Congress to review the entire attitude of our country toward Soviet Lithuania, Latvia and Estonia.

Respectfully yours,

(Signed) Catherine Patrick,
Chairman

(Signed) John Grybas,
Secretary"

Laiško kalba netaisyta. Toki turime taip vadinam lietuvi JAV-se! Tie raudonieji lietuviai pasimeta ir datose. Anot j, "rinkimai" buvo vykdomi **July 14-25, 1940**, gi naujasis "parlamentas" jau liepos 22 ("rinkimams" dar nepasibaigus!) "nubalsavo" prašyti Soviet S jungos tame laiške min tos "malon s",

Iš nauj j ateivi panaši "veikl" buvo sijung s A. Almus (Šalčius). Legislatorial yra persiunt Rezoliucijoms Remti Komiteto vadovybei ir jo laišk . Savo laiškuose legislatoriams jis neužsimindavo es s lietuvis; save tituluodavo kaip "expert on Baltic affairs".

Rezoliucijos pravedimas ir Senate

Kaip visiems žinoma, ta garsioji rezoliucija (**H. Con. Res. 416**) Lietuvos bylos reikalui buvo priimta Atstov R muose 1965 met birželio m nesio 21 dien . Tik po met ir keturi m nesi (1966.X.22) pavyko t rezoliucij praveisti ir JAV-bi Senate. T tikrai linksm ir džiaugsming žini praneš senatorius Tom Kuchel telegrama, kuri buvo pasi sta rezoliucijos pri mimo dien Senate Rezoliucijoms Remti Komiteto pirminkui. Ta telegrama dedama šiame " **Laisv** " numeryje. Rezoliucijos pravedimas Senate pareikalavo milžinišk pastang , darbo, laiko ir taip pat daug pinigini ištekli . Tuo klausimu yra domios medžiagos. Duosime jos ateityje ' **Laisv** ' žurnale.

(I. vlk.)

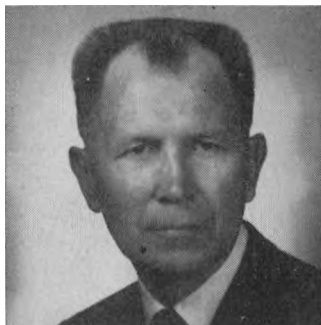

Ar esi šiais metais par m s Rezoliucijoms Remti Komiteto žyg pinigine auka? Jei ne, tai dar šiandien pasi sk j Rezoliucijoms Remti Komiteto vadovybei.

DR. KAZYS AMBROZAITIS

Rezoliucijos (H. Con. Res. 416) pravedimas JAV-bi Kongrese buvo pats didžiausias laimėjimas nuo 1940 met kovoje d l Lietuvos laisv s, šis darbas dar n ra baigtas. Pasi sk savo pinig in auk dar šiandien šio žygio par mimui.

DR. VYTAUTAS MAJASKAS

Tenelieka n vieno geros valios lietuvio, kuris neparemt kasmet savo pinigine auka Rezo liucijoms Remti Komiteto vykdomo taip svarbaus darbo kovoje d l Lietuvos laisv s.

DR. JUOZAS KAZICKAS

Rezoliucijoms Remti Komiteto žygis — tai vienas iš pozityviausi darb kovoje d l Lietuvos laisv s. Dar šiandien pasi sk savo pinig in auk šiam darbu i paremti.

DR. ANTANAS RAZMA

Rezoliucijoms Remti Komiteto žyg remiu nuo pa ios jo pradžios. Kvie iu visus geros valios lietuvius skirti kasmet kaip galima didesn pinig in auk šiam tikrai konkre iam Lietuvos laisvinimo darbu i paremti.

DR. PETRAS KISIELIUS

PADEK IŠKELTI LIETUVOS BYL JUNGTIN SE TAUTOSE!

Laukiame Jūsų talkos ir paramos!

- REZOLIUCIJOMS REMTI KOMITETAS JAU YRA ATSIEKUS PIRMĄJĄ LAIMĖJIMĄ:—

- Šio vieneto pastangomis yra praversta JAV-bi Kongrese garsioji rezoliucija (H. Con. Res. 416).
- Šia rezoliucija Kongresas kviečia JAV-bi vyriausybę iškelti ir tinkamai apginti Lietuvos bylą Jungtinėse Tautose.

- GALUTINIS REZOLIUCIJOMS REMTI KOMITETO TIKSLAS — GARSIOSIOS REZOLIUCIJOS (H. Con. Res. 416) GYVENDINIMAS.

- Šiam milžiniškos apimties žygiui reikia ir darbo rankų ir piniginių paramos.
- Jei šiais metais šio darbo dar nesi parmės pinigine auka, pasiūsk tai kaip galima greičiau.
- Tam tikslui naudok kartu siunčiamą vokelį.

- VISOS AUKOS SIUNČINOS KOMITETO KASININKEI —

Mrs. Nida Brinkis
Post Office Box 27719
Los Angeles, California 90027

GARSIOSIOS REZOLIUCIJOS
GYVENDINIMAS YRA VISŲ GEROS
VALIOS LIETUVIŲ ŽYGIS!

DARBAI IR VYKIAI

LAISV J IR PAVERGT J LIETUVI DARB IR ŽYGI APŽVALGA

PAVEGTOJE LIETUVOJE: —

- Laisv s kovotojams — laisv !
- Maironis marksistin mis akimis

TAUTIN S DRAUSM S KLAUSIMAS: —

- Veržimasis koegzistencij
- Politinis koncertas

LIETUVI INFORMACIJA SVETIMIESIEMS: —

- Lietuvi Bendruomen informuoja svetimuosius

LIETUVOS BYLA JUNG TIN SE TAUTOSE: —

- JAV-bi vyriausy b iškels Lietuvos byl Jungtin se Tautose

LIETUVI BENDRUOMEN JE: —

- JAV-bi LB 6-sios Tarybos rinkimai ir ekstremist kova prieš ... Brazdžion
- Pasitarimai Tabor farmoje ir PLB visuomenin s veiklos gair s
- Mokslo ir k rybos simpoziumas

LAISVINIMO VEIKSNIAI IR J DARBAI: —

- ALT-bos suruošta genocido paroda
- VLIK-o metinis seimas

LIETUVI FRONTO BI IULI GRETOSE: —

- Chicagie i pajud jimas politine linkme

DARBŠTIEJI K RYBOJE, VEIKLOJE IR GYVENIME

LAISV S KOVOTOJAMS — LAISV !

Sovietiniai paverg jai daug kart skelb visokias "amnestijas", bet d l to politiniai kaliniai neišnyko, sovietiniai kalėjimai ir koncentracijos stovyklos neištuš j. Veikiau buvo priešingai. Pirmaisiais pokario metais amnestijos buvo skelbiamos, niekiant suvilioti laisv s kovotojus, kad jie išeit iš miško ir pad t ginkl , o su beginkliais juk lengviau susidoroti. V liau amnestijos buvo reikalingos kaip priedanga koncentracijos stovykl pertvarkymui, jas perkeliant dar tolimesnes šiaur s ir tolim j ryt sritis.

Kaip seniau, taip ir dabar sovietams labai r pi politinius kalinius kaip galima griež iau izoliuoti. Ir tai d l dvej pagrindini priežas i . Iš vienos pus s, pa i veikliausi ir ryžtingiausi kovotoj išskyrimu sovietinis režimas nori imperijos viduje nuslopinti pavojingus opozicijos ir bruzd jim reiškinius. Iš kitos pus s, toji izoliacija reikalinga tam, kad joks kaltinam j balsas nepasiekt pla iojo pasaulio demokratin s s žin s, kuri niekad nebuvo abejinga politini kalini likimui.

Tiek stalininiai, tiek postalininiai represij b dai pasirod iš esm s bej giai palaužti pavergt j laisv s ir pasipriešinimo ryžt . žuvusi j ir suimt j viet nuolat stoja nauji, vis jaunesni kovotojai, ir jokia izoliacija negali nutraukti to galingo moralinio ryšio, kuris juos jungia su kalinimais ir draugais. Tod l sovietinio režimo pastangos viduje nes kmingos.

Deja, to paties negalima pasakyti, kiek tai lie ia sovietini politini kalini izoliavim nuo pasaulio viešosios nuomon s. Demokratin s s žin s g dai ir nusiminimui reikia pripažinti, kad pokario metais laisvajame pasaulyje užaugo nauja karta, kuri jautriai reaguoja visas dabarties blogybes, neteisybes, priespaud Graikijoje, Ispanijoje, Piet Afriko-

je ir t.t., bet kuri nieko nenutuokia, kad ta pati nežmoniško totalizmo letena, tik dar galingesn ir nuožmesn , slegia komunist pavergtuosius kraštus.

Šitokia nenuovoka ir nežinojimas n ra be kalt s. Vakar radikalusis jaunimas n ra toks aklas ir nesomoningas, kad nematyt ir nesuprast , kas darosi už stropiai saugom geležini ir bambukini uždang . Dar mažiau galima pateisinti vyresni j abejingum . Ta iau didele dalimi tokia pad tis yra tiesioginis soviet laim jimas, j sukt ir atkakli pastang vaisius. Jiems sekasi nusl pti tikrov s baisumus. Jiems apsimoka prieš užsien izoliacijos šydais dangstyti politini kalini buvim , nes tokiu b du pasaulio s žin nesusijaudina.

Joks doras žmogus negali taikstyti su tokia pad timi. Turi b ti padarytas galas sovietin s priespaudos dangstymui ir pasaulio s žin s migdymui. ia patys komunistai duoda ger pavyzd . Visi puikiai žino, kok triukšm pasaulin je spaudoje moka sukelti sovietai ir j draugai, kai demokratinio krašto teismas nuteis ia kal ti j simpatik . Tada visame pasaulyje linksniuojamas jo vardas ir pavard , nesiliauja protestai ir reikalavimai paleisti iš kal jimo. O kod l mes taip nedarome? Kod l garsiai nesišaukiame pasaulio s žin d l soviet kal jimuose laikom Lietuvos laisv s kovotoj ? Argi mums tai kas nors neleidžia ?

Dažnu atveju mums veikti kliud pats nežinojimas. Abstraktaus reikalavimo paleisti politinius kalinius neužtenka, reikia juos konkre iai nurodyti, o mes j vard nežinojome. Tod l dabar tur tum m veiksmingai išnaudoti susidariusi prog .

"Tiesos" redaktorius Vyt. Miniotas, puldamas BALF- (žr. IX 6-10 nr. 207-210), paskelb eil už politinius

nusikaltimus soviet kalinam lietu-
vi pavardži . Štai j s rašas:

PAULAITIS, Petras
KAVALIAUSKAS, Antanas
PALTAROKAS, Petras
STEIK NĀS, Jonas
PUPELIS, Vincas
GAJAUSKAS, Balys.

Visi šeši ia sumin tieji Sibiro kankiniai yra nuteisti už aktyv dalyvavim Lietuvos tautinio pasipriešinimo kov s j dyje, nes "Tiesoje" jie pravardžiuojami aiški prasm sovietiniame žargone turin iš termi- nu "banditai". Kai kurie iš j jau anks iau buvo viešai minimi. Ir tada jiems buvo keliami tokie patys politi- niai kaltinimai.

Petras Paulaitis prieš kar yra buv s Jurbarko gimnazijos mokyto- jas, žinomas katalik visuome- nininkas, veikliai dalyvav s antinaci- n s rezistencijos s j dyje vokie i okupacijos metais. Pokario metais, kaip liudija pats V. Miniotas "Tie- soje", mokyt. Paulaitis Jurbarko apy- link se buvo pagars j s partizan vadas. Paskelbtuose soviet doku- mentuose jis minimas LLA "K stu- io" apygardos štabo nariu, suimtas Batak i miške 1947 met pavasar . 1956 metais jis buvo trumpam lai- kui paleistas iš Sibiro, dirbo Kaune ir v l suimtas už tai, kad drauge su kitais bendro likimo draugais m - gin s "veikti gudriau, ne senais ban- ditiniais metodais". 1967 met gale išspausdintame viešame laiške "Su kuo tu, mokytojau?" jam buvo da- romi priekaištai, kad suorganizav s slapt Kauno politechnikos instituto ir Žem s kio akademijos student grup . Pats faktas, kad sovietin spauda jam skyr "vieš laišk " ir ne prastinio pob džio šmeižtin apy- braiž , rodo savotišk skaitym si su mokyt. Paulai io autoritetu. Tai pa- tvirtina ir sovietinio laikraš io pri- pažinimas: "... juk ir šiuo metu dar yra toki , kurie bando skleisti panašias bacilas, kurias skleid Pe- tras Paulaitis". Štai kokia galinga dvasia to kovos vyro, kur sovietai jau daugiau kaip 20 met laiko ka- l jime! Visos j ligišolin s pastan-

gos palaužti jo nusistatym nepavy- ko, tod l emvedistai ir "Tiesa" ne- nori jam n BALF-o siuntinio pra- leisti.

Antanas Kavaliauskas buvo viešai teisiamas parodini je byloje Utenoje 1964 met vasar . Jis buvo kaltina- mas už tai, kad 1946-47 metais da- lyvavo gintin s apylink se veiku- sios "Žaibo" rinktin s partizan b - ryje. Prieš tai jis buvo Kauno ku- nig seminarijos klierikas. Bolševi- kams matomai jis užkliuvo savo ne- pajudinamais religiniais sitikini- mais, nes "Tiesos" redaktorius, pa- šiepdamas A. Kavaliausk , j taip pavaizdavo: 'Priešais mane s di Kris- taus barzdel užsiaugin s maldinin- kas. Nuolankus, tylus, nuleid s akis'.

Petras Paltarokas buvo 1966 me- tais minimas sovietin je spaudoje kaip Pakruojo vals . partizan vadas. Pats Miniotas tvirtina, kad jis va- dovavo keturiems partizan viene- tams Birž , Jonišchio ir Šiauli ap- skirtyse. Prieš su mim jis slaps- t si Rygoje, kaip visa eil šiaurin s Lietuvos partizan po to, kai buvo sustabdyta ginkluotosios rezistenci- jos veikla. Su juo šiuo metu drauge kalinami buv partizanai: J. Steik - nas, 1941 met sukil lis ir pokary- je partizan vadas Ukmerg s apskri- tyje; V. Pupelis ir B. Gajauskas. Juos visus neseniai aplank s Minio- tas tvirtina, kad jie "vis tebeži - ri mišk , kupini neapykantos so- vietinei valdžiai". Beje, Paltarokui dar lik kal ti 6 metai, ta iau nie- kas negarantuoja, kad 25-ri met "baum" atlikus jam nebus ji iš nau- jo užd ta, kaip tai sovietini stovykl - l praktikoje prasta.

šitie šeši Lietuvos laisv s kovo- tojai, kuri pavardes paskelb "Tie- sa", yra tik maža dalel Sibiro sto- vyklose laikom kalini , kuri liki- mas negali nejaudinti laisv je gyve- nan i j . Tegu j vardai neduoda niekam ramyb s ligi nebus padaryta visa, kas galima, kad b t sugriau- tos paskutin s bastilijos — priespau- dos simboliai!

Laisv s kovotojams — laisv !

Dr. V. J. Jurkus

1968 metais Vilniuje "Vagos" išleista Vandos Zaborskaitės studija "Maironis" gal tik naiv skaitytoj, gal t tikinti, kad štai jau turim išsami, objektyvi m s didžiojo poeto monografij, kurios seniai buvo laukta. Nepaisant net to, kad autori už š veikal (disertacij) buvo suteiktas daktar s laipsnis.

Nors autor savo prakalboj ir nepasako, kad impulso šiam darbui gal jo duoti Maironio gimimo šimtmetin sukaktis, betgi iš jos žodži knygos pabaigoj paaišk ja, kokio metodo ji m si savo darbui: jai buv svarbu surasti "bendr, teising (mano pabr. A. R.), marksistinė ideologija pagr st poži r poeto literat rin palikim" (p. 496). Tad, pagal autor, visuotinai priimtinas ir objektyvus poži ris Mairon tegali b ti tik marksistinis. Visi kiti poži riai, kad ir kaip arti jie b t tiesos, t ra tik nukrypimas nuo to "teisingo" poži rio. Tuo poži riu ir parašyta visa ši knyga. Taip Maironis "sisavintas", paimant, kas poži riui naudinga, ir atmetant, kas nenaudinga bei prieštaringa.

Šio darbo metod žymi gair, nurodyta marksistinio kritiko K. Korsako: iš Maironio palikimo semtis "socialistinio gyvenimo poreikius atitinkan i aspiracij bei pol ki", rasti tai, kas naujai epochai "artima ir brangu" (p. 498).

ia tad ir b t galima d ti tašk ir prad ti nauj epoch — "numaironint Maironio" epoch, (plg. A. Baltaragio "Numaironintas Maironis", kolekt. leidiny "Maironis", Brooklyn, N. Y., 1962).

Bet, pradant nagrin ti Maironio tempim marksistinio Prokrusto lov, vis d lto autor s naudai reikia pasakyti, kad ji savo darbo m si su visu atsid jimu, kruopštumu, kai kuriuos Maironio k rinius itin sumaniai ir subtiliai išaiškindama ir išd s tydama, kartu pasireiškdamai ir minties lakumu ir išraiškos laisvumu, vienur kitur net švysteldama bandymu išsilenkti iš ideologijos nubr ž-

tos linijos (savo metu net buvusi barama už to "laisvumo" pasireiškim).

Deja, lakios mintys ir svar s žodžiai dar neišperka perteikiamo turinio. Ir penki šimt be vieno puslapi knygy užvertus, tenka li dnai pasakyti, kad toli gražu "bendros, teisingos" bei objektyvios Maironio monografijos taip ir neturime. Ir net nepaisant, kad autor savo darbe daug kur remiasi ankstesniu J. Tumo darbu ("Jonas Maironis Ma iulis", 1924).

Daugiau autoritetin s reikšm s autorei tur jo V. Mykolai io-Putino raštai apie Mairon, vienur bei kitur paskelbti. Likusi dal užpildo archyvin medžiaga ir kai kurie ankstesni, nepriklausomyb s meto rašiniai, kuri autoriai betgi s moningai nutilimi ("Varpuos", "Naujojoj Romuvoj" ir kt.). Bet Tumo, Jakšto bei kit "buržuazini" rašytoj tik panaudojamos tos mintys, kurios naudingos paremti marksistiniam poži riui.

Labiausiai betgi skaitytojas šiame darbe pasiges bibliografijos — pilnos, išsamios bibliografijos apie Mairon, kaip ir tikt rimtam, moksliniam veikalui. Jos praleidimas jau kelia rimt tarim.

2

Monografijos plano išd stymas n ra perdaug idealus — pasigendi darnesnio santykio tarp poeto gyvenimo ir k rybos. Taip po Maironio gyvenimo laikotarpyje nuo vaikyst s iki pirmojo pedagoginio darbo met t Kaune greit persimetama naujus skyrius, kuriuose nagrin jama k ryba iki 1905 met. Tada v l terptas skyrius iki poeto mirties, o po to eina bene pats pagrindinis skyrius apie 1906-1932 met k ryb.

Kad ir ne taip lanks iai sud stytas planas, bet jame nesunku ži r ti V. Mykolai io - Putino sugestij Maironio k ryb skirti dvi pagrindines dalis — 1895-1905 ir 1906-1932 met laikotarpius. Biografiniai

plyšiai užkamšomi ištraukomis iš Tumo surinktą duomenų. Bet ir ia panaudojama, kaip min ta, tai, kas labiau naudinga marksistinei tezei paremti. D l to pasigendi išsamesnio ir tikslesnio nušvietimo tokio reikšmingo laikotarpio, kaip buvimas kunig seminarijose. Autor , nenoriai tepakalbama, pro tai praeina prabgomis ir greit skuba to meto literatrinio darbo apžir .

Autor (ir, žinoma, ne ji viena) b t daug laimingesn , jei gal t kalbt i apie Mairon pasauliet , ne dvasinink : "Jeigu literat ros studijos universitete j b t patraukusios, jeigu jis b t pastoviai sijung s pasaulietin s inteligentijos eiles, kas žino — gal šiandien jo poezijoje neb t daugelio t bruož , apie kuriuos kalbame su apgailestavimu ir nepritarimu" (p. 34).

Vienas iš t bruož buvo Maironio tautinis, lietuviškai patriotinis nusistatymas. Jis Maironyje pasireišk dar kunig seminarijos metu. Pirmoji to nusistatymo išdava buvo "Apsakymai apie Lietuvos praeig" (parašyti 1886, išleisti 1891 m.). Maironio istorija siek parodyti diding Lietuvos praeit , iš praeities semtis j g kovoms d l Lietuvos laisv s ir nepriklausomyb s.

Autor š veikal atmeta, kaip "nepažang". Bet iš tikr j , atmetant š Maironio darb , nuosekliai tekt neigti vis jo k ryb , kuri kaip tik išsivyst to darbo šeš lyje. T pat dalyk apdirb s, Maironis poetas vis d lto lieka autorei artimesnis už Mairon istorik .

Svarbiausias akstinas, už kurio užkli vam , vertinant Maironio istorij , yra tautinis s moningumas, to s moningumo žadinimas. Pradžioj autor vienoj kitoj vietoj dar yra palikusi žod "tautinis" (gal cenž ros neapsiži r ta ?), o toliau jau randame veik išimtinai tik žod "nacionalinis". Tai n ra vien tik aklas rusiškojo žodžio vertimas, bet j sud tas ir atitinkamas turinys: jeigu "tautinis" reiškia nepriklausomumo siekim , tai "nacionalinis" reiškia liaudies išsivadavim (iš buržuazi-

jos). kaip tad kalb si apie "tautin" reikal , kuris susij s su buržuaziniu nepriklausomyb s siekimu, kai kalba eina apie "nacionalin" (liaudies) vadavim si iš tos pa ios buržuazijos ?

Kalb dama apie "Lietuvos" poem , autor pažymi, kad Maironis "apsiri boj s vien nacionalinio jud jimo problemomis" (p. 80). Bet, iš tikr j , Maironis pirmon galvon buvo apsiriboj s **tautinio jud jimo problemomis**, nors ir juto, kaip toliau autor sako, savo epochos "liaudies poreikius". Bet ar ne pats pirmasis liaudies r pestis ir yra numesti svetim priespaud ir tik po to galvoti apie visuomenin santvark ? Knygoj išitsai stengiamasi rodyti priesing tez .

R stis daugiausia išliejamas ant "klerikalin s" veiklos. Ir žurnalistin Maironio veikla susilaukia autor s priekaišt d l jos pasaul ži rinio pob džio — ji sk stanti "bendrame klerikalin s spaudos sraute". ia jau pasireiškia išš kis tautai kaip krikštoniškai bendruomenei.

3

Maironio "Pavasario balsams" nagrin ti skirta nemaža knygos dalis (apie 50 pusl.), tai yra tiek, kiek ir ankstyvosiom Maironio poemom. Šiuo, v liau visos eil s laid susilaukusių rinkiniu, Maironis s moningai sitrauk s savo epochos visuomenin kov , arba nacionalinio (suprask, liaudies, ne tautos) išsivadavimo jud jim . D l to ia ir daugiausia kalbama apie "liaudies išsivaduojam j jud jim" .

Nagrin dama "Pavasario bals " istorinius eil raš ius, autor vienu metu prakalba apie "lietuvi tautos kov gilioje praeityje už savo egzistencij , už pa ias elementariausias tautos ir žmogaus gyvenimo teises" (p. 114). Bet tuoj pat primena, kad tokie motyvai pasireišk visais "liaudies istorijos momentais". Išeit , kad taut sudaro tik liaudis. Taip suprantant taut , bus aišku, kod l Maironiui r pi ne tautin , bet nacionalin (liaudies) laisv , ne tautin s, bet

nacionalin s (liaudies) kult ros vys-
tymosi laikai.

Kad Maironis gal jo duoti impul-
so tokiems poetams, kaip pav. S.
N ri ai, rašiusiai vad. "Didžiojo T -
vyn s karo" metu, reik t konkre-
tesni rodym , kad teigimas nelik-
t iliuzija. Ta iau konkretesn aliu-
zija dabarties laikus b t Mairo-
nio eil raš io "Daina" pabaiga, kur
minima carin priespauda ir tr mi-
mai Sibir , praktikuojami, kaip
matoma, ir ne carinio režimo.

Tas pats tikt ir kalbant apie V.
Kudirkos met , kai "kiekvienas lais-
vesnis krustel jimas, net elementa-
riausias ir papras iausias demokrati-
naisv i siekimas susidurdavo su
varžymu ir represijomis" (p. 137).
Ar dabar yra kitaip? Ir už k da-
bar net pa i rus kai kurie ra-
šytojai kovoja?

Teigimas, kad liaudyje (ne tauto-
je!) kilo išsivadujamasis jud jimas
prieštarauja cituojamai Lenino sta-
tistikai, kuri rodo, kad Rusijos iš-
sivadavimo jud jime daugiausia da-
lyvavo intelektualiniai sluoksniai, o
valstie iai su pramon s darbininkais
nesudar n pus s intelektual nuošim io.
Kur liaudis gal jo eiti be
intelektual vadovavimo ?

Iš tikr j Maironis tik kviet liaud-
d pabusti iš tautinio miego, iš ru-
siškosios kobros žvilgsnio sukeldo le-
targo. Ir Bit kalba apie tautos veik-
kus didvyrius, kurie šviet pavyz-
džiu liaudžiai.

D l to ir teigimas, kad Maironio
"Jaunimo giesm j" išreikšta liaudies
masi išsivadujamojo jud jimo dva-
sia, neatitinka tiesos, nes "broliai",

kuriuos poetas kreipiasi, yra ne
liaudis, bet jos vadai — intelligen-
tija. B t tuš ia kalba sakyti, kad
liaudies mas pati eit , lyg kokio
nematomo angelo vedama, jai norimu
keliu. Jeigu program ir taktik
"vykd buržuazin (tegul ir smulkia-
buržuazin) inteligentija" (p. 151),
tai kokius reikalavimus k l "liaudies
išsivadujamasis jud jimas"?
Kokie ia gali b ti "nacionalinio ju-
d jimo" prieštaravimai ?

Atrodo, lyg ne poetas kviet liau-

d "išsivadujam kov ", bet tos
liaudies "kovos pulsavimai" (p. 152)
buvo akstinas Maironio k rybai. Iš
kur liaudis gal jo t "pulsavim "
pajusti? Juk pats Maironis stov jo
"klerikalin s buržuazijos" pozicijose.
ia tik aišk ja noras taut skaldy-
ti, j statyti "klasini s" kovos are-
n .

Kartu su "Pavasario balsais" iš-
leistas libretas "Kame išganymas"
d l socialini klausim sprendimo
krišk ioniškos pasaul ži ros šviesoj
jau iš anksto susilauk autor s
smerkimo. Bet jeigu šis veikalas b -
t buv s ir itin meniškai sukurtas,
jis d l savo ideologinio pob džio ne-
b t susilauk s teigiamesnio auto-
r s vertinimo. Juk jame keliama
Bažny ios socialin doktrina prieš
socializm (komunizm), jos nusi-
statymas prieš revoliucij , smurt , o
Maironis ne už "kardo" keli spr s-
ti socialin m problemom. Jeigu Mai-
ronis už krišk ionyb s teisi gyni-
m (eil. "Roma"), tai jau jis, pagal
autor , prieš "nacionalinio išsivada-
vimo jud jim ".

4

Iš ankstesni j Maironio poem
"Tarp skausm garb " susilauk
itin pla ios autor s analiz s. Daug
d mesio skirta St. Matulai io recen-
zijai "Varpe", kur poema buvo pa-
smerkta ne tiek d l meninio lygio,
kiek d l pasaul ži rin s koncepcijos.
Šalia Maironio "kult riškai naciona-
linio" jud jimo keliama ir "kita srov-
v ". Ta iau apie savarankiškos, ne-
priklausomos Lietuvos siekim ir ši
srov nieko nekalba.

ia eina kalba apie skirting Lie-
tuvos išsivadavimo samprat . Mairo-
nui pirmiausia r p jo tautos laisv .
Nesvarbu, ar paverg jas laikosi vie-
nokios ar kitokios politin s doktri-
nos. Tik duokit, meldžiamieji, tautai
laisv pa iai pasirinkti savo vidaus
santvarkai.

Bet jeigu Maironis "savo poemos
id jin s koncepcijos atžvilgiu atsto-
vavo liberalinei buržuazijai, o ne
liaudies masi interesams" (p. 217),
kas pasakys, kokie buvo liaudies in-
teresai? Juk kalbame apie vis tau-

t, o ne vien liaud ar proletaria-
t. Dejuojama, kad Maironio kelias
"ne revoliucinis kelias" (p. 218). Lie-
tuvi tautai su 85 proc. katalik
nebuvo pakeliui su svetimu, rusišku
socializmu (komunizmu). Matom
šiandien pat, kaip vyksta socializmo
(komunizmo) gyvandinimas kitose
katalikiškose šalyse: geruoju ar
prievarta?

Apgailestaudama, kad poemų iš-
reikšti "klerikaliniai" Maironio ideo-
logijos momentai, autor kartu guo-
džiasi, kad ji "atspind jo ir t di-
džiul nepasitenkinim carizmu, t
šviesesn s ateities ilges, kuriuo gy-
veno liaudis" (p. 250). Atrodyt, kad
liaudis, išsivadudama iš carizmo,
siek tik socialin s pad ties page-
rinimo. Lyg, kas j valdys toliau,
jai n po galva.

Tuo norima tik teigti, kad Mai-
ronis buvo "klerikalinis" poetas -
patriotas, kuriam liaudies socialin
pad tis ner p jo — ja pasir pins ki-
ti.

Atskirus Maironio eil raš ius ver-
tindama, daro ir dr si ir vienaša-
lišk teigim, pav., kad eil raštis
"Kur b ga Šešup " liaudies dainuo-
jamas kaip daina, nors žinome, kad
jis giedamas ir kaip religinis him-
nas. Arba kad eil raštis "Senatv "
rašytas apie t epoch, "kai Lie-
tuvos visuomenin gyvenim iš jo
proletariatas kaip j ga" (p. 321).

5

1906-1932 met Maironio k rybos
laikotarpiui skirta bemaž tiek pat
vietos, kiek ir "Pavasario balsams".
Naujoji "Jaunosios Lietuvos" poema
autorei nepriimtina d l to, kad ji
kelia tautin s vienyb s ideal, o tai
reiškia "atsisakym nuo klasi ir
partij kovos" (p. 359). "Dirban i-
j mas s" turin ios atsisakyti kovos
d l savo klasini interes, lyg jos
jau nuo seniausi laik b t kovo-
jusios už t sistem, kuria "džiau-
giasi" šiandien.

Ir ia rasi dr sesni autor s spren-
dim, nagrin jant poemos eig. Sa-
kysim, Maironio minimi "kareiviai ki-
ti" (gretinami su "kitais darbinin-
kais") autorei mena marksizmo bei

socializmo atstovus, kurie "bangomis
eina, kaip up plati" (p. 361). Bet
iš tikr j, kokiomis "bangomis" jie
jo kad ir po 1905 met revoliuci-
jos?

Kitas Maironio ano meto k rinyš
"Raseini Magd " dar daugiau kriti-
kos susilaukia. Tiesa, poetas palai-
komas, kai jis kovoja d l "naciona-
lin s" savigarbos, kai jis ragina ne-
išsizad ti "nacionalin s" (liaudin s)
kult ros. Bet kai paaišk ja, kad sve-
timos id jos sklinda iš socializmo bei
marksizmo lagerio, tada jau prasi-
deda kita byla. Tada jau poema -
gauna "aiškiai skambant reakcin
atspalv". Kaip gali b ti revoliuci-
n s id jos svetimos lietuvi tautai?
D l šios "reakcin s minties" auto-
rei ir visa poema "silpna, nors m s
ankstesnieji literat ros kritikai
ši Maironio poem laik, berods, pa-
vyzdgingiausia. Dabar d l politinio po-
ži rio ji "nuvainikuota". Autor s duo-
damas atsakymas d l revoliucijos
("negin ijamai vykusio fakto") lie-
ia tik vad. "Didžj T vyn " —
kada gi pati Lietuva vykd socialis-
tin (komunistin) revoliucij ?

Kiek palankiau vertinami Mairo-
nio "M s vargai". Suprantama, ko-
d l. Ten nekeliami socializmo bei
marksizmo klausimai. Nors ankstes-
nieji m s kritikai d l poemos ver-
tingumo buvo sant resni, ypa d l
kronikinio jos pob džio. Bet ir au-
torei ši poema greit netenka "poe-
tin s gyvyb s", kai tik joj imama
kalb ti apie pastangas "sukurti ne-
priklusom valstyb " (p. 382).

Pagaliau ir Maironio dramaturgi-
joj randama perdaug "buržuazinio"
elemento ("K stu io mirtis"), per-
daug klasi kovos stabdymo ("Vy-
tautas karalius"). Taipgi ir saty-
ros priimtinesn s tos, kurios labiau
pliekia tautie i ydas, kaip "buržu-
azin išsigimim ".

Bet reikt griežtai atmesti auto-
r s teigim, kad "Maironio renesan-
sas" tai tik "Taryb Lietuvos" nuo-
pelnas (p. 483) ir kad tik "demo-
kratin kritika" iš esm s teisingai
vertino Maironio k ryb (p. 488).

A. Rimtenis

VERŽIMASIS KOEGZISTENCIJA

Su privilegijom ir be j

Lietuvi visuomen jau buvo pa-informuota apie Soviet S jungos planus Lietuvos okupacijos teisinimui keliams paruošti. T veikl koordinuoti pavesta Soviet S jungos Washingtone ambasados "antrajam sekretoriui", ištikimiausiam rus komunist politikos Lietuvoje tarnui Edmundui Juškiui (" Laisv " 1969 m. Nr. 46/83, p. 66). tuos pa ius planus jeina Chicagoje komunist suorganizuota "Lietuvos draug " grup ir visa Maskvos stumiama "kult rinio bendradarbiavimo" ofenzyva.

"Lietuvos draug " pirmininkas Vytautas Judzentav ius 1969 met ruden i lank si pavergtoje Lietuvoje. Okupacin s valdžios pareig nai senuosius lietuvius komunistus užsienyje laiko "mirusiomis d šiomis" ir vis d mes yra sutelk iš laisv s kovos išvesti jaunesni j lietuvi iš-eivijos kart , ta iau V. Judzentav iaus atvykimui skyr didel d mes , tarsi oficialiam atstovui.

Jau Maskvoje jis buvo nugabentas pas Soviet S jungos "tautybi tarybos pirminink " Just Paleck , o Vilniaus aerodrome j sutiko "kult -ros ministras" Lionginas Šlepetys, "užsienio reikal ministro pavaduotojas" V. Zenkevi ius ir Vladas Karvelis su visu "kult rini ryši su užsienio lietuviais komiteto" štabu. Pasitarimuose su V. Judzentav iumi dalyvavo ir kiti Amerikos lietuvi ekspertai: A. Laurin iukas, L. Kapo ius, V. Kazakevi ius, V. Pe i ra, iš Amerikos atvyk s "Vilnies" redaktorius S. J. Jokubka ir kt.

Jud jimo laisve pavergtoje Lietuvoje naudojosi ir kai kurie kiti 1969 met vasaros turistai: S. J. Jokubka, Ieva Mizarien , Gimbutien , Narkeli nait , Karosien , V žiai, Avižieniai ir kt.

Bolševikai propagandos pasidar ir iš neprivilegijuot lankytoj , ypa iš dr. A. Salio, kuris Lietuvoje du m nesius rinko medžiag lituanistiniam darbui. Praktiškai buvo uždarytas Vilniuje, tarsi nam arešte. Skait por nekalt paskait studentams ir visuomenei. Vis laik laik si labai baimingai, apsuptas oficiali "glob j ". Padar nereikalingus pareiškimus spaudai.

Panaši rol suvaidino kapelmeisteris Bronius Jonušas ir režisoriai Juozas Kaributas.

1969 met vasar iš ia okupuot Lietuv turistai daugiausia vyko lankyti savo artim j . Lietuv i turist tarpe nepasitaik n vieno, kaip jaunas latvis Lazda ar du Amerikos estai studentai, kurie, nuvyk savo kraštus, suignoravo okupanto vest "tvark ir drausm ", buvo areštuoti ir iš Soviet S jungos iš-tremti. M siškiai bendradarbiautojai ten laikosi labai drausmingai, o dr - s ir karingum rodo ia prieš savo veiksnius, kurie lietuvišk iševij - sp ja saugotis priešo pinkli ir be-atodairiškumu nepadaryti nepataisomos žalos pa iai laisv s kovai. Visa j dr sa Vilniuje užsibaigia V. Kazakevi iaus aplankymu pad koti už okupanto "malones".

Vykstan i Lietuvon ir gr žtan i iš ten turist sekimas ir tikrinimas soviet muitin se labai sustipr jo, ypa vasaros gal . Vilniuje kontrol griežtesn negu Maskvoje ar Leningrade. Vilniuje, kaip ir pa ioje Rusijoje, slaptosios policijos agentai muitinink uniformose kalba tik rusiškai. Lietuviškai susikalb ti "tarybin s Lietuvios sostin s" muitin je negalima.

"Tarybiniai pilie iai" užsienyje

Be gerai paruoštos kolektyvin s grup s 1969 met pradžioje (" Laisv v " 1969 m, Nr 45/82, p. 72) pavie-

ni lankytoj iš pavergtos Lietuvos vis . vasar netr ko. Vieni ramiai, antri labai agresyviai aiškino išei- viams apie Lietuvos ekonomin ger- b v , švietimo kilim , jaunimo pa- triotizm ir vis kviet atvykti Lietuv ir visa tai pamatyti savo akimis. Tok kvietim padar ir pats Justas Paleckis buvusiam ALT- bos pirmininkui Antanui Rudžiui su žmona, kai jie susitiko Indijoje.

Iš žinomesni okupacin s valdžios pasi st "apaštai " iš anapus pam- in tini: rašytojas J. Dovydaitis, iš- niekintoje Vilniaus katedroje kur- tos paveiksl galerijos ved jas V. Pe i ra, Aušros Vart vikaras kun. S. Lidys, film režisorius V. Žalake- vius, "Tiesos" vicedirektoriaus žmona Šniukštien , gausyb vairi specialist — daktar ir profesori , kurie lašino ir varvino "kult riniu bendradarbiavimo" nuodus id jiškai ir tautiškai pasimetusios jaunesnio- sios generacijos galvas.

Atvykusieji pasiskubindavo pade- juoti, kad kelionei išleid keleri me- t sutaup s, nors laisvajame pasau- lyje tikrai buvo žinoma, kad t "kult rinink " kelioni išlaidas ap- moka okupacin valdžia. Pagaliau tai Indijoje patvirtino ir Justo Pa- leckio žmona Antanui ir Marijai Ru- džiams.

Stalino dukt Svetlana Allilujeva pasikalb jime su "The Christian Science Monitor" korespondentu apie soviet keliautojus užsien pasi- sako taip: Laisvai keliauti užsie- n "negalima. Soviet vyriausyb to nenori. Eilinis rusas pats ia atvyk- ti negali. Jei jam leidžiama iške- liauti, tai jo kelion yra suorgani- zuota".

Raportai žodžiu ir raštu

Visi gr žtantieji iš laisvojo pasau- lio okupuotos Lietuvos lietuviai yra apklausin jami. Pirmiausia Maskvoje, o paskui Vilniuje. Tardymo proced - ra vienoda. Pradžioje gr žtantysis pats pasakoja apie lankytas vietas, sutiktus žmones, tur tus pasikalb j- mus, pasteb tus sovietams naudin- gas reiškinius. Paskui apklausin to-

jas sustoja prie kai kuri užsienio lietuvi pavardži ir apie tuos žmo- nes klausin ja ilgai ir detaliai. So- vietiai ia siun ia turistus ne tik ste- b ti žmones ir numatytas aukas lai- m ti okupacin s politikos naudai, bet taip pat registruoti mokslo ir tech- nikos pažang , kuri gal t pasi- savinti ir skelbti kaip savo atra- dim .

Atidav s ataskait žodžiu, sovie- tinis turistas turi vis savo patirt užsienyje surašyti ir raport teikti "kult rini ryši su užsienio lie- tuviais komitetui". Tie, kurie buvo išvyk su specialia misija, raport raštu paruošia kaip tarnybin pa- reig . Gi kurie užsieniuose lank si savo pastangomis, nuo raporto raštu dažniausia kratosi. Daugeliui yra ži- noma paslaptis, kad jei kas jau kar- t raštu raport teikia, tas tampa užsienio lietuviams sekti tinklo da- limi. "Kult rini ryši su užsienio lietuviiais komitetas" — soviet žvalgybos filiale — tokio jau nebe- paleidžia, ir laikas nuo laiko jam pveda atlikti tam tikrus uždavi- nius.

Ta iau pagrindin pasitarnavim soviet žvalgybai užsienio lietuvius išaiškinti atlieka j surasti talki- ninkai pa ios išeivijos tarpe. Kon- taktus su soviet žvalgyba jie pa- laiko per ia atvykstan ius "kult ri- nius bendradarbiautojus" ir asmeni-škai patys dažnokai atsilankydami pa- vergtoje Lietuvoje. Yra pilnai nu- statyta, kad apie kai kuriuos užsie- nio lietuvius soviet žvalgyba aplkau- sin ja beveik kiekvien iš užsienio gr žus "tarybin piliet".

Kult rin s virv s laisvei smaugti

Soviet politikos didysis siekis — Lenino gimimo šimt sias metines apvainikuoti Pabaltijo valstybi oku- pacijos teisinimu. Tam siekiui sker- sai kelio stovi paj gi balt išeivija. Su ja demokratišk krašt vyriau- syb s skaitosi. Tad reikia koku nors b du fiziškam smurtui nepasiekiam opozicij sunaikinti. Maskva tad balt išeivij met tautos meil s ir tautin s kult ros pakul kult rin ms

virvms vyti, kuriomis ji pasiryžusi galutinai užveržti teisinį Pabaltijo kraštą gyvybei palaikančią arteriją. "Kultūrinio bendradarbiavimo" crescendo, rodos, turėtų prikelti dvasiškai aklius ir kurčius. Bet taip nėra. Atskirai asmenys ir grupės šokosi remti sovietų politiką, organizuodami sovietiškas liaudies meno parodas, rengdami okupanto misijoms vykdančių solistų koncertus, leidamiesi kitokios sovietų politikai tar naujant "kultūrinio bendradarbiavimo".

Sovietai jau pasiūlė paramą vienuolių pranciškon vadovybei JAV-se veikusiai šv. Antano gimnazijai; netrukus, reikia laukti, panašius pasiūlymus gali ateiti lituanistinėms mokykloms, ansambliams, chorams, operoms, mokslininkams. Nereikėtų nustepti, kad ir Lietuvių Bendruomenei, jei tik ji bus izoliuota arba pati izoliuosis nuo laisvinimo kovos. VLIK-as, ALT-ba, Rezoliucijoms Remti Komitetas, BATUN-as ir Lietuvos Laisvės Komitetas tokių pasiūlymų tikrai nesulauks. Nesulauks ir diplomatinė Lietuvos tarnyba. Maskva viską gali daryti, kad mus suskaldytų, tik vieno dalyko nedarys — neparems kovos už Lietuvos laisvę.

Sovietų politikos ir mūsų siškių, kurių žmonių naivumo kontekste reikia vertinti ir 1969 metų rudens organizuotus sovietų dainininko Eduardo Kaniavos ir jo žmonos Barboros koncertus. Bostone, Washingtone ir New York'e koncertai nepasisekė, nes tos bendruomenės daugumoje išlaikė tautiškumą moningumą. Chicagoje koncertą lapkričio 9 d. susirinko 600-800 žmonių, kurių trečdalis sudarė "Vilnius" tipo "pažangieji". Iš naujosios imigracijos "pažangiesiems" labiausiai solidarizavo gydytojai, muzikai ir dainininkai. Nors Barbora Kaniavienė lietuvius partizanus vadino "Lietuvos miškų šunimis", jos vyrui akomponuoti ryžosi pianistas Manigirdas Motekaitis. Jis lydėjo Kaniavą ir New York'e. Dolerio joga begalinė.

Kaniavos koncertas Chicagoje ofi-

cialiai organizavo šie "bendradarbiautojai": Ar. Bielnas, D. Bielskus, R. Dirvonis, V. Germantas, D. Korzonienė, R. Kviklytė, L. Mocknas, dr. T. Remeikis, A. Valaitytė, V. Vepštas, L. Vėžienė ir G. Vėžys. Tai daugiausia skautai ir santariei-šviesieji veikėjai. Užkulisuose veikė keli didesni tautiški, kuriems išieiti scenos dar nenaudinga. Pakvietimus oficialiai platino "Marginiai", neoficialiai — dar pora staigiai pavieniai "bendradarbiautojai".

Lietuviškoji Chicago spauda ir radijo valandais vis dar puikūs susiorientavimui ir koncerto nereklamavo, nors ir buvo bandyta papirkti Judo grašius. Tik "Barus šeimos" radijo vedėjas Daukas vis, kaip ir Noreikos atveju, susigundė pinigais.

Žvilgsnis atvirom akim

Kad "kultūrinis bendradarbiavimas" yra svarbus Sovietų Sąjungos politikos komponentas, išvada galima padaryti iš to, kad praėjusi vasarą Maskva sukvieta "kultūriniai ryšiai su tautiškiems užsienyje" komitetams ir instruktavimui juos dėl 1970 metų veiklos. Taip pat ten buvo išdalintas "kultūriniam bendradarbiautojams" užsienyje skirtas "kreipimasis", kuriame tarp kitko sakoma:

"Jūs nešate nemažą indelį vystant kultūrinius ryšius su Tarybų Sąjunga, plečiant savitarpio supratimą ir bendradarbiavimą tarp tarybinio žmonių ir tautų kraštų, kuriuose gyvena mūsų tautiški. Jūs veikla padeda sklisti tiesiai apie Tarybų Sąjungą, apie kvadrantą tarybinis liaudies darbas, jos kovos už taiką ir pasaulio tautų draugystę". Tas "kreipimasis" "kultūrinis bendradarbiavimas" vadina "Tarybų Sąjungos biulienis"! ir kviečia "dar labiau sutelkti savo jėgas, savo veiklą padaryti dar šakotesnį ir stipresnį..." "Kultūrinio bendradarbiavimo" kvėpavimą "Gimtasis Kraštas" 1969 metų rugpjūčio 28 d. numeris "kreipimasis" palydi tokiu komentaru:

"Kreipimosi mintys ger, kilni id j s klomis sklinda per visus kontinentus, žad damos gražius draugyst s, kult ros, humanizmo vaisius".

Kanadišk "Nepriklausoma Lietuva", redaguojama dr. Henriko Nagio, "bendradarbiautoj" entuziazm v sina tokiomis vedamojo mintimis:

"Nesakome, kad kiekviena daina, tokiu b du, tampa propagandin , bet iš kitos pus s negalima sakyti, kad tokie koncertai atliekami be sovietini pareig n bei institucij žinios. Kitaip tvirtinti — b t naivu.

Verta taip pat kategoriškai pa-br žti, kad tarp meninink išėivijoje ir sovetin s Lietuvos valdytoj jokia kult rinio bendradarbiavimo n - r a . Jokiam m s menininkui nebuvo leista laisvai koncertuoti Lietuvoje. Nei vienam išėivijos lietuviui rašytojui (nekomunistui) nebuvo leista nuvykti Lietuvon ir laisvai skai-tyti savo k ryb . Nei vieno laisvo rašytoj lietuviška knyga, išleista iš-ėivijoje, dar n ra pardavin jama pavergtos Lietuvos knygynuose ...

Visa tai tur t sid m ti karštes-nieji koncert organizatoriai. Visa tai tur t gerai apgalvoti tie, kurie jau tariasi mat atkeltus vartus platesn bendravim su Lietuvos tarpininkais" ("Nepriklausoma Lietuva", 1969 m. lapkri io 26 d.).

Laisv s kovotojas ir enkavedistas

Didieji entuziastai bendradarbiavi-m iš kult ros jau ima prat sti ir politik .

"Vienyb " (kuriai "komunizmas n ra koks velniškas apuokas ... bet tauri žmoni lygyb s ilgesio išraiška" ir kuriai "Maskva Lietuv turi toki pat teis , kaip Washingtonas Puerto Rico") 1969 m. rugpi io 29 d. numeryje paskelb kelet nuotrauk , rodan i , "kaip linksminasi Long Island lietuviai gegužin je pas Antanai ius". O linksminasi šauniai: stalai apkrauti valgiais ir g rimais, o prie stal matosi sid m tin veid : "Moscow News" ko-

respondentas prie Jungtini Taut ir Komunist Partijos padalinio pavergtoje Lietuvoje centro komiteto propagandos skyriaus ved jo pava-duotojas Albertas Laurin iukas, jo žmona Izolda, "tautišku kostiumu apsirengusi" (koks patriotizmas!) Nel Anglien , vienybinink Pran Lapien , Laisv s Kovotoj S jungos atstovas VLIK-e Vaclovas Alksninis ir daugiau kit žmoni . Gegužin je dalyvavo ir Soviet S jungos Washingtone "antrasis sekretorius" Edmundas Juškys, kuris ta iau foto objektyvo veng . Ypa reikšminga viena nuotrauka: septyni žmon s susikabin rankomis — centre laisv s kovotojas, kur sarkastišku žvilgsniu stebi enkavedistas. "Vienyb " t grup pavadino "vairi paži r lietuvi " susitikimas. Yra davini , kad draugiškas susikabinimas rankomis vyko alkoholio takoje. Kriminaliniame nusikaltime tai b t lengvinanti aplinkyb , ta iau rezis-tencin kova toki lengvat nežino.

Soviet agento ir VLIK-o nario draugiško bendravimo pasigarsini-mas Lietuvos laisvei neištikimoje spaudoje iššauk reakcijas vyriausiam laisv s kovai vadovujan iame organe. VLIK-o Taryba t reikal svarst 1969 met rugs jo 26 d. ir spalio 1 d. pos džiuose. Klausim k l krikš ioni darbinink atstovas V. Vaitiek nas, pradžioje blokavo A. Budreckis (vilnietis). Po ilg ir karšt debat visi atstovai sutar , kad toks elgesys kompromituoja VLIK- , ta iau nesutar d l vienos papeikimo formul s. Buvo balsuota už dvi. Už J. Aud no formuluo t ir VLIK-o pirmininko karštai remiam pasi lym pasisak Šk rys (DF), Pažem nas (vienybininkai), Sperauskas (tautininkai), Vaitiek nas (krikš . darbininkai), Vali nas (kinink S junga), Banelis (kinink Partija), Radzivanas (LFB); Bieliuko - Pakalkos formul r m Alksninis (Laisv s Kovotoj S junga), Bieliukas (Rezistencin Santarv , Pakalka (soc. demokratai), Virbickas (LAS), Vilgalys (mažlietuviai), Dulevi ius (valst. liaudi-

ninkai), Jasaitis (krkš. demokratai), iži nas (vilnie iai). Tuo b du pilnesn ir logiškesn Aud no formul vienu balsu pralaim jo. Charakteringa, kad valstie i liaudinink atstovas VLIK-o Taryboje ne par m savos grup s žmogaus (Aud no) si lymo. VLIK-e juokaujama, kad kai kuriems atstovams tik viena smegen pus beveikianti. Geras pavyzdys gal t b ti ir J. Pakalka, r m s rezolucij prieš sovietinius koncertus, bet pats pasisteng s Kaniavos koncerte dalyvauti.

Ne pats susitikimo faktas tur b t iškl debatus VLIK-e. Bet V. Alksninio nesupratimas (net ir po vykio), kad susitikimas **tokiose s lygose** ir su **tokio rango** Lietuvos okupanto tarnais ir reklamavimasis "Vienyb je" reiškia laisv s kovcs nuosmuk , net gi prileidus, kad pasikalb jimuose VLIK-o narys ir b t gyn s Lietuvos nepriklausomyb s reikal . Ar VLIK-o žmon s liaudžiai duoda vienus nurodymus, o patys laikosi kit ?

Kitokio bendravimo pavyzdžiu reika laikyti inž. Antano Rudžio susitikim su Justu Paleckiu Indijoje. Tai nebuvo "vairi paži r lietuvi " prie vodkos butelio susitikimas, bet privataus pob džio diskusijos su ofi-

cialiai aukštoje pozicijoje esan iu Lietuvos laisv s priešu. Ir pasikalb jimas, kiek j atskleid A. Rudis, tam tikra prasme mums buvo naudingas.

Išsilaikysime 100 met

Pra jusi V lini vakar Vilniaus Ras ir kit miest kapin se žib jo t kstan iai žvakeli ir jas degliojo šimtai jaun žmoni . Ir žmoni , ir žvakeli šiose V lin se buvo žymiai daugiau negu kitais metais. Lietuvos jaunimas žino, k reiškia žvakel s V lini nakt kapin se. Jos apšvie ia j ir m s laisv s viltis "Mes išsilaikysime šimt met ", vienoje Vilniaus kavin je užsienio lietuviui pasak studentas. "Ar išsilaikysite j s? Ar j s jau nepradedate pamiršti, kod l pasitrauk te iš Lietuvos?"

"Kult rinis bendradarbiavimas" — tai Maskvos keliamas v jas žvakeli šviesai užgesinti.

J. Žiogralnis

Redakcijos pastaba. V. Alksninis yra jau iškeliav s amžinyb n, šis straipsnis buvo paruostas dar prieš jo mirt .

POLITINIS KONCERTAS

Senieji "laisvie iai" ir "vilnie iai" iš Los Angeles, Riverside, Yucaipa, Long Beach ir net San Francisco, atvyk soviet solisto Vaclovo Daunoro koncert 1970 met balandžio m n. 4 d. Los Angeles mieste, pasijuto nebe vieni. K amžius padar , apretindamas j gretas, modernieji "Arkanzaso traperiai" j gard prigaud nauj ir gana gudri jaunesn s kartos lietuvi , ko jie patys nepaj g išsiauginti, šiame susiartinime jau patogiai jaut si net buvusio Lietuvos ministerio pirmininko generolo erniaus ir buv. prezidento Griniaus s n s. Ir du kunig liai. t gard jie at jo savu noru ir jaut si

atlik didesn žygdarb negu popiežius ar j t vai kok kada nors buvo padar .

Je kas prieš kelerius metus tok susiartinim b t pasi l s, rezistentas Bronys Raila keliolikoj "akimirk " tok b t paskelb s išdaviku ar, pagal nauj soviet taktik , žmogum su suskyst jusiais smegenimis. Šiuokart jis pats giliai pasin r organizacin pogrind , talkinamas giminit s iš Topangos archeolog s Marijos Gimbutien s, kuri skaut vardu si l ne žalvario ar dievuk , bet sovietiško masalo. Atrodo, kad Antanui Venclovai teks perrašyti tarybin prisiminim kny g ir paliudyti,

kad Raila niekad iš Trejo Pronto nebuvo per j s tautinink žvalgyb , ir niekad nevog s Maironio saldaini . Sovietai m gsta žmoni biografijas perrašinti .

Dal užsienio lietuvi traperiams pasisek painioti vikriai ir beveik neatšaukiamai . Prad ta nuo siuntini , bet ia kito kelio nebuvo . Reik jo gelb ti saviškius . Toliau prasid jo nekaltos kelion s, Inturisto beveik nekludomos ir pavieniai bei grupiniai atsilankymai iš ten, drg . Antano Snie kaus laiminami .

Paskui toks lietuvis kaip Valaitis iš "Vienyb s" "Arkanzaso traperi " irgi buvo pagautas, nors pats per Balf beveik kiekvien pab gl nuo rusiško komunizmo yra krov s savo r pes i ir sielos dal .

Kai Dalia Bylaitien ir dvi Kviklyt s (viena Chicagoje, kita Californijoje) prad jo organizuoti tarybinius koncertus, "traperi " garduose paž stam veid staiga žymiai paaugo . Tos pa ios bendradarbiautojos politin koncert atgabeno ir Los Angeles . m švilpti "traperi " vikriai laidomi lasso .

Tuo pa iu metu kai tamsoje pasil p s koncertui rengti komitetas ekspozavo skautus akademikus bilietams platinti, Kult rini ryši su užsienio lietuviais Los Angeles atstovyb siuntini jo kvietimus dalyvauti Vlaclovo Daunoro koncerte ir tuo paminti Lenino šimtmet ir "Lietuvos sijungimo Soviet S jung 30-met " . Railai nepasisekus rampos švie s sivilioti pianist s Raimondos Apeikyt s, nors buvo riterišškai pasižad j s apginti j nuo bet koki galim užsipuolim spaudoje, iš Seattle (Wash.) atgabenamas Chicagos lietuvi operos dirigentas Aleksandras Kuri nas . Negail ta auk , kad tik pasisekimas b t garantuotas . Ir tai kur nepaj gta sivilioti narv vien masalu, patepta doleriniu tepalu, ko Davy Crockett niekad nebuvo išmoks . Maestruvi vis tas pats, ar doleris ateina iš Chicagos aukotojo, ar iš Los Angeles "traperio" aukos .

Kaip solistui ir akompaniatoriui užmok ta, honorarais ar dienpinigiais

(kad b t apeita valstybini mokesi reikalai), ne tiek svarbu . Daug svarbiau "traperi " paleistas gandas, kad koncerto pelnas tekis s lituanistinei mokyklai ar skaut stovyklai . pinigus pageidavim pareišk s net ir Balfas . Iš tikro prisigyventa Vinco Kudirkos laikai . Ne priepuolamai Bron Rail ir "Draugas " su Vincu Kudirka palygino . Tik neaišku, kuriem tipams naujieji lietuvišk tilt remontuotojai artimesni: kopiejkoliubovams, nik emnicksiams, merzacevams ar kruglodurovams ? Los Angeles pla iai kalbama, kad finansini politinio koncerto problem spr sti iš rus ambasados Washingtono buv s atvyk s pats "antrasis sekretorius" Edmundas Juškys .

Los Angeles lietuviai ta iau soviet politikai, papuoštai meno masalu, pasipriešino . Tautininkai padar nutarim koncert boikotuoti . Ateitininkai sendraugiai savo susirinkime nutarimo nedar , nors pirmininkas Jonas Motiej nas karštai tikini jo, kad jo dukrel , Bostone išklausiui tarybinio dainininko koncerto, iškart lietuvyb atvirtus , lyg Kudirka, perskait s "Aušros" pirm numer . Skautai savo susi jime beveik susipeš . Skaut stovyklavietei kurti komiteto pirmininkas Algirdas Avizienis tvirtai pasisak už koncert . koncertui rengti komitet ne ein s vien iš baim s, kad nesumaž t žmoni parama . Kiti skaut t vai m reikšti baim , kad iš vilkiuk ir paukšty i neišvirst pionieriai, nes skautai akademikai jau seniai savo stovyklas pasikvie ia su pranešimais (žinoma, "nepolitiniiais") komunistus, atvykusius iš pavergtos Lietuvos . Po koncerto prasid jo skund rašymai ir paraš rinkimai, kad iš skaut vadovyb s b t pašalinti kai kurie asmenys .

ALT-bos skyrius tuo reikalu sukviet susirinkim . Jame Alto, Bendruomen s ir Vliko atstovyb s vardu vienbalsiai (nes J. Motiej nas, atstovav s Balf , prieš tai demonstratyviai iš susirinkimo buvo iš j s) buvo priimtas atsišaukimas, kuriame nurodyti toki politini koncert tikslai:

LIETUVI BENDRUOMEN INFORMUOJA SVETIMUOSIUS

Padaryta gera pradžia

Svetim j informavimas Lietuvos bylos reikalu yra ir sudingas ir nepaprastai sunkus. Tai gal t paliudyti ALT-bos ir VLIK-o vadovyb s. Tikrumoje, tie veiksniai ir tur t b ti informacijos centrais! Iki šiol nei vienas nei kitas nieko konkretesnio šioje srityje nepadar . Tiesa, plan tuo klausimu min t veiksniai vadovyb se netr ko, bet tie planai ir liko planais.

T vakuum užpildyti m si JAV LB Centro Valdyba, vadovaujama Broniaus Nainio. 1969 met pabaigoje buvo sudaryta LB informacijos komisija (amerikie i tarpe jos vardas — **National News Service**). Ši komisija pažad jo JAV LB Centro Valdybai talkinti vienerius metus. Dabartin informacijos komisija savo darb baigia, nes jau turime naujai išrinkt LB Taryb , kuri, reikia manyti, netrukus sudarys LB

naujus centro organus. LB naujoji Centro Valdyba tur t t darb ir toliau t sti.

Informacijos komisij sudar šie lietuvai darbuotojai, tur nemaža partities svetim j informavimo darbe: kun. **A. J. Kontautas**, **T. Geien**, **A. Geys**, **P. Jasiukonis**, kun. **kleb. J. C. Jutkevi ius**, **R. Kezys**, kun. **K. Pugevi ius**, **L. Valiukas** ir **V. Volertas**. Trys iš j (kun. Kontautas, kun. Jutkevi ius ir kun. Pugevi ius) yra gim , aug ir aukšt j moksl baig Amerikoje, gi kiti — jaunosios ar vidurin s kartos ateiviai, baig aukšt j moksl JAV-se. Komisijai vadovavo L. Valiukas.

Informacijos komisija, prad dama savo darb , pažad jo padaryti ger pradži svetim j informavimo Lietuvos bylos reikalu srityje, šis vienetas savo duot žod išlaik , ir lietuviai gali džiaugtis komisijos darbo pasig r tinais rezultatais.

suskaldyti išėivijos lietuvai bendruomen , atskirti geros valios lietuvius nuo m s veiksniai ir migdyti Lietuvos nepriklausomyb s atgavimo viltis. Atsišaukimai pasiek visus Los Angeles ir apylinki lietuvius. "Naujien " korespondentas, kad ir suklysdamas kai kuriose detal se, labai taikliai pas dydamas sarkazmo druska, informavo skaitytojus. Prieš politin koncert vedamuoju pasisak "Lietuviai Amerikos Vakaruose". T vas Leonardas Andriekus, lietuvi parapijoje ved s metines rekolekcijas, Velyk ryt Prisiik limo miši pamoksle nurod , kur veda iš paviršiaus nekalantai atrod s kult rinis bendradarbiavimas. Lietuvai bendruomen tapo išjudinta, ir jos nariai pagal savo jausmus ir temperament m priešinti "traperi " užma ioms.

Virv s j rankose nebe taip vikriai besisuko. Organizatoriai lauk 450 auk , o sulauk tik 210. Keli žinomesni vardai, sl pdamiesi nuo galim piket , kartu su solistu jo pro užpakalines duris. Sal saugojo uniformuota policija ir reikalavo atidaryti kiekvien nešam paket l. Didesn pus auditorijos sudar senosios kartos "progresyvieji".

Dabartin bendradarbiavimo politik vaizdži išsireiškimu susumavo šv. Kazimiero parapijos klebonas prel. Jonas Ku ingis parapijos laikraš t lyje: "Anks iau komunistai ieškojo m s su šautuvu, dabar ateina su daina". Tik tikslai išliko tie patys: sunaikinti laisv j lietuvi ir amžiams teisinti Lietuvos pavergim .

Petras Pagirys

Komisijos darbai ir darbo metodai

Pagrindinis informacijos komisijos tikslas buvo išnešti kaip galima plačiau lietuvi ir Lietuvos bylos reikalams amerikiečių tarp jų surasti kiek galima daugiau Lietuvos laisvės reikalą klį ir gyn j.

Iš lietuvių šis darbas silyng virš 300 asmenų (paskutiniu metu!) — tai buvo LB ir kitų organizacijų darbuotojai. Komisija paruošė ir jiems pasiuntė daug ir vaizdus medžiagos. Tiems asmenims reikėjo tik medžiagą tik tinkamai panaudoti. Be to, komisija paruošė ir rašė magnetines juostas eilės radijo programoms (anglų kalboje). Lietuviai darbuotojai galėjo tas programas užsakyti ir bandyti "piršti" amerikiečių radijo stotims (ar programoms). Tai buvo komisijos darbo tik maža dalis.

Pati informacijos komisija kontaktavo šimtus krašto legislatorių ir kitų pareigūnų. Komisija taip pat kontaktavo krašto dienraščius, redaktorių ir laikraštinius. Visiems jiems buvo paruošta ir pasiųsta specialios medžiagos Lietuvos bylos reikalui. Nebuvo pamiršti ir radijo ir televizijos komentatoriai: jie buvo kontaktuoti ir aprūpinti komisijos paruošta medžiaga. Vien tik laišku, komisija parašė ir išsiuntė (kartu su atitinkama medžiaga) dešimtimis tiktan.

Pastangos ir darbo vaisiai

1970 metų pirmojo pusmečio laikotarpyje komisijos ir jos talkininkų pastangomis buvo išgauta eilė žanginių (vedamųjų) katalikų ir pasauliečių laikraščiuose (dienraščiuose ir savaitraščiuose). Eilės laikraštinių parašų specialius straipsnius Lietuvos bylos reikalui. Ne vieno iš tų laikraštinių straipsnių spausdinami eilėje (kartais net šimtuose) laikraščiuose. Amerikiečių žymiojo laikraštinio **David Lawrence** straipsnis Lietuvos bylos reikalui buvo atspausdintas šimtuose amerikiečių dienraščiuose. Šios Vasario 16-sios proga ir minint skaudžią 30-ties metų Lie-

tuvos okupacijos sukaktį, Lietuvos ir jos bylos reikalams žymiai plačiau nuskambėjo amerikiečių radijo ir televizijos programose ir pasklido amerikiečių spaudoje, negu kad bet kada praityje.

Kasmet Vasario 16-sios proga ir minint birželio mėnesio lietuvių vykius, JAV-ųjų Kongreso nariai (senatoriai ir kongresmanai) taria žodžius ar padaro pareiškimus, kurie traukiami **Congressional Record** (Kongreso stenogramas). Paskutini j keleri metai laikotarpyje legislatorių žodžiai ar pareiškimai buvo pasidarę labai blankūs, beveik nieko nesakę. Informacijos komisija pasuko vis reikalą lietuviams ir Lietuvai žymiai palankesne linkme. Pastangų rezultatai ir viena ir kita proga yra pasigarsinti. Iš maždaug 100 kalbų juri ar padariusi pareiškimus legislatorių Vasario 16-sios proga: 1. 41 legislatorių klaiden ir garbingą Lietuvos praeitį; 37 legislatorių ragino JAV-ųjų administraciją perkelti Lietuvos bylą Jungtines Tautas; 3. 10 legislatorių ištiesai traukė **Congressional Record** garsią rezoliuciją (**H. Con. Res. 416**); ir 4. 5 legislatorių ištiesai traukė **Congressional Record** JAV LB Valdybos memorandumą Lietuvos bylos reikalui. Birželio mėnesio vykių proga senatori ir kongresmanų žodžiai ar pareiškimai yra taip pat pasigarsinti. Iki birželio

(Nukelta 78 pusl.)

GERIAUSIA REZOLIUCIJA (žiūr. kitame puslapyje) — LB Santa Monica (Kalifornijoje!) apylinkės vadovybės pastangomis buvo išgauta iš Los Angeles apskrities (county) tarybos geriausia visame krašte rezoliucija Lietuvos bylos reikalui, ši rezoliucija nebuvo nukreipta tik lietuviams, o skirta JAV-ųjų vyriausybei, raginant ją kelti Lietuvos bylą Jungtines Tautose. Pažymėtina, kad Los Angeles apskritis (county) gyventojais yra didžiausias visame krašte, turintis 7,200,000.

COUNTY OF LOS ANGELES

LITHUANIAN STATE

719th Anniversary

Whereas, THIS YEAR MARKS THE 719TH ANNIVERSARY OF THE FORMATION OF THE LITHUANIAN STATE WHEN MINDAUGAS THE GREAT UNIFIED ALL LITHUANIAN PRINCIPALITIES INTO ONE KINGDOM IN 1251 AND THE 52ND ANNIVERSARY OF THE ESTABLISHMENT OF THE REPUBLIC OF LITHUANIA ON FEBRUARY 16, 1918 COMMEMORATED BY AMERICANS OF LITHUANIAN ORIGIN OR DESCENT AND THEIR FRIENDS IN ALL PARTS OF OUR GREAT NATION; AND

Whereas, THE COMMUNIST REGIME DID NOT COME TO POWER IN LITHUANIA, LATVIA AND ESTONIA BY LEGAL OR DEMOCRATIC PROCESS; AND

Whereas, THE SOVIET UNION TOOK OVER LITHUANIA, LATVIA AND ESTONIA BY FORCE OF ARMS; AND

Whereas, THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES MAINTAINS DIPLOMATIC RELATIONS WITH THE GOVERNMENTS OF THE FREE BALTIC REPUBLICS OF LITHUANIA, LATVIA AND ESTONIA AND CONSISTENTLY HAS REFUSED TO RECOGNIZE THEIR SEIZURE AND FORCED INCORPORATION INTO THE SOVIET UNION; AND

Whereas, THE COMMITTEE OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES, CREATED BY H. RES.346 OF THE EIGHTY-THIRD CONGRESS TO INVESTIGATE THE INCORPORATION OF THE BALTIC STATES INTO THE SOVIET UNION, FOUND THAT THE INCORPORATION OF LITHUANIA, LATVIA AND ESTONIA WAS CONTRARY TO ESTABLISHED PRINCIPLES OF INTERNATIONAL LAW; AND

Whereas, THE HOUSE OF REPRESENTATIVES AND THE UNITED STATES SENATE (OF THE 89TH CONGRESS) UNANIMOUSLY PASSED HOUSE CONCURRENT RESOLUTION 416 URGING THE PRESIDENT OF THE UNITED STATES TO DIRECT THE ATTENTION OF WORLD OPINION AT THE UNITED NATIONS AND AT OTHER APPROPRIATE INTERNATIONAL FORUMS BY SUCH MEANS AS HE DEEMS APPROPRIATE, TO THE DENIAL OF THE RIGHTS OF SELF-DETERMINATION FOR THE PEOPLES OF LITHUANIA, LATVIA AND ESTONIA AND TO BRING THE FORCE OF WORLD OPINION TO BEAR ON BEHALF OF THE RESTORATION OF THESE RIGHTS TO THE BALTIC PEOPLES;

Now, therefore, be it resolved, THAT THE BOARD OF SUPERVISORS OF THE COUNTY OF LOS ANGELES RESPECTFULLY URGES THE PRESIDENT OF THE UNITED STATES TO BRING THE QUESTION OF LIBERATION OF THE BALTIC STATES BEFORE THE UNITED NATIONS AND ASK THAT BODY TO REQUEST THE SOVIET UNION WITHDRAW ALL OF ITS TROOPS AND RELEASE ITS CONTROL OF LITHUANIA, LATVIA AND ESTONIA AND RETURN TO THEIR HOMES ALL BALTIC EXILES AND DEPORTEES FROM PRISON CAMPS IN THE SOVIET UNION; AND

Be it further resolved, THAT A COPY OF THIS RESOLUTION BE FORWARDED TO THE PRESIDENT OF THE UNITED STATES, SECRETARY OF STATE WILLIAM P. ROGERS, AND UNITED STATES AMBASSADOR TO THE UNITED NATIONS CHARLES W. YOST.

Frank E. Dels
CHAIRMAN OF THE BOARD AND SUPERVISOR 3rd DISTRICT

Frank E. Bonelli
SUPERVISOR 14th DISTRICT

Kenneth Hahn
SUPERVISOR 2nd DISTRICT

Burt D. Chase
SUPERVISOR 11th DISTRICT

Edward F. San
SUPERVISOR 5th DISTRICT

LIETUVI BENDRUOMEN

(Atkelta iš 76 pusi.)

m nesio 27 dienos (rašant šias eilutes) virš 40 legislatori tar ilgėsius ar trumpesnius žodžius ar padar savo pareiškimus, kurie buvo traukti **Congressional Record**. Dauguma j ragino JAV-vi vyriausyb kelti Lietuvos byl Jungtine se Tautose, 18 legislatori trauk ištisai **Congressional Record** garsi j rezoliucij (H. Don. Res. 416), 6 legislatoriai trauk ištisai **Congressional Record** informacijos komisijos paruošt informacin straipsn (essay) Lietuvos bylos reikalui. Iš **Congressional Record** nesimato beveik n ženklų apie veiksmi ar kit grupi "spaudim" legislatorių Washingtone Lietuvos bylos reikalui.

Lietuviai vertino komisijos darb

Informacijos komisija yra gavusi šimtus pad kos laiški iš pavieni lietuvi ar lietuvi organizacij vadovybi . Didieji ir objektyvieji lietuvi laikraščiai — "Draugas" ir "Darbininkas" — skyr po por žangini (vedam j) tam reikalui, pasidžiaugdami informacijos komisijos puikiai atliktu darbu svetim j informavimo Lietuvos bylos reikalui srityje.

Informacijos komisija susilauk ir neigiam žodži , bet tai buvo blogos valios žmoni padarinys. "Naujie nos" drabst ir vis tebedrabsto purvais Lietuv Bendoruomen . Informacijos komisija neišveng purv ir bernišk žodži iš "Naujien" . "Dirvos" bendradarb E. Cekien band "vertinti" LB informacij svetimie siems (ži r. "Dirv" , geguž s m n. 8 d. numer . Red.). Ji to negal jo padaryti, nes iš jos t° "informacio nio" straipsnio matyti, kad ji netur jo jokio supratimo apie LB informacijos komisijos atliekam darb . Jei ji tikrai nuoširdžiai b t nor - jusi tuo klausimu pasisakyti, gal - jo pasiinformuoti pas informacijos komisijos narius. To ji nepadar . Netur dama fakt , ji tame "informa-

ciniamė" straipsnyje klaidžioja šunkeliais. Anot jos, lietuviai gydytojai padar daugiau, negu kad informacijos komisija, nes jie paraš apie 500 laiški legislatoriams ir kitiems amerikie iams. Ir ji, ir dr. V. Paprockas, ir dr. B. Radzivanas gyvena toje pa ioje vietov je. Ji net nepasiinformavo pas dr. Paprock ir dr. Radzivan kaip jie t akcij praved . Dr. B. Radzivanas, Pasaulio lietuvi gydytoj s jungos centro valdybos sekretorius, rašo informacijos komisijai: "...Aš laiškus rašiau, o juos pasiraš pirm. dr. V. Paprockas. Pasinaudojom J s atsi sta medžiaga ..." Panašiai padar ir visa eil kit organizacij ir grupi , pasinaudodamos informacijos komisijos medžiaga. Ta pati "Dirvos" bendradarb tame pa iame straipsnyje kalba apie kažkok traukim kongreso recordus ("...gavo atsakymus, trauk kongreso rekordus..."). Po tokio jos teigimo, atrodo, kad ji turb t labai retai tepavaro **Congressional Record**. Jos minim "traukim" "kongreso rekordus" n su žiburium negalima rasti tame leidinyje (**Congressional Record**) Vasario 16-sios proga. Dar vienas kurjozas. Antanas Skirius, laikraštuko "Lietuviai Amerikos Vakaruose" leid jas ir redaktorius, šmeiž savo tame leidin lyje ir LB vadovyb ir informacijos komisij . Gal gale kreip si LB Centro Valdyb , prašydamas jam atsi sti informacijos komisijos paruoštos medžiagos. Mat, esant jam ALT-bos Los Angeles skyriaus pirmininku, tos medžiagos jam reik - jo, nes jis nieko nebuvo gav s nei iš ALT-bos centro, nei iš VLIK-o.

Pagirtinas LB užsimojimas

JAV LB Centro Valdyba, kuriai dar tebevadovauja Bronius Nainys, tikrai pagirtina už informacijos komisijos suformavim ir tos komisijos padaryt ger pradži . Reikia manyti ir tik ti, kad LB ir ateityje to darbo nesikratys, o j tik pl s.

Darbas yra nepaprastai svarbus ir kartu labai sunkus. Neseniai ALT-

LIETUVOS BYLA JUNGTIN SE TAUTOSE

JAV-BI VYRIAUSYB IŠKELS LIETUVOS BYL JUNGTIN SE TAUTOSE

“Tik Jungtin s Amerikos Valsty-
b s yra paj gios iškelti ir apginti
Lietuvos ir kit Pabaltijo krašt by-
l Jungtin se Tautose”, pareišk
neseniai **Francis W. Sargent**, Massa-
chusetts steito gubernatorius, si-
jungdamas Rezoliucijoms Remti
Komitet . Tame pa iame pareiškime
šis žymus ir takingas amerikietis
akcentavo, kad ypa pabaltie iai iš-
vystyt didžiul spaudim JAV-bi
vyriausyb imtis šio žygio. Anot gu-
bernatoriaus F. W. Sargent, jei Ame-
rikos vyrrusyb imsis šio darbo, ji
tikrai suras pakankamai pritarimo
kit laisvojo pasaulio krašt tarpe.
Rezoliucijoms Remti Komitetas, ku-
ris šiam žygiui vadovauja, yra su-

lauk s t kstan ius panaši pareiški-
m iš pa i takingiausi JAV-bi
politik ir valstybinink .

Lietuvos bylos reikalas juda tinkama linkme

Lietuvos bylos iš limo reikalui
Jungtin se Tautose yra didelis pri-
tarimas JAV-bi krašto dabartin je
administracijoje. Rezoliucijoms Rem-
ti Komitetas veda tuo reikalu nuo-
latin dialog su Amerikos vyriausyb
s pagrindiniais pareig nais. JAV-
bi vyriausyb tur jo ir turi t kstan
ius kit problem . Lietuvos by-
los klausimo pajudėjimas priklausys
nuo pa i lietuvi ir kit amerikie-

bos centro vadovyb buvo suruošusi
genocido parod Chicagoje, tur jo
žymi sve i . Rytojaus dien didy-
sis Chicagos dienraštis **Chicago Tri-
bune** n vienu žodžiu neužsimin
apie genocido parod . Dienraš io 6
puslapyje d ta mažta žinut , kuriai
duota ši antrašt : “HEW POSITION
OVERWHELMED FINCH: FORD”.
Ten cituojami Ford'o (kongresmano
Gerald Ford, vakariens pagrindinio
kalb tojo) pareiškimai apie pasi-
traukus kabineto nar **Robert Finch**,
kov Vietname ir kit. Žinut s vidu-
ryje šiuo sakiniu užsimenama apie
lietuvius: “...Ford commented pre-
ceding a dinner of the American
Lithuanian council where he was
the principal speaker ...” Tai — ir
viskas! Genocido parodos reng jai,
be abejo, m gins pasigirti **Walter
Thohan** parašytu straipsniu (“Reds'
World Goal Means Blood”), kuris
buvo d tas **Chicago Tribune** dien-
raštyje po poros dien po min tos
parodos atidarym (birželio 17 d.

numeryje). Be **Walter Trohan** n
vienu žodžiu neužsimenama apie geno-
cido parod , o akcentuoja garsi j
rezoliucij (**H. Con. Res. 416**). Altininkai b ga nuo šios rezoliucijos,
kaip velnias nuo kryžiaus. Atrodo,
kad ir šis straipsnis atsirado LB
informacijos komisijos pastangomis.

Tik pora fakt . Jie labai vaizdžiai
parodo kaip sunku gauti vietas Lie-
tuvos bylai amerikie i spaudoje.
Chicago juk yra lietuvi tvirtov .
(Pradedame abejoti! Red.). Altinin-
kai apie pusmet garsino lietuvi
spaudoje š vyk (genocido parodos
atidarym). Beveik n žodžio po to
vykio didžiojoje amerikie i spau-
doje.

Kod l ALT-bos vadovyb nepa-
kviet talkon LB informacijos komi-
sijos ?

LB informacijos komisijos prad -
tas darbas t stinas, pl stinas ir vi-
somis išgal mis remtinasi!

Dr. P. Dainius

REZOLIUCIJOMS REMTI KOMITETO VADOVYB — Rezoliucijoms Remti Komiteto vadovyb s nariai pos džio metu (iš pa ios kair s dešin n, aplinkui stal): J. A. Petrauskas, E. Arbas (sekretorius), N. Brinkien (kasinink), dr. P. Pamataitis, B. Nurmsen (estas), L. Valiukas (pirmininkas), A. Piirisild (estas), dr. Z. Brinkis, A. Reins (latvis), dr. J. Zmuidzinas, J. Kojelis ir dr. J. Jurk nas.

i pastang ir darbo. Krašto vyriausyb tam žygiui pritaria, bet tuo pa iu laukia ir m s tuo klausimu didesnio d mesio.

JAV-bi prezidentas **Richard M. Nixon** yra Rezoliucijoms Remti Komiteto narys ir prieš kiek laiko yra padar s š pareiškim : "...Your group is dedicated to a program that I hāve long endorsed and supported ..." šiuo metu jo pe ius sleigia šimtai Amerikos ir viso pasaulio problem . Geros valios lietuviai tur t j padr sinti jo užsimojimuose ir kartu priminti jam jo pareig Pabaltijo krašt laisvinimo žygyje.

Diefenbaker pritaria lietuviu žygiui

"Sunku yra suprasti kod l Jungtini s Tautos nedebatuoja soviet tironijos klausimo", kalb jo **John G. Diefenbaker**, buv s Kanados ministeris pirmininkas ir šiuo metu Kanados parlamento narys, Toronto lietuviams, 1970 met Vasario 16-sios

min jime. Toliau savo kalboje šis žymus ir takingas kanadietis pareišk : "... Aš manau, kad yra pats laikas Kanados parlamentui priimti panaši rezoliucij , kaip kad 1965 - 1966 metais pri m JAV-bi Kongresas". Ir ia J. G. Diefenbaker perskait garsi j Rezoliucijoms Remti Komiteto pravest rezoliucij (H. Con. Res. 416).

Ir kilniausias darbas niekad nesulaukia pilno vis pritarimo. Lietuvis mas s Rezoliucijoms Remti Komiteto žygiui pritaria ir t darb nuoširdžiai remia. Tik negausi grupel lietuvi (ir kit pabaltie i) kl ir tebekelia abejoni d l šio žygio. Anot j , dar neat j s tinkamas laikas kelti t klausim Jungtin se Tautose; dar nes paruošti ir supažindinti su Pabaltijo krašt bylos reikalu bent dauguma Jungtini Taut nari . T abejoni pradininkas buvo a. a. dr. P. Grigaitis, kovoj s visomis išgal mis ir visais b dais prieš rezoliucij pravedimo žyg JAV-

JAV-BI LB 6-SIOS TARYBOS RINKIMAI IR EKSTREMIST KOVA PRIEŠ ... BRAZDŽION

Lietuvi Bendruomen Jungtin se Amerikos Valstyb se, šešt kart eidama rinkti Tarybos, susid r su netik tomis kli timis, pirm kart - nešusiomis rinkimus nesklandum ir s myšio. VI-sios Tarybos rinkimai

buvo pramatyti 1970 met geguž s m n. 16-17 d.d., paruoštos rinkim taisykl s ir surkurta visa rinkim aparata, kai netik tai LB garb s teismas paskelb nutarim , kad rinkim taisykl s nesiderinan ios su JAV

bi Kongrese ir "pranašav s" Rezoliucijoms Remti Komitetui totalin pralaim jim . Tos jo "pranašyst s" neišsipild . Jis tai dar vien d l to, kad to darbo iniciatyva iš jo ne iš Amerikos Lietuvi Tarybos vadovyb s tarpo. Priešingu atveju, jis tos pragaištingos akcijos neb t vykd s per savo "Naujienas". Jam pavyko, kaip žmon s sako, "sumaišyti kortas" vienam ar kitam lietuviui. Ta negausi lietuvi grupel , kaip pap gos, tebekartoja a.a. dr. P. Grigaiio keltas abejones.

Reikia talkos ir paramos

Rezoliucijoms Remti Komitetas dirba tikrai konkret ir kartu milžiniškos apimties darb . Garsiosios rezoliucijos (H. Con. Res. 416) pravedimas JAV-bi Kongrese — tai pats didžiausias laim jimas Lietuvos laisv s žygyje nuo 1940 met . T laim jim pasiek Rezoliucijoms Remti Komitetas, talkinant geros valios lietuviams ir kitiems amerikie iams. Komiteto galutinis tikslas — min tos rezoliucijos gyvendinimas. Galutinio tikslo atsiekimas pareikalauja dideli pastang , darbo ir nepaprastai daug laiko ir finansini ištekli . Šiuo metu šis žygis yra intensyvus ir tylus. Dažnai n ra tikslu apie tai nei daug rašyti, nei kalb ti.

Nuo rezoliucij žygio pradžios 1961 metais iki pat šiandien m s veiksniai (ALT-ba ir VLIK-as) n

ra skyr n vieno cento šiam darbui. Visa parama at jo ir ateina Rezoliucijoms Remti Komitetui iš pavieni geros valios lietuvi ir kit amerikie i . Ir talkos ir paramos reik jo, reikia ir reik s šiame darbe.

Konkre iai, Rezoliucijoms Remti Komitetas laukia iš vis geros valios lietuvi :

1. N viename žygyje niekad nebuvo perdaug darbinink . Rezoliucijoms Remti Komitetas n ra išimtis. Visi geros valios lietuviiai kvie iami talk darbu — kitaipariant, reikia vis galim darbo rank .

2. Dideli užsimojimai ne gyvendinami su centais. Šis žygis yra milžiniškos apimties, ir jo gyvendinimui reikia dideli finansini ištekliai . Visi kvie iami kasmet prisiminti š darb kaip galima didesne pinigine auka. Lietuvi Bendruomen s apygard ir apylinki vadovyb s ir kiti vienetai gal t suorganizuoti kasmet auk vajuš šiam tikslui. Nereikt laukti atskir kvietim , prašym ar paraginim .

Lietuvos bylos iš limo ir apgynimo reikalas Jungtin se Tautos — tai vis geros valios lietuvi žygis!

V. J. Dienys

Redakcijos pastaba. Rezoliucijoms Remti Komiteto adresas yra šis: Rezoliucijoms Remti Komitetas, Post Office Box 75893, Los Angeles, California 90005.

LB stais ir tam tikrais nutarimais. "Naujienose" ir dalinai kai kuriuose kituose laikrašiuose pasipyl kaltinimai centro valdybai ir ..frontininkams, jog siek rinkimus suklastoti ir LB "valdži" paglemžti savo rankas. Buvo raginama rinkimus boikotuoti, jei garb s teismo sprendimo neb si paisoma.

Centro valdyba garb s teismo sprendim pradžioje buvo nutarusi apeliuoti Tarybos plenum , bet, atrodo, "d l šventos ramybės" v liauj pri m , naujai perredagavo rinkim taisykles ir rinkimus nuk l birželio 6-7 d.d. Ta iau "šventoji ramyb " neat jo. Ta pati spauda, kuri anks iau grasinimais reikalavo centro valdyb garb s teismo sprendim priimti, dabar t pa i institucij m kaltinti už garb s teismo autoritetui nusilenkim . Arogantiškam tos spaudos nenuoseklumui prog sudar New Yorko apygarda, kuri pasijuto nuskriausta, ir nutar rinkimus boikotuoti.

Viso to s myšio neb t buv , jei garb s teismas neb t susilauk s skundo. Skundo autorius kreiptis teism pagrindo tur jo, ta iau jo argumentai nebuvo taip svar s, kaip jis kad d st (ži r. V. Vaitiek nas "Bendruomen s tarybos rinkim prog a", "Draugas", 1970 m. geguž s m n. 14-15 d.d.). New Jersey ir Pensylvanijos — Washingtono lietuviai ankstyvesniuose rinkimuose pravedavo neproporcingai maž atstov skai i ne d l pa ios balsavimo sistemos, bet d l to, kad tos vietov s kartu su New Yorku priklaus tai pa iai Ryt apygardai ir balsuotojai rinkimuose balsavo už New Yorko kandidatus. Ryt apygard išdalinus tris rinkimines apygardas, šiuose rinkimuose tas neproporcingumas savaim b t ding s. Ta iau jei jau vienas bendruomen s narys pasiskubino su skundu, garb s teismas netur jo prarasti galvos ir skub ti su sprendimu. Dar blogiau, kai garb s teismo nariai, pasipylus priekaištams, išsiskin jan iai aiškinosi, jog j sprendimas centro valdybos nesaist s. Tai gera pamoka ateinan iai Tarybai

garb s teism neskub ti su profesionalais teisininkais, kurie, spr sdami bendruomen s klausimus, perlengvai pasiklysta teisin je kazuistikoje. Plai paži r bendruomenininkai tokiose situacijose sugebt surasti išmintingesni sprendim .

Ta iau pagrindin tamp šiuose rinkimuose sudar tylios ALT-bos pastangos JAV LB Taryb infiltruoti dideli skai i savo šalinink , kurie Bendruomen tur jo paversti ALT-bos satelitu. Jau 1969 m. vasar ALT-bos centro pirmininkas ir sekretorius, vžin dami po Amerik (išleido 3000 dol. suaukuot pinig) savo pranešimais siek ne tiek informuoti apie savo veikt , kiek diskredituoti LB centro valdyb . Alto sekretoriaus link jimas LB centro valdybos pirmininkui B. Nainiui "Tav s tuoj nebus" (ži r. "Akira iai", 1970 m. nr. 3/17) nebuvo koks išsišokimas, bet nat ralus altiško politikavimo pasireiškimas.

Koki desperatišk priemoni altiinkai grieb si, kad okupuot Lietuvi Bendruomen , geriausia gali paliustruoti JAV LB Vakar apygardos pavyzdys, ia vienas tikslas — sulikviduoti Tarybos nar poet Bernard Brazdžion — net suartino dvi nesutaikomas grupes — altininkus ir daunorininkus.

Iš pavergtos Lietuvos atsi stas solistas Daunoras 1970 met balandžio m n. 4 d. koncertavo Los Angeles, Calif. Ta prog a nejuokais susikibo tos dvi grup s. Daunorininkai, veikdami "jaunosios kartos vardu", savo lyderiu pasirinko dešimt kart kail keitusi, 1909 m. gimus jaunuol Bron Rail , altinink linijose kov si Antanas Skirius, Alena Devenien , Juozas Andrius ir kiti senjorai.

Altininkai daugiau aktyvumo rod prieš koncert , daunorininkai — koncertui pra jus. Pats grup s lyderis Los Angeles lietuvi radijo programos metu pasak kalb , pasmerkdamas rašytojus, muzikus, ir kt., boikotavusius politišk koncert , o kiti jo tipo "intelektualai" tuos pa ius asmenis terorizavo blogo kvapo privaiais laiškais. Ta iau JAV LB Tary-

bos rinkimai sudar ger prog
abiem ekstremistin m grup m savo
tulž nukreipti prieš Brazdžion .

Daunorininkai ant Brazdžionio bu-
vo nirš , kad nepasidav j begali-
niam spaudimui, ir koncertui pritari-
mo nedav . Altininkams Brazdžionis
jau seniai buvo "nekošer" (t. y.
"frontininkas"), nes jis, kaip JAV LB
V-sios Tarybos narys, vis laik r -
m plat j Lietuvį Bendruomen s
keli , o ne ALT-bos peršam Bend-
ruomen s susinaikinim . Brazdžionis,
bendruomenink prašomas, sutiko sa-
vo kandidat r statyti ir VI-j Ta-
ryb , o Antanas Skirius ryžosi j su-
likviduoti ir pats pasitaryti Tarybos
narys.

Pirmoji grup Brazdžion boikota-
vo tyliai, antrieji — organizuotai.

Antibrazdžionin s kovos branduol
sudar visas Lietuvį Vienyb s S j -
dis, t.y., abu šio s j džio nariai:
"centro valdybos pirmininkas" Juo-
zas Andrius ir to "pirmininko" atsto-
vas Vlik-e Antanas Skirius, o taip
pat buv. VLIK-o Vykdomosios Tary-
bos pirminink Alena Devenien .
Strategijai išdirbti slaptas susirinki-
mas vyko Andri namuose. Bet kad
neišryšk t nemaloni "Lietuvi Die-
n " leid jo kova prieš redaktori ,
konspiracij buvo trauktas kitas
kandidatas, ramus ir tolerantiškas vi-
suomenininkas, už Los Angeles rib
Vakar apygardoje mažiau žinomas
žmogus. Ši s junga buvo gan patogi,
nes Vakar apygardai buvo duota
teis išrinkti du Tarybos narius. A.
Skiriui, kuris, lyg Harold Stassen
Amerikos prezidentus, veik visada
kandidatuoja LB Taryb (ir pralai-
mi) , š kart laim jimas atrod pasie-
kiamas, nes daunorinink parama
buvo reali. Tad strateginiame susirin-
kime buvo apsispr sta veikti labai
energingai.

Phoenix (Ariz.) balsams medžio-
ti altininkai pasiunt special at-
stov . Tas asmuo anks iau buvo gy-
ven s Phoenixe ir buvo paž stamas su
tenykš iais, daugiausia senosios išei-
vijos lietuviais. Ta iau atstovas duo-
t direktyv nesilaik , agitavo už ant-

LAISV " žurnalo

naujas adresas:

" Laisv "

Post Office Box 34461

Los Angeles, California 90034

r j kandidat ir jam iš 42 balsuoto-
j atvež 37 balsus. A. Skiriui teko
tik 11. Žymiai s kmingiau "s moks-
lininkams" sek si bendruomeniškai
nepažangioje Long Beach (Calif.) vie-
tova je, kur n ra net LB apylink s.

Los Angeles rinkim b stin se pats
A. Skirius ir ištikimieji bendradar-
biai žmon ms rankas bruko tok
spausdint lapel :

"Kadangi JAV LB Centro Valdyba
mums iš anksto nepranešus pakeit
Tarybos rinkimin tvark , jog iš m -
s Vakar Apygardos tegalima bal-
suoti tik už du asmenis, vietoj už
pus s išstatyt kandidat , mes, že-
miau pasiraš , prašome mums skirt
bals atiduoti už šiuos kandidatus:
Antan Mažeik ir Antan Skiriui".
Seka 5 pavard s, kuri tarpe ir
komp. B. Budri no. Mažiau Bendruo-
men s reikalauose besiorientuojantiems
asmenims dar prid davo, kad visi ki-
ti kandidatai atsisak ir reikia bal-
suoti tik už tuos du. Komp. B. Budri -
nas, sužinoj s, kad ir jis t "r m -
j " s raš trauktas, pareišk , jog jis
niekam tokio sutikimo nes s dav s.
V liau jo pavard iš s rašo buvo iš-
braukta.

Šios nežmoniškos ir nebendruome-
niškos pastangos Vakar apygardoje
s mokslininkams neatneš laukt re-
zultat : Brazdžionis tapo išrinktas,
Skirius — ne.

Altininkams nepasisek ir visoje
Amerikoje. Tarybon išrinktus 35 na-
rius apytikriai galima klasifikuoti
taip: tikr bendruomeninink — 20,
tikr altinink — 4, neiški — 11.

Bendruomen rinkimuose nesuklu-
po, link tina, kad nesuklupt ir veik-
loje.

P. P. Vaišvila

PASITARIMAI TABOR FARMOJE IR PLB VISUOMENINIS VEIKLOS GAIRIS

Tarpus tarp kongresu, konferencijų, seimų, suvažiavimų užpildo mažesnės apimties visuomeniniai vykyiai, k. t., simpoziumai, pasitarimai, studijos, seminarai, posėdžiai. Tokiose žmonių ir idėjų susitikimuose palaikoma ir vystoma lietuviškojo gyvenimo išėiviję gyvybė. Tai iau kartais ir tokie mažesnės apimties vykyiai gali tapti didesni už "didžiulius", jei jiems tinkamai pasiruošiama: kai turi aiškų tikslą, kai siekiama konkrečių išvadų, kai tiems tikslams pasiekti paruošiama logiškai išmėstyta programa, žinoma, negalima norėti ir reikalauti, kad kiekviename visuomeniškais reikalais susitelkime turi gimi konkretūs planai. Dažnai susitikimai ir pasitarimai naudingi jau ir tuo, kad tarpai tikslą siekti vairiems susigrupavimams priklausančių žmonių bendradarbiavimui.

vykyio svarba išryškėja ir iš pristatymo visuomenei. Iš labiau reklamuojamų vykyių visuomenė daugiau ir tikisi. Nuomonių apsidalinimas palankiai atmosferai sukurti dažnai vyksta visai nereklamuojamuose susitikimuose.

Susitikimo dalyviai ir tikslai

Susitikimas mirusio PLB valdybos pirmininko Juozo Baičio Tabor Farmoje (Sodus, Michigan, JAV) - vykyio 1969 metų rugpjūčio 13-14 d. d. Susitikimą organizavo PLB valdyba, kurios pirmininkas yra Stasys Barzdukas. Dalyvius, kaip oficialią informaciją skelbiant, turį sudaryti PLB valdybos nariai, JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenės centrinės institucijų atstovai, veiksniai pirmininkai, lietuvių spaudos ir radijo valandėlių darbuotojai ir jaunimo organizacijų reprezentantai. Suvažiavim

globojį naujieji Farmos savininkai Valdas ir Alma Adamkai.

tikslas raštas buvo rašyta a. a. Juozo Baičio pagerbimas ir simpoziumo būdu dviejų klausimų svarstymas: a. Lietuviški uždaviniai Lietuvos Bendruomenės rėmuose ir b. Jaunosios kartos talka lietuviškuose darbuose.

"Veiklos gairių" fone

Nesunku pastebėti, kad Tabor Farmos suvažiavimas vykyio 1969 metų vasarą paskelbtą "PLB visuomeninis veiklos gairių" fone. Pasikalbėjimais ir diskusijomis siekta konkretizuoti, paryškinti ir galbūt patikrinti "gairių" deklaruotus visuomeninio veiklos principus.

Lietuviško gyvenimo komentatoriai spaudoje "PLB visuomeninis veiklos gairių" praleido tarsi nepastebėję. Jos vertos dėmesio jau dėl dviejų dalykų:

a. "Gairių" užakcentavo, kad "atjo metas skirti Lietuvii Bendruomenei laisvojo pasaulio lietuvi gyvenime tų vietų, kuri jai išėsmės ir paskirties priklauso, ir

b. "Gairių" išsiryškina PLB valdybos nusistatymas, kad lietuviškame išėivijos gyvenime lygiavertis partneris jai kompetencijos plėtojimą tik Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas.

Gal ir ne kuklu, ta iau ši žodžių autorius teis ta gal didžiulis, kad LB vadai pagaliau prie jo prie tų pačių spėndimų, kuriuos jis prieš trejetmetį kėlė "Laisvų" straipsnyje "Didžioji Lietuvii Bendruomenės atsakomybė" ("L" 1967 metų kovo mėn. Nr. 39/76). To, kas išėsmės ir paskirties Bendruomenei priklauso, reik jį siekti, nelaukiant veiky dviejų dešimtemi ilgai užtrukę reversansai "politinei realybei" nę kiek nepagerino sų lyg šiandien ms Lietuvii Bendruomenės pastangoms užimti jai priklausančias vietas.

Šiaip jau "PLB visuomenin s veiklos gair s" netaps istoriškai reikšmingos, nes turi per daug t reikšm menkinan i priemaiš , kurias tur jo išfiltruoti kritiškesn redakcija. Sakysime, pareiškimai, kad PLB nesikišiant i VLIK-o organizacin tvarkym si ir kad nenumatanti j sijuoti, negali pretenduoti veiklos gaires jau v l d l negatyvaus formulavimo.

Ne tikinanti ketvirto punkto logika: "Lietuvi Bendruomen siekia tarpusavio susipratimo su politin mis ir visuomenin mis lietuvi grup mis, tod l domisi pozityvia j veikla". Išeit , kad siekdamas susipratimo su kaimynu, neturiu dom tis jo bandymais padegti mano namus.

Geron kryptin rodan i , penkt j gair sužaloja nereikalingas ir netikslus priemoni konkretizavimas. Teisinga yra raginti vairiuose kraštuose egzistuojan ias lietuvi bendruomenes populiarinti Lietuvos laisv s byl ir pristatyti tautin lietuvi kult r , ta iau kažkod l pasišaut i išryškinti tik **defenzyvines** priemones — reaguoti tendencingus bei nepalankius pasireiškimus (to krašto spaudoje), o ypa kovoti su komunistin s propagandos k slais". Nelemta, jau perilgai tvertianti defenzyvin taktika — "steb ti ir reaguoti" — sukaust kai kuri veiksn i , ypa Amerikos Lietuv Tarybos, veinkl , o dabar ta pati taktika rekomenduojama ir Lietuv i Bendruomenei. Jei jau si lyti priemones, tai pirmoje vietoje dinamiškas: kiekvienai LB apylinkei sipareigoti kasmet pravesti bent vien vedam j vietos takinguose laikrašuose Baltijos valstybi klausimu, išgauti taking asmen pareiškimus, kuriuos pakartot spauda, eiti radijo ir televizijos programas, išgauti krašto sostin nukreiptas miest ir steit rezoliucijas, laim ti Lietuvos laisv s kovai kitatau i draug ir t.t.; žinoma, reikalui esant, ir reaguoti. Kad tai manoma pasiekti net eilini nari pastangomis, yra rodžiusios Philadeiphijos ir Los Angeles bendruomen s, neretai net garbingiems

centrini (mirusi) organizacij atstovams trukdant ir intriguojant.

Šalia tokios "kasdienin s veiklos" Pasaulio Lietuvi Bendruomen , kaip ir Rezoliucijoms Remti Komitetas, gal t vykdyti ir ilgalaik plan . Sakysime, laisvojo pasaulio intelektuales, k r jus, religines bendruomenes, o per jas ir vieš j opinij išsamiai informuoti apie pavergtoje Lietuvoje meno paminkl naikinim ir religini šventovi profanavim . tokio plano vykdym gal t sijuoti visi organizuotos bendruomen s junginiai ir atskiri LB nariai. Platus veiklos laukas atsivert jaunajai kartai, š klausim viešu atsišaukimu (ži r. " **Laisv** " 1967 met lapkri io m n. Nr. 41/78) yra išk lusi LFB vyr. taryba, bet iki šiol j niekas neatsiliep . B t galima surasti ir kit ilgalaik tiksl . Tokiam tikslui aptarti ir išdiskutuoti tur t b ti sukviesta paj gausi lietuvi konferencija, o konkre i plan paruošim traukti ir kitatauius — žymius Lietuvos laisv s biulius.

"PLB visuomenin s veiklos gair s" santykiuose su dabartine Lietuva susiorientuoti eilin Bendruomen s nar pasiun ia susipažinti su Lietuv i Charta ir Clevelando 1966 met konferencijos nutarimais. Ar neder jo PLB valdybai Chartos ir Clevelando konferencijos pagrindais (reikalui esant ir kiek modifikuotais) pa iai suformuluoti savo rekomendacijas. Pagaliau sunku patik ti, kad PLB valdyba "santykiuose su gimtojo krašto lietuviams pasitiki laisv j lietuvi s moningumu bei subrendimu, j s žin s jautrumu ir tautin s garb s suvokimu", kada ia pat kvie ia "liautis š klausim kelti gin o keliu viešumoje".

Ner pesting (ar nepatyrus) visuomenin s veiklos gairi paruošim rodo net netikslios terminologijos vartojimas, k. t., "santykiuose su gimtuoju kraštu" ar "gimtojo krašto lietuviams", šios "gair s" taikomos ne tik vyresniajai Lietuvoje gimusiai kartai, bet ir už Lietuvos rib gimusiems lietuviams. Raidiškai

šias rekomendacijas ži rint, gaunasi kažkoks nesusipratimas: Vokietijoje gimusieji turi sukti galvas dėl santykių su Vokietija ir Vokietijos lietuviais, gimusieji Amerikoje — su Amerika ir Amerikos lietuviais ir t.t.

“PLB visuomeninės veiklos gairėse” daug germini, tik principiškai pasisakymas prašosi pilnesnio išm stymo ir tikslesnio išd stymo.

Gerai pranešimai

Gr žtant prie Tabor Farmos pasitarim , iš spaudoje paskelbt aprašym galima susidaryti sp d , kad Lietuvi Bendruomen s uždavinius ten gerai paruoštais pranešimais išsamiai panagrino **St. Barzdukas, V. Volertas, J. Kavali nas.** Tai iau pagrindin PLB visuomenin s veiklos gairi mint — “skirti Lietuvi Bendruomenei laisvojo pasaulio gyvenime viet , kuri jai iš esm s ir paskirties priklauso” — geriausiai bus suprat s JAV LB centro valdybos pirmininkas **Br. Nainys.** D mesio verta ši jo pareiškimo vieta:

“Bendruomen , jau aiškiai užsirekomendavusi kaip tvir iausia paj ga ir ryškiausia lietuvi išeivij atstovaujanti organizacija, kai kieno vis stumiama antr eil , dar vis jai norima nurodyti, k ji turi veikti, kas jai nevalia daryti. Bendruomen turi laisvai nusistatyti savo veiklos gaires ir krypt . Veiklos kelius ji apsprendžia savo seimuose, taryb sesijose, apygard ir apylinki susirinkimuose bei valdyb pos džiuose. Jokio diktato iš šalies jai b -ti negali. Jos pareig nai yra atsakingi ne kam kitam, kaip tik juos išrinkusiems. Bendruomen yra atvira pasitarimams d l darb derinimo, ta iau ji turi tartis tik kaip lygus partneris. Tik tokia ji turi b ti pripažinta, nes tokia vieta jai priklauso”.

PLB valdybos pirmininkas Stasys Barzdukas savo pranešime Lietuvi Bendruomen s tikslus akcentuotai grind Lietuvi Chartos principais,

ta iau nesusipažinim su tais principais ar j ignoravim rod Kanados LB pirmininkas dr. S. epas, pasisakydamas prieš Bendruomen s jim tiesiogin kovos d l Lietuvos laisv s veikl , kuri kai kas vis dar politika tebevadina. Kanadoje, kur n ra veiksnis pliuralizmo, Lietuvi Bendruomen s veiklos kryptis gal t b ti pilnai išbalansuota. Tai iau taip n ra: laisvinimo veiklos pus ten veik nekultyvuojama. Iš tolo ži rint, per ilg met eil buvo sunku suprasti, kod l taip yra. Dabar gi išaišk jo, kad tokia jau Kanados LB vad filosofija.

Jaunimo sesija

Jaunimo sesija Tabor Farmos pasitarime buvo domi tuo, kad gal pirm kart per eil met viešame forume jaunieji išdr so kritiškai pasisakyti apie savo organizacijas ir j veikl . Tai sveikas ženklas kart santykiuose. Referatus skait ir pranešimus šioje sesijoje padar **L. Šv gždait , S. Martinkut , E. Brad nait , G. Juozapavi it , L. Gustainyt , L. Nainyt , J. eponkut , P. Alš nas, V. Kliorys** ir kai kurie kiti jaunesni ir vyresni LB veik t -jai. Tik gaila, kad korespondentai, aprašydami Tabor Farmos pasitarimus, dažnai pasitenkindavo priminimais apie k jaunieji kalb jo, bet nutyl davo, k kalb jo. Bet ir tai, kas paskelbta, duoda ger vil i LB n s atei iai, netgi nesigilinant tai, kiek jaun j savikritika buvo dalykiška ir pagr sta.

Pasitarti ir nutarti

Kvie iant žmones šeimynines vaišes, niekam pasiaiškinimo d l svei s stato duoti nereikia. Kitaip yra su visuomeniniu vykiu, šiuo atveju su Tabor Farmos pasitarimu, kur organizavo (ir gerokai pareklamavo) tokia institucija, kaip PLB valdyba. pasitarimus buvo kviesti laikraš i ir žurnal redaktoriai. Kyla klausimas, kod l ne vis ? Buvo kviesti kai kurie žurnalistai. Kokios kvalifikacijos l m pakvietim ? Iš

anksto buvo skelbiama, kad pasitarime dalyvaus jaunimo organizacij atstovai. Dalyvavo daugiausia ateitininkai. Kokios kitos organizacijos buvo kviestos ir kod l nedalyvavo ? "T višk s žiburiai" praneš , kad pasitarime dalyvav ir "šiai p jau visuomeninink ". V l b t galima paklausti, kod l pakviesti tie, o ne ki ti?

D l kvietimo buvo kelta klausim ir pa i pasitarim metu. Atrodo, kad kvietimus vykd pati PLB valdyba. Ar neb t buv tiksliau ir džentelmeniškiau kvietimo teis deleguoti JAV-bi ir Kanados Lietuvi Bendruomen ms ?

PLB informacija iš anksto reiški vil i , kad pasitarime dalyvaus veiksniai pirmininkai, bet nedalyvavo. Kod l ? Pikti liežuviai dži gauja, kad veiksniai su Bendruomene "nemat , reikalo skaitytis". Ar tai tiesa? Gal b t buv geriau apie j dalyvavim visai neskelbti, kol nebuvo gautavirt patikinim .

Ta iau pagrindinis priekaištas Tabor Farmos pasitarimams b t tai, kad pasitarimai pasibaig be joki nutarim ar išvad . Gen. St. Raštikis savo prisiminimuose pasakoja, kad vyriausyb s pos džiaai prieškarin je Lietuvoje dažnai prasid davo ir pasibaigdavo pasitarimais, netgi kritiškomis Lietuvai dienomis. Nutarim kartais vengiama vien tod l, kad jie pareigoja tam tikrai atsakomybei. Kaip šio rašinio pradžioje buvomin ta, pateisinami ir vien pasitarimai, **Ta iau pasitarim be nutarim infliacija yra tapusi m s visuomenin s veiklos v žiu.** Lietuvi Bendruomen je, palyginamai, pad tisdar labai gera. Daug blogiau kai kuriuose veiksmuose, kuri konferencijos ir seimai prasideda ir baigiasi praeties ir sav s pa i pagarbinimu ir kritik pasmerkimu. Ta iau kritikos, išplaukian ios iš lietuvišk reikal r pes io ir surištos su pozityviais pasi lymais, kritikos neveikiai, laisvinimo veiklos nek rybiškumui ir sud l jusiai laisvinimo veiksnistrukturai m suose per maža. Vienyb s ir patriotizmo vardu kai kas

" LAISV " žurnalo

naujas adresas:

" Laisv "

Post Office Box 34461

Los Angeles, California 90034

siekia bet koki kritikt sustabdysi, siekiantiems lietuviškos taikos bet kuria kaina sid m tinus žodžius pasak prof. Stasys Yla:

"Ar mes nesukliudome kritikai išaugti kaip tik tuo b kštavimu, tuo nesveikos ramyb s ir vienyb s ieškijimu, falšyvu krikš ioniškumu ar kult ringumu ? Netur dami sveikos kritikos ir jos neugdydami, priešingai — j paraližuodami, mes savo kritiškumo anaip tol nemažiname, tik j paliekame žaliu, primityviu, daugiau reaktyviniu, r gstan iu viduje ir d l to prasiveržian iu kaitresniu tonu. **Bet ar reikia bijotis tono, jei pro j veržiasi teisyb ?** (mano pabraukta, J. K.). ("Draugo" kult rintis priedas, 1969.XII.6).

Tabor Farmos pasitarime buvo ger diskusij ir sveikos kritikos, tik pritr ko išvad . O baz išvadoms buvo pasi l s PLB valdybos narys dr. A. Butkus. Kaip spauda praneša, jis tur j s paruoš s ir pasitarimo dalyviams pateik s gan konkret veiksniai apsijungimo plan . Bet kažkod l planas liko nesvarstytas. Neaišku, ar pritr ko laiko, ar noro. (Dr. A. Butkus savo mintis pasikalb jimo forma pateikia šiame numeryje " Laisv " žurnalo skaitytojams. Red.).

Je i jau nenor ta ar negal ta padaryti formali nutarim , tai reik jo pasitarim linkm paryškinti bent gerai formuluotomis, pasitarimo dalyvi daugum patenkinan iomis išvadomis. Tokios išvados, kad ir nieko ne pareigojan ios, gali tur ti žymiai didesn poveik visuomenin s veiklos raidai, negu tik pasikalb jimas ir išsiskirstymas.

Juozas Kojelis

1969 met lapkričio mėn. 26-30 d. d. Chicagoje JAV Lietuvi Bendruomenės globoje vyko lietuvi mokslinink suvažiavimas pavadintas Mokslo ir k rybos simpoziumu. Suvažiavimas buvo sukyls didel Chicago lietuvi visuomenės susidomėjim . Jaunimo centro ir Midway House salės poodži metu buvo perpildytos, o banket buvo sunku net siveržti. Kol nra paskelbti registracijos daviniai, sunku pasakyti, kiek tikr mokslinink simpoziume dalyvavo. Spilijim skal labai plati: nuo keliasdešimts iki keli šimt . Plati ir simpoziumo vertinimo skal — nuo šalto atsargumo iki entuziastiško palaiminimo.

oficiali simpoziumo program buvo rašyti 54 mokslininkai. Buvo reikšta nepasitenkinimo, kad mokslinink rang buvo pakelt ir eilini profesional . Kai kurie pareigas prisim mokslininkai simpoziume nepasirod . Netgi pasiaiškinimo nepateik . Buvo ir fiktyvi pasiaiškinim , palietusi rimto vykio orum .

Simpoziumo programa buvo labai plati. Galima sakyti, kad perplati. Pasimetimo jausta net vadov tarpe. Bet tai suprantama. Juk tai buvo naujas ir kiek rizikingas bandymas, praj s lyg pirmas, chaotiškas pavasario lietus su perk nija. Ir jis buvo reikalintas. Kiek giliai jis bus paliet s lietuviškos išeivijos sluoksnius, parodys ateitis. Koku poveikiu atsilieps tolimesn lietuvi mokslinink organizuot judjim , priklausys nuo to, kaip to judimo organizatoriai sugeb s nepasimesti reklaminės šviesos, vyk šaltai išanalizuoti, suvesti plius ir minus balans ir pasidaryti praktiškas išvadas.

Simpoziumo metu organizatoriai gavo pritarim pasi lymui steigti lietuvi mokslo draugij . Netgi skaidr mis buvo iliustruotas organizacinės komisijos (dr. A. Avizienio, dr. Ad. Damušio ir dr. V. Klemo) paruoštas planas. Praktiškoje veik-

loje draugijai teks išspr sti visa eil "dalikatni" klausim , k. t.: santykis su jau veikianiomis mokslinink ir k r j organizacijomis (Lietuvi Profesorai Draugija, Lietuvi Katalik Mokslo Akademija, Litu-anistikos Institutas, Lietuvi Rašytoj Draugija) ir su vairiomis profesional draugijomis. Si lymas kai kurioms j likviduotis nieko neišspr st , nes joms reikt v l atgimti naujosios organizacijos apimtyje. Teks apsispr sti ir d l Lietuvi Bendruomenės organizuot kult ros kongres . Ar naujoji ir dar savo ištvėrm s ne rodžiusi banga tradicija virtusius kult ros kongresus bus nušlavusi ?

Svarstant naujos organizacijos keli , teks išspr sti busim j panaši suvažiavim pob d . Ar jie suks labiau gryojo mokslo, ar mokslo populiarizacijos su tam tikros propagandos tendencijomis keliu? Jau šiame suvažiavime kai kurie mokslininkai pl š s lyg politiniame mitinge. Taip pat teks išspr sti informacinį paskait bei šiaip pasikalbėjim viet . Tokios sesijos tik padidino suvažiavimo maišat , ir nei mokslui, nei lietuvi kult rai nieko nedav .

Iš suvažiavimui pristatyto provizorinio plano matyti, kad trij žodži draugijos pavadinime (Lietuvi mokslo draugija) pagrindinis akcentas bus dedamas ant žodžio "lietuvi": numatyta palaikyti ryšius lietuvi mokslinink tarpe, ugdyti naujus lietuvių mokslininkus, reprezentuoti laisv Lietuv ir t. t. Numatyta atsiriboti nuo politini gin ir politiškos diskriminacijos.

Neaišku, koks turinys bus dedamas "politikos" s vok . Tik kime, kad "politikos" ir "politikos diskriminacijos" pretekstu organizuoti lietuvi mokslininkai neatsiribos ir nuo kovos d l Lietuvos laisvės, nors tam tikr nuogstavim kelia kai kuri radikaliai nusiteikusi liberal privaiai reiškiamos nuomonės.

ALT-BOS SURUOŠTA GENOCIDO PARODA

Amerikos Lietuvi Tarybos vadovyb skelb gal por . ar net daugiau met apie ruošiam genocido parod . ši paroda išvydo dienos švies 1970 met birželio m nes Chicagoje, Sheraton viešbu io vienuoliktame aukšte. Apie parod reik jo žinoti, kad gal tumei j atrasti, nes prie viešbu io nebuvo joki skelbim , kaip paprastai yra garsinami didesni vykiai prie muzikos sali , kino teatro ar kit pastat .

Ribotas lankytojų skaičius

Genocido parodos motto buvo: "Pažink savo prieš komunizm ". Parodos tikslas: supažindinti (ir kartu spėti) laisvuosius su komunistinio režimo naudojamais metodais eliminuoti tuos, kurie nepritaria tai sis-

Tam tikro toli einan io atsiribojimo nuo Lietuvos laisv s problem galima just i Chicagoje vykusiame simpoziume. Organizatoriai simpoziumo program ne trauk n vienos su laisvinimu susijusios problemos. Tuo pa iu metu VLIK-o surengtame pokalbyje laisvinimo klausimais New Yorke prof. S. Žyantas su pagrindu apgailestavo, kad "Chicagoje mokslinink suvažiavimas laisv s kovos problem visai nesvarst ". Tiesa, simpoziume buvo suorganizuotos diskusijos "mokslininko pad tis savoje visuomen je" tema, bet kalb tojai Lietuvos laisv s problemos r pestingai veng ir išveng . Jei busimoji lietuvi mokslo draugija ir toliau ta pa ia kryptimi jud t , tai be abejo priverst j prie išsiskyrimo ir su Lietuvi Bendruomene, ir su lietuvi bendruomene, ir su didži ja lietuvi mokslinink dalimi.

Dr. R.

temai. Trumpai, genocido parodos tikslas buvo parodyti totalini diktat rini r žim barbaryb , kad ir kuriais "nudailintais" š kiais tai b t dangstoma.

Parodos sumanymo gyvendinimas, m s kukliais biudžetais, nebuvo pigus. Atidarymo proga keli žinomeni amerikie iai tar žodžius. Plaioji amerikie i (Chicago) spauda labai menkai teužsimin apie ši genocido parod . Masinis lankytojų skaičius buvo negausus: parodos leidinio 10,000 egzempliori nebuvo išdalinta. Chicago lietuvi spauda skyr daug d mesio šiai parodai, bet jai nepavyko išjudinti net pa i lietuvi , ypa , lietuviško jaunimo. M s jaunimas ir ia gim ir aug lietuviai tur jo t parod pamatyti ir su ja pilnai susipažinti. Tikrumoje, buvo planuojama skirti ši parod amerikie i mas ms. Iš amerikie i gal tik keli šimtai parod teaplank .

Stoka sistematizavimo

Didel je sal je buvo išstatyta apie 50 skyd , kuriuose išd styta vaizdin medžiaga ir paaiškinamieji tekstai. Visa tai tikrai r pestingai surinkta ir paaiškinta. Daug nuotrauk yra tapusios familiariškos iš lietuvi spaudos. T a iau tiktai tas nuotraukas beturint, ne manoma reikauti iš reng j atrasti tai, kas nebeatrandama. Visa tai manoma tiktai prapl sti, suglausti, sistematizuoti, atrasti lakoniškus ir skambius naujus tekstus.

Sistematizavimo pastangos nebuvo tobulos. Neišvengta daug kurtajimosi. Ypa tai žymu atskiruose skyduose kartojant tuos pat atvaizdus. Beveik visur pagrindin tema — Pabaltijo taut genocidas. Iš karto buvo galima pasteb ti, kad netur ta kontakto su latviais ir estais, nes j eksponat ten buvo tikras badas.

Dailininko P. Puzino paveiksl paroda, užimanti dalį parodos patalpų, atrodo, buvo tikras nesusipratimas.

Tik medžiagos krivis

Sovietinis genocidas ne tikinamai pristatytas kaip tarybinio režimo barbarinis metodas. Tai mąginama dokumentuoti V. Kravėnkos knygtvirtinimais. Pastarąjį keli mėnesiais vykiai komunistinėje Rusijoje yra išryškinti plyšiai tarp režimo ir tautos. Juk ten dabar rusai intelektualai bei rašytojai protestams atsakoma kalbėjimais ir beprotnamiais. To, dabar labai aktualaus momento, parodoje nerandame. Parodoje tikrai tikėtai laisvąjį pabaltiečių intelektualiniai atsiekimai laisvajame pasaulyje. Tai būt viena darna: laisvasis pasaulis ir barbarinis režimas.

Genocido parodos skyduose neišryškinta, kad naikinimo metodas yra vulgariai praktikuojamo marksistinio traktato metodas ir ta pati klasiškova, su visa jos barbarybe, infiltruojama Amerikon.

Ilustracinę parodos medžiagą primena plačiai atskleistas albumas, kuris skirtas pasiimtinai temai. Bet juk parodomams reikt taikinti kitą pristatymo metodą. Tema populiarioje parodoje turėtų būti pristatoma lakoniškai ir perveriančiai. Tai, drisiariai tarus, turėtų būti lyg ir televizijos skelbimas, kuris per trumpą laiką pasako esmę ir lieka atmintyje. Šiai parodai pasirinktas priešstudijinis pobūdis. Tai yra medžiagos krivis studijai, rinkinys sistematizacijai ir gera paruošama smėgiui.

Pripuolami šaltiniai parodos leidinyje

Genocido parodos leidinyje duodama apie 30 šaltinių, o duodamos net dvi V. Kravėnkos knygos. Trūksta daugelio gerų šaltinių, kurie kalba apie genocidą nuostabiai reikiškai. Pasigendama pačių pabaltiečių paruoštų ir išleistų puikių leidinių apie sovietinį genocidą. Būt pravartu operuoti prof. R. Lemkino raštais, nes jis juk buvo genocido sėvokas kare jas.

Tai tik prabėgęs pastabas dėl šaltinių. Ta sritis, gavus pasauliui blaivesnį požiūrą komunistinio režimo metodus, tikrai gali sudaryti nemažą biblioteką.

Brutalus ignoravimas JAV-bi Kongreso akcijos

Išskyd matyti didelis dėmesys laisvojo pasaulio opinijai, raštams, net politinėms karikatūroms. Problematiška yra dėti šmaikščius karikatūristų klauniškus šikius greta nukankintų veidų. Rusijos caro karinacijos nuotrauka, greta spalvotos karuotojų Chruščiovo galvos, atitinka makabriškai parodos temai praturtinti ar paplėsti?

Visa parodos medžiaga telpa ir parodos leidinyje. Tačiau kas puslapis atskiro ir labai sumažinto skydo nuotrauka neturi propagandinės naudos. Ištraukos iš takingų ir žymių publicistų raštų būt naudingesnis ginklas.

Genocido paroda skiria daug dėmesio Kersteno komisijai (1953 - 1954) ir jos tyrimams. Tai buvo didžiulis darbas su plačiomis perspektyvomis, užgesis taip skubiai ir netikėtai. Parodoje taip pat platokai pristatoma BATUN-o veikla ir siekiai supažindinti Jungtinių Tautų narius (ambasadas prie JT) su Pabaltijos krašto laisvinimo problema. BATUN-as yra idealistinė organizacija, bet jos programa pajudinti Pabaltijos krašto bylos kilmę Jungtinėse Tautose, bent iki šiol, yra utopinio pobūdžio veikla. (Jungtinės Tautos priklausauja tautų ambasados tik vykdo gaunamus sakymus ir instrukcijas iš savo vyriausybės. Patys ambasadoriai neklika ir nekels Pabaltijos krašto bylos klausimo Jungtinėse Tautose, jei negaus tokio sakymo iš savo vyriausybės. Spaudimas turėtų būti išvystytas ne ambasadas, bet tik kraštai — bent kur yra pabaltiečiai — vyriausybės. Ta linkme turėtų pasukti BATUN-as. Red.).

Amerikos Lietuvių Tarybos vadovybė yra oficiali genocido parodos

reng ja. Tikrai nesuprantama, kad ši institucija gal jo taip brutaliai ignoruoti JAV-bi Kongreso nuoveikius Pabaltijo krašt laisvinimo akcijoje. Ten n su žvake negalima rasti užuominos apie garsį , rezoliucij (H. Con. Res. 416), kuri JAV-bi Kongresas (Atstov R mai ir Senatas) vienbalsiai pri m . Ta rezoliucija JAV-bi vyriausybinama kelti ir ginti Pabaltijo krašt byl Jungtin se Tautose ir priversti sovietus pasitraukti iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos.

ALT-bos genocidas amerikie i organizacijai

Gerald R. Ford, mažumos vadas Atstov R muose, buvo pagrindinis kalbtojas parodos atidarymo prog. Jis buvo vienas iš kongresman , kuris kovojo už tos garsiosios rezoliucijos pravedim JAV-bi Kongrese, gi šiuo metu yra Rezoliucijoms Remti Komiteto narys. Ar neatrodo makabriškas pokštas, kad jis to savo nuopelno gelbt Pabaltijo kraštams neatrado tokioje plaioje parodoje ?

Parodos rengjai linksniavo Chica gos burmistro Richard J. Daley pavard . Šis žymus amerikietis dalyvauja rezoliucij pravedimo žygyje nuo pat jo pradžios.

Parodos leidinyje d ta JAV-bi prezidento Richard M. Nixon nuotrauka. Šis pats žymiausias ir takinčiausias krašto politikas priklauso Rezoliucijoms Remti Komitetui. Prieš kiek laiko jis tos organizacijos vadovybei pareišk : "... your group is dedicated to a program that I have long endorsed and supported..

Tai, aišku, nebuvo klaida ir nepasi r jimas. Tai buvo parodos schema. Ir juo komiškesn atrodo pad tis, kad, kalb dami apie genocid , ALT-bos šulai taiko genocid didžiuliam ir labai aktyviam amerikie i vienetui, kuris Pabaltijo krašt bylos reikale yra padar s daugiau, negu kad lietuvi , latvi ir est visi veiksniai kartu.

Reikalinga korekt r , kitos sistemos

Su didžiu apgailestavimu m s istorija fiksuoja daugel dabar netikim fakt : Petrapilio seimas, kur dalis nari atsisak nuo Lietuvos nepriklausomyb s, o pageidavo tik autonomijos: paskutinis nepriklausomos Lietuvos vyriausyb s pos dis, kur nedr sta ryžtis simboliniam š - viui; tam tikr asmen svajon s, kad Lietuvai pakakt satelitinio statuso; ir t. t. ir t. t. Ar prie toki tragišk kurjoz prid sime ši genocido parod , kurios rengjai (ir paruoš jai) nesigail jo vietos detal ms (karikat roms, straipsniams ir kit.), bet pamiršo, saky iau, drambl (JAV-bi Kongreso priimt akt).

Su tokiomis nuotaikomis sutikome ir palyd jome t genocido parod . Giriame už didel darb , pasiaukojim ir energij . Ta iau ir mažas deguto šaukštas sugadina medaus statin . Genocido paroda reikalinga korekt r , kitos sistemos, didesnio t rio ir istorini fakt respekto. Palikime istorinius faktus keisti ar sl pti tiems, apie kuriuos šioje parodoje kalbame ir kuriuos didžiais nusikalt liais vadiname.

Dr. A. R. Misius

VLIK-O METINIS SEIMAS

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto veikloje dalyvauja 15 politini grupi ar samb ri . Kasmet šaukiamas bendras vis grupi pasitarimas. Kiekviena grup siunčia po 3 atstovus tas metines konferencijas, kurios vadinamos seimais.

1969 met VLIK-o seimas vyko gruodžio m nesio 6 ir 7 dienomis New Yorker viešbutyje (New Yorko mieste). Konferencijoje dalyvavo 43 pilnateisiai atstovai (pora grupi teatsiunt tik po 2 atstovus). Visos konferencijos sesijos buvo vie-

šos, neskaitant VLIK-o tarybos posėdžio, įvykusio gruodžio 7 dien, 10-11 val. ryte VLIK-o valdybai išrinkti. Be oficialių dalyvių sesijose dalyvavo apie 50 svečių.

Seimo tikslas

VLIK-o konferencijos (seimai) turi por pagrindinių tikslų: 1. Išdiskutuoti ir priimti tos institucijos veiklos planą ateinantiems veiklos metams; ir 2. Priimti ateinančių metų biudžetą.

Atrodo, kad visas dvi mėnesys turėtų būti skiriamas veiklos plano išdiskutavimui ir priėmimui. Taip nėra. Tos metinės VLIK-o sesijos yra priklausomos paskaitoms, pranešimams bei apyskaitoms. Pats svarbiausias reikalas — programos išdiskutavimui ir priėmimui — visada pritrūksta laiko. Ir tai vyksta metai iš metų.

Be reikalo konferencijos dalyviai buvo varginami V. Sidzikausko paskaita ir dr. Br. Nemicko 1969 metų veiklos apyskaita. Lietuvos Laisvės Komiteto pirm. V. Sidzikauskas kalbėjo tarptautiniais politikos klausimais (jo paskaitos tema: **Tarptautinis padėtis ir Lietuvos laisvės byla**). Visos grupės deleguotai savo geriausius išgeriausius, kurie puikiai orientuojasi (bent taip turėtų būti!) mūsų tarptautiniais politikos klausimais. VLIK-o vicepirm. dr. Br. Nemickas išvardino ir suminėjo savo apyskaitoje visus įvykius bei veiklius, prie kurių VLIK-as per 1969 metus daugiau ar mažiau buvo prikišęs savo pirštus. Visais tais klausimais labai detalai rašė bei skelbė mūsų spauda. Reikia manyti, kad VLIK-o grupių atstovai seka mūsų spaudą.

VLIK-o planai ateitiesiems

VLIK-o vicepirm. J. Audinas kalbėjo tos institucijos 1970 metų veiklos programos klausimu. VLIK-as rezistentinis vienetas ir jis, žinoma, negali atidengti vis savo ateities veiklos planą. Reikia manyti, kad VLIK-o valdyba ir taryba tokią „neatidengiamą“ planą turi ir juos

bando gyvendinti. Jie tegalime užsiminti tik apie visus tuos darbus bei planus, kuriuos savo pranešime išvardino J. Audinas. Jie skaičius siekia 12. Beveik visi tie „darbai“, „žygiai“ ar „projektai“ yra tikros bendrybės. Ne vienas iš VLIK-o konferencijos dalyvių J. Audino pateiktą veiklos programą („VLIK-o ateities gairės“) pavadino juokinga. Jis pacituosime bent keletą J. Audino pateiktų pasiūlymų:

1. Rinkti pinigus gauti kiek galint daugiau audiencijų pasidaryti krašto vyriausybei ar valstybei galvas...

3. Tariamasi su Lietuvos diplomatiniais atstovais dėl bendro žygių užsienio reikalų ministerijose ir stengiamasi Lietuvos bylą paskartotai išdėstyti patiems ministrams...

5. Kreiptis lietuvių organizacijų, dalyvaujančių tarptautinėse organizacijose, kad pastarosios pasmerktų Sovietų Sąjungos agresiją prieš Lietuvą, reikalautų atstatyti Lietuvos nepriklausomybę ir tuos nutarimus teiktų savo krašto vyriausybei...

11. 1970 m. šaukiama veiksmų konferencija.

12. Bus ieškoma būdų traukti Lietuvos laisvinimą, kiek galint daugiau naujų žmonių, ypač iš išimokslinusių jaunesniosios kartos lietuvių tarpo“.

Su pagrindu St. Lušys ir kiti vadino šias VLIK-o ateities gaires juokingomis. Bet kur jie pasiūlymai? Su apgailėstumu reikia pareikšti, kad net viena iš 15 grupių neišjo su savo svaresniais pasiūlymais. VLIK-o ateities veiklos reikalingas buvo pasibartas, pasiginčytas ir viskas palikta VLIK-o tarybos ir valdybos nuožiūrai.

„Opozicija“ VLIK-o seime

VLIK-o konferencijoje ryškėjo „opozicija“ iš trijų šonų. Vienai grupei vadovavo Rezistentinai Santarviai. Su šia grupe glaudžiai „kooperavo“

Atgimimo S j dis, Laisv s Kovotojai ir Vilnie iai. Mat, VLIK-o pirm. dr. K. J. Vali nas yra prieš Lietuvos diplomatijos šef St. Lozorait ir tuo pa iu prieš diplomat institucij . Min tos grup s to jam negali "dovanoti". Kitas "opozicijos" šonas — tai VLIK-o politin komisija, kuriai vadovavo S. Lušys. Mat, jau kuris laikas S. L šys nor t pats kopti VLIK-o pirmininko "post t". Tre iai "opozicijos" grupei vadovauja dr. D. Krivickas. Jis 1967 met veiksn konferencijoje (Washington) susikirto su dr. K. J. Vali nu ir to vis dar negali pamiršti. Svarbesni ir kandesni priekaištai VLIK-o vadovybei ir kartu jos pirmininkui išplauk iš min tos "opozicijos". Reikia steb tis, kad tai "opozicijai" nepavyko surasti kito VLIK-o pirmininko. ia, be abejo, nul m dr. K. J. Vali no finansinis paj gumas.

Informacijos centro klausimas

"Turim daryti visk ", kalb jo VLIK-o pirm. dr. K. J. Vali nas, "kad b t steigtas lietuvi informacijos centras užsienie iams informuoti". VLIK-o seimas paved tai atlikti VLIK-o valdybai.

Tai yra tikras kurjozas. Juk visa VLIK-o veikla ir yra užsienie i informavimas Lietuvos bylos klausimu. **Pats VLIK-as ir turi tapti tuo tikruoju informacijos centru.** Jei vadovyb je es asmenys negali to darbo atlikti, tai turi pasikviesti talkinink ar pasamdyti specialist tos pagrindin s funkcijos vykdymui. Tam tikslui VLIK-ui atskiro padalinio tikrai nereikia. Užsienie i informavimas Lietuvos bylos reikalui turi b ti integralin ir pati didžioji VLIK-o misija, vykdoma tos srities ekspert bei specialist .

"Dr. Vali no VLIK-as"

VLIK-o pirmininku perrinktas dr. K. J. Vali nas antrai kadencijai (3 metams). VLIK-o pirmininkas visad "duoda ton" visai institucijai ir jos administracijai. Pirmosios savo

-
- Atnaujink " LAISV " žurnalo prenumert 1970 meams!
 - Padaryk tai dar šiandien!
-

kadencijos metu jis parod daug judrumo ir, be abejo, investavo vis veikel nemaža ir savo pinig . Lietuvi visuomen lauk iš jo nauj plan , didesni darb bei žygi VLIK-o veikloje. Bet ia ir buvo jo didžioji silpnyb . Jei ir kiti trys jo vadovavimo metai bus panaš s pirmuosius tris — blogai.

Kas darytina ? Kokie gal t b ti patarimai jam? Ar jis pasiryž s ir link s klausyti patarim ?

Dr. K. J. Vali nas turi ir judrumo, ir energijos, ir sumanumo, ir jis tikrai gal t išjudinti VLIK- iš dabartin s neveikios ir snaudulio, jei tik kiek pilniau pasitempt ir, b damas tose pareigose, skirt visam šiam reikalui kiek daugiau laiko.

1969 met VLIK-o konferencija aiškiai parode, kad grupi delegat tarpe vyrauja pilnas ir visiškas išsis mimas ir mintimis, ir id jomis, ir pasi lymais ateities veiklai. VLIK-o pirm. dr. K. J. Vali nas turi to ieškoti už tos institucijos rib . Jis turi parodyti iniciatyvos ir kontaktuoti asmenis, kurie turi ir nauj min i , ir id j , ir sumanym didesniems darbams bei žygiams. Visa tai surinktina ne simpoziumuose ar viešose diskusijose (galima ir ten gauti ger sugestij), bet privatuose pašnekesiuose su asmenimis, kurie politiniame darbe turi ir patirties, ir yra tai rod savo atsiektais laim jimais.

JAV-bi prezidentai be oficiali patar j (kabineto nari) turi eil priva i patar j , vadinam "brain trust" (smegen trestu). Ta linkme tur t pasukti ir VLIK-o pirm. dr. K. J. Vali nas. Tuo atveju jam tikrai pavykt išeiti su nauja ir dinamiška programa, ko patriotin lietuvi visuomen iš jo ir laukia.

Juozas Petrutis

CHICAGIŠKI PAJUD JIMAS POLITINE LINKME

Chicagieiai buvo ir teb ra pasi- neš kult rine linkme: jie stato operas, ruošia dain šventes, rengia tautini šoki festivalius; net ir Vasario 16-sios min jimas paprastai pradeda pradeda ir baigia dainomis ar kantatomis. Amerikos Lietuvi Tarybos vadovyb , kuri laik ir laiko save JAV-bi lietuvi politinio gyvenimo vairotoja ir kurios b stin nuo amži yra Chicagoje, nepaj g ir nepaj gia sudominti tenyšk i lietuvi politine veikla.

Chicagieius išjudino 1969 met gruodžio m nesio 14 dien frontininkai, suruošdami viešas politines diskusijas. jas atvyko apie 300 asmen — daugiau negu kad ALT-bos kongres , kuris neseniai vyko Detroite. Ši iniciatyv parod Lietuvii Fronto Bi iuli Chicagos samb rio dabartin vadovyb , kurios priekyje stovi . Grincevius. Diskusij tema: **Kur mes stovime?** Jos vyko Balio Pakšto sal je, joms moderavo **kun. dr. F. Gureckas**.

Pagrindiniai kalb tojai

Pagrindini kalb toj skai ius buvo didokas: ALT-bos vardu kalb jo **dr. V. Šimaitis**, "Draugo" — **kun. dr. J. Prunskis**, LB Centro valdybos — **A. Šantaras**, VLIK-o — **prof. B. Vitkus**, "Laisvosios Lietuvos" — **V. Šimkus**, "Naujien " — **A. Pužauskas**, "Dirvos" — **V. Meškauskas**, "Akira i " — **dr. Z. Rekašius** ir LFB vardu — **L. Prapuolenis**.

Oficialus atstovavimas organizacijai, vienetui ar laikraš iui ne vien iš pagrindini kalb toj varž pilniau ir laisviau pasisakyti diskusij tema.

Kalb toj domesn s mintys

Kadangi tema buvo labai plati ir neapribota, tai kalb tojai k l šimtus klausim , re iau bandydami rasti jiems savo atsakymus.

Ne vienas iš pagrindini kalb toj , nors ir atstovaudamas tam tikram vienetui ar laikraš iui, tar dr sesnius žodžius ir iš k vien ar kit domesn mint ar dav vien ar kit konkretn pasi lym .

V. Meškauskas, artimas "Dirvos" bendradarbis, dav eil konkre i sugestij bei pasi lym . Iš j pamin tina: (a) si l budriai išnaudoti naujai susidaran ias situacijas Soviet S jungoje; (b) teig , kad darbo pasiskirstymas svarbiau už vienyb ; (c) akcentavo, kad visi didesni darbai atliekami mažesni grupi ar net pavieni asmen ; ir (d) bendravimas su kraštu skatinamas iš soviet : okupantas, prisidengdamas kult rininkais, siun ia savo agentus informacijoms rinkti (špionąžui) .

Dr. Z. Rekašius, atstovav s "Akira iams", pareišk : (a) lietuviškoji išeivijos visuomen yra vieninga ir siekia to paties tikslo — Lietuvai pilnos laisv s ir nepriklausomyb s; nesutarimo yra tik darbo metoduose; (b) didžiausia nelaim — tr kumai vadovyb je; (c) tik LB pripaž sta atrankos princip vadovybei sudaryti; (d) visoje lietuvi veikloje stokoja nauj min i ir id j ; ir (e) m sišk spauda neatlieka tinkamai savo darbo (nepilnai informuoja) .

Kun. dr. J. Prunskis, vienas iš "Draugo" redaktori , si l laikyti moratoriumo spaudos srityje ir veiksni atžvilgiu. Jis band pateisinti veiksni neveiklum lietuvi visuomen s menka parama jiems. (M sišk visuomen remia visus, kurie tik išeina su didesniais užsimojimais ir planais. Veiksniai tik pos džiauja ir kalba. Metai iš met joki veiklos plan nepateikia. Red.).

A. Pužauskas, vienas iš "Naujien " redaktori , si l tuos, kurie kalba apie bendravim su okupantu,

bausti mirtimi. Bendradarbiavimas su Lietuvos okupantu — tai išdavimas.

V. Šimkus, "Laisvosios Lietuvos" leidėjas, yra žinomas kaip kietas kovotojas prieš Lietuvos pavergimą — komunizmą. Anot jo, kiekvieno lietuvių nuvykimas pavergtą Lietuvą — tai 1,000 dolerių auka okupantui.

A. Šantaras, JAV-bi LB centro valdybos narys, siūlo visus skirtumus dėl priemonių Lietuvos vadavimo darbe nebijoti pilnai išstudijuoti.

L. Prapuolenis, LFB Vyr. Tarybos narys, pasisako už bekompromisinį pasipriešinimą okupantui ir pilnos laisvės ir nepriklausomybės iškovojimą Lietuvai.

Prof. B. Vitkus, VLIK-o narys, kėlė susirpinimą dėl menkos piniginių paramos tai institucijai. Anot jo, VLIK-o biudžetas esą mažesnis, negu kad lietuvių operos Chicagoje. (Kodėl VLIK-o žmonės nesuorganizuoja kasmet aukso rinkimo Chicagoje Lietuvos laisvinimo darbui? Red.).

Dr. V. Šimaitis, ALT-bos vykdomojo komiteto narys, pabrėžė, kad JAV-bi lietuviai tvirtai stovėtų Lietuvos laisvinimo pozicijose. (Tai ALT-bos "rabinas" nukaltas posakis ir metai iš metų vartojamas tos institucijos konferencijose ar kongresuose. Red.).

"Liberalo" išsišokimas ir diskusijos

Pagrindiniai kalbotojai buvo didokas. Po pagrindinių pranešimų jungėsi pašnekesiai ir "liaudis". Kaip "Pilypas iš Kanapi" išlindęs "liberalas atstovas" (Šimoliūnas). Jis prašė Lietuvos pavergimo "žodynu" ir komunistų sufabrikuotais šmeižtais prieš iškiliuosius lietuvių darbuotojus laisvajame pasaulyje. Dalyviai šioms "kalboms" nušvilpė ir jo pareiškimui pavadino melagingą Lietuvos okupanto propagandą, (labai domu, kad su šiuo okupantu rupu diskusijų salėje artimai bendradarbiavo A. Pužauskas, kuris labai kietai buvo pasisakęs prieš bendradarbiavimą).

ESLOVAS GRINCEVIČIUS, Cicero, Illinois, rašytojas ir visuomenininkas. Aukštojo mokslo studijas baigė VDU, kur studijavo — prancūzų ir slavų literatūrą, pedagogiką, teatro mokslą ir bibliologiją. Aktyviai reiškiasi LB, ateitininkuose ir frontininkuose, šiuo metu jis vadovauja LFB Chicagoje sambūriui.

Be išvardintųjų, diskusijose dalyvavo J. Jasaitis, Z. Kolba, S. Semnienis ir kiti. Papildom pareiškimui padarė dar kartą pagrindiniai kalbotojai. Nauji ir domesni miniai bei pasiūlymams diskusijose nebeiškilo.

Išvados

Chicagoje frontininkai padarė gerą pradžią. Reikia manyti, kad jie tuo nepasitenkins. Taip pat reikia

• **Jurgis Gliauda**, Los Angeles, California (JAV), žymusis lietuvi rašytojas, neseniai laim jo Lietuvos Atgimimo s j džio partizanin s temos romano konkurs . Premijos (1,000 dol.) teikimas vyko 1970 met birželio m nesio 20 dien Jaunimo centre Chicagoje, kur ta proga buvo surengtas literat ros vakaras, šis Jurgio Gliaudos romanas jau iš jo iš spaudos, jo pavadinimas — “**Aitvarai ir giria**”. Premijos mecenatai — Ona ir Valerijonas Šimkai. Tame paime konkurse antr viet laim jo rašytojas **Aloyzas Baronas** už roman “**V jas lekia lyguma**”, o tre i viet — rašytojas **Anatolijus Kairys** už roman “**Ištikimoji žol**”. Premijos už j romanus buvo po 500 dol. Aloyzas Baronas yra vienas iš “Draugo” redaktori ir gyvena Cicero, III., mieste (prie Chicago); Anatolijus Kairys ver iasi nuosavybi pirkimo ir pardavimo bizniu ir gyvena Chicagoje. Visi trys (J. Gliauda, A. Baronas ir A. Kairys) aktyviai dalyvauja visuomenin je veikloje.

• **Edmundas Arbas**, Santa Monica, California (JAV), inžinierius ir architektas, Lietuvi inžinieri ir architekt s jungos skelbtame kon-

manyti, kad kitos j suorganizuotos politin s diskusijos bus dar labiau aktualesn s, konkretesn s ir tikrai lie ian ios pa ius gyvybinius m s klausimus.

Chicago lietuviai žinomi kaip kult rininkai, o ne kaip politikai. B t tikslu tokias diskusijas chicagieiams pasikviesti ekspert ir iš kitur.

Kitos Chicago lietuvi politin s grup s ar vienetai tur t pasekti frontinink pavyzdžiu, suorganizuodami taip pat diskusijas Lietuvos laisvinimo ir veiksn suaktyvinimo klausimais.

J. R. Senkus

kurse laim jo pirm premij už individualinio vasarnamio projekt . Edmundo Arbo suprojektuotas vasarnamio modelis yra dailus, patogus, nebrangus, jo architekt ra turi ryškius lietuviško stiliaus bruožus. Plaiau apie architekt Edmund Arb rašoma atskirai šiam “ Laisv ” numeryje. Pažym tina, kad jis buvo neseniai išrinktas Lietuvi Fondo Kalifornijos vajuas pirmininku.

• **Dr. Kazys Ambrozaitis**, Chesterton, Indiana (JAV), medicinos gydytojas ir visuomenininkas, buvo neseniai išrinktas Lietuvi Fondo centro valdybos pirmininku. Tame poste ilg laik išbuvo **dr. Antanas Razma**, kuris laikytinas Lietuvo Fondo sumanytoju ir tos institucijos išved ju pla iuosius vieškelius. Dr. A. Razma laikinai apkarp vis savo veikl , nes nori pasiruošti profesinei specialybei

• **Dr. Zenonas Ivinskis**, Bonn (Vakar Vokietija), vokie i universiteto profesorius, istorikas ir visuomenininkas, paraš puik straipsn (“Das unabhaengige Litauen, 1918 - 1940”) nepriklausomos Lietuvos klausimu, ir vis Vakar Vokietij pasieki s vokie i laikraštis “**Stimme der Freiheit**” t straipsn paskelb (11. Jahrgang, Nr. 11/12, 23 pusl.). To straipsnio t sinys buvo duotas kitame numeryje (12. Jahrgang, Nr. 1).

• **Dr. Juozas Eretas**, Basel (Šveicarija), vienas iš didži j lietuvi ambasadori laisvajame pasaulyje, suranda ir prog ir galimybi kelti ir ginti Lietuvos bylos reikal Vakar pasaulyje. Neseniai jis paskelb straipsn “Civitas” leidinyje (Luzern, Šveicarija), ir tas straipsnis — “**Die vergessenen Balten**” (Pamirštieji baltai) — buvo v liau išleistas atskiru leidin liu (11 pusl.). Tame leidinyje duodama eil šaltini tiems, kurie nor t dar pilniau susipažinti su Pabaltijo krašt bylos reikalu.

Atnaujink “ LAISV ” žurnalo
prenumerat 1970 metams!

- Jei dar nesi atnaujin s
“ LAISV ” žurnalo
prenumeratos 1970 metams,
padaryk tai dar šiandien.
 - Prenumeratos mokestis: \$5.00
(JAV-se ir Kanadoje);
visur kitur — \$3.00.
 - Administratoriaus adresas:
Mr. Aleksas Kulnys
1510 East Merced Avenue
West Covina, California 91790
U. S. A.
 - Šiais metais bus išleisti dar
du “ LAISV ” žurnalo nume-
riai. Kitas numeris išeis rugs jo
pabaigoje.
-